

Preventivně výchovná činnost v oblasti ochrany obyvatelstva na základních školách

Bc. David Navrátil

Diplomová práce
2021

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. David Navrátil**
Osobní číslo: **L19255**
Studijní program: **N1032A020002 Bezpečnost společnosti**
Studijní obor: **Ochrana obyvatelstva**
Forma studia: **Prezenční**
Téma práce: **Preventivně výchovná činnost v oblasti ochrany obyvatelstva na základních školách**

Zásady pro vypracování

1. Zpracujte literární rešerši s důrazem na monografie a aktuální studie, stati a články vztahující se k dané problematice.
2. Charakterizujte historický a aktuální vývoj vzdělávání v ochraně obyvatelstva.
3. Vyhodnotte systém vzdělávání žáků na vybraných základních školách.
4. Na základě získaných poznatků navrhnete jednotný postup edukace žáků.

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. HADDOW, George D., Jane A. BULLOCK a Damon P. COPPOLA. Introduction to emergency management. Amsterdam: Elsevier, 2017. ISBN 9780128030646.
2. HORÁK, Rudolf, Lenka DANIELOVÁ, Ludvík JUŘÍČEK a Ladislav ŠIMÁK. Zásady ochrany společnosti. Ostrava: Key Publishing, 2015. ISBN 9788074182365.
3. UNESCO. Stay safe and be prepared: a teacher's guide to disaster risk reduction [online]. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, place de Fontenoy, 2014. ISBN 978-92-3-100044-7.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího diplomové práce.

Vedoucí diplomové práce: **doc. RSDr. Václav Lošek, CSc.**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání diplomové práce: **1. prosince 2020**

Termín odevzdání diplomové práce: **14. května 2021**

L.S.

---

doc. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

---

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 2. prosince 2020

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne: 06.08.2021

Jméno a příjmení studenta: Bc. David Navrátil

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá problematikou preventivně výchovné činnosti na vybraných základních školách. Hlavním cílem je navrhnout možný způsob praktického vyučování.

V teoretické práci zakončené dílčím závěrem, je rozebrán historický a aktuální stav spolu s pojmy a právním rámcem vztahující se k dané problematice.

V praktické části diplomové práce jsou rozebrány možné způsoby výuky a podpůrné prostředky. Dále jsou za pomoci metody SWOT porovnány vybrané základní školy. A následně navržený možný způsob praktické výuky na škole. Součástí je i dotazníkové šetření, na základě, kterého byl posouzen aktuální stav.

Součástí práce jsou i přílohy, které slouží jako doplnění praktické části.

Klíčová slova: branná výchova, mimořádná událost, ochrana obyvatelstva, preventivně výchovná činnost, první pomoc, ochrana člověka za mimořádných událostí

ABSTRACT

The diploma thesis deals with the issue of preventive educational activities at selected primary schools. The main goal is to suggest a possible way of practical teaching.

In the theoretical work, ending with a partial conclusion, the historical and current state is analyzed together with the concepts and legal framework related to the issue.

In the practical part of the diploma thesis, possible ways of teaching and support means are discussed. Furthermore, selected primary schools are compared using the SWOT method. And then suggested a possible way of practical teaching at school. A questionnaire survey is also included, based on which the current situation was assessed.

The work also includes appendices, which serve as a supplement to the practical part.

Keywords: military education, emergency event, population protection, preventive and educational activities, human protection during emergencies.

Poděkování

Hlavní poděkování patří doc. RSDr. Václavu Loškovi, CSc., který mě vedl při zpracování diplomové práce, a to za vstřícný, trpělivý a ochotný přístup. Další poděkování patří všem pedagogům a preventistům kteří mi byli nápomocni při zpracování. Závěrečné poděkování náleží především mé rodině a přátelům, kteří mě po celou dobu psaní práce podporovali.

Motto:

„Boj je podstatou života. Kdo nebojuje, nemůže ani zvítězit.“

Tomáš Baťa

OBSAH

ÚVOD	10
CÍL PRÁCE A POUŽITÉ METODY	11
I TEORETICKÁ ČÁST	13
1 TERMINOLOGIE A PRÁVNÍ RÁMEC	14
1.1 TERMINOLOGIE	14
1.2 PRÁVNÍ RÁMEC	16
1.3 DOKUMENTY A KONCEPCE.....	18
2 GENEZE.....	21
2.1 HISTORIE CIVILNÍ OBRANY.....	21
2.2 HISTORIE BRANNÉ VÝCHOVY	22
3 PREVENTIVNÍ VÝCHOVNÁ ČINNOST.....	24
3.1 PREVENTIVNÍ VÝCHOVNÁ ČINNOST V ČESKÉ REPUBLICE.....	24
3.2 PREVENTIVNÍ VÝCHOVNÁ ČINNOST V ZAHRANIČÍ	25
4 METODY VZDĚLÁVACÍHO PROCESU	28
4.1 METODY	28
5 VYBRANÉ ORGANIZACE A PROGRAMY ZAJIŠTUJÍCÍ PŘÍPRAVU A VZDĚLÁVÁNÍ.....	30
5.1 ORGANIZACE A SLOŽKY.....	30
5.2 SPOLKY	32
5.3 PROGRAMY A PROJEKTY	35
DÍLČÍ ZÁVĚR	38
II PRAKTICKÁ ČÁST.....	39
6 ANALYTICKO-EMPIRICKÁ ČÁST.....	40
6.1 RÁMCOVÝ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM	40
6.2 DOPLŇKOVÉ MATERIÁLY K VÝUCE	41
6.2.1 Příručky.....	41
6.2.2 Učebnice	42
6.3 PLATFORMY VZDĚLÁVÁNÍ A PROJEKTY	43
6.4 PREVENCE NA VYBRANÝCH ZÁKLADNÍCH ŠKOLÁCH.....	47
6.4.1 Základní škola a gymnázium města Konice	47
6.4.2 Základní škola Ždírec nad Doubravou	48
6.4.3 Základní škola Hranice	50
6.5 KVALITATIVNÍ VÝZKUM	51
6.5.1 Výzkumný cíl a metoda	51
6.5.2 Výzkumné otázky	51

6.5.3	Zkoumaný vzorek.....	52
6.5.4	Prezentace výsledku a shrnutí výzkumu.....	57
6.6	SWOT ANALÝZA VYBRANÝCH ZÁKLADNÍCH ŠKOL.....	59
6.6.1	Základní škola a gymnázium města Konice	62
6.6.2	Základní škola Ždírec nad Doubravou	63
6.6.3	Základní škola Hranice	65
7	NÁVRHOVÁ ČÁST.....	67
7.1	STANOVIŠTĚ PRAKTICKÉ VÝUKY	67
7.1.1	Evakuace	68
7.1.2	Zdravověda a první pomoc	69
7.1.3	Příprava občanů k obraně státu	72
7.1.4	Požární prevence	73
7.1.5	Chemická ochrana	75
7.2	ČASOVÉ ROZLOŽENÍ A FINANČNÍ NÁKLADY NA ZABEZPEČENÍ VÝUKY	75
	ZÁVĚR.....	78
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	80
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	85
	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	86
	SEZNAM GRAFŮ.....	87
	SEZNAM TABULEK	88
	SEZNAM PŘÍLOH	89

ÚVOD

Toto téma jsem se rozhodl zpracovat hned z několika důvodů. Prvním důvodem byla má působnost jako v rámci praxe pod firmou Ústecké podzemí, která zajišťovala edukaci problematiky na základních školách ve Zlínském a Olomouckém kraji, proto jsem se rozhodl pro vypracování. Dalším klíčovým bodem je moje aktivní činnost ve sboru dobrovolných hasičů u nás v obci, kde se setkávám s prevencí a edukací členů v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva. Vzhledem k mým zkušenostem, které jsem nabral, jsem se rozhodl pro zpracování tématu, který se zaměřuje na prevenci.

Mimořádné události nebo válečné konflikty ohrožují obyvatelstvo a je potřeba jim čelit nebo předcházet. Vědomosti a znalosti, které člověk získá mohou minimalizovat dopady nežádoucích události a ztrátách na životě.

V obecné rovině lze konstatovat, že současně s nárůstem koncentrace obyvatelstva v městských aglomeracích narůstají hrozby a rizika. Ztráty na životech a majetku způsobené nežádoucí mimořádnou událostí, či katastrofou. Proto hraje klíčovou roli primární vzdělávání na základních školách, kde se mají žáci edukovat v oblasti přípravy na možnou mimořádnou událost.

Práce se zaměřuje na aktuální stav vzdělávání v problematice a shrnuje i genezi vzdělávání na našem území. Zjištění aktuálního stavu a možný návrh nám pomůže definovat, kterým směrem by se mohlo vzdělávání v rámci primárního vzdělávání ubírat.

V úvodu práce jsou rozebrány základní pojmy a právní rámec, bez kterého by porozumění tématu bylo složité. Proto je potřeba si definovat pojmy vztahující se k problematice a usnadnit chápání vzdělávání v rámci ochrany obyvatelstva a krizového řízení.

V návaznosti na teoretická východiska práce je v praktické části popsán aktuální stav preventivní výchovné činnosti na vybraných základních školách. Dle zjištěných skutečností je navržen jednotný postup praktické tematiky zaměřený na preventivní výchovnou činnost na základních školách.

Práce může a usnadnit práci pedagogům na základních školách, kteří nemají takové znalosti z bezpečnostní a preventivní problematiky. Vzhledem k vývoji prevence a cílení na aktuální hrozby jsou znalosti a zkušenosti učitelů důležitým prvkem, jak připravit žáky na událost, která je může i ohrozit.

CÍL PRÁCE A POUŽITÉ METODY

Cílem práce je zhodnocení stávajícího stavu v oblasti preventivní výchovy na vybraných základních školách a navržených případných změn. K vyhodnocení aktuálního stavu byl proveden polostrukturovaný rozhovor s preventisty a učiteli základních škol. Na závěr jsem uplatnil metodu SWOT u vybraných základních škol. Na základě výsledku byl zhodnocen současný stav a navržena opatření k jeho zlepšení. Práce si klade za cíl poukázat na trhliny v oblasti preventivní výchovy a navržení jednotného postupu vzdělávání základních v dané oblasti na základních školách.

Hlavní metodou sběru dat je rozhovor v online prostředí s pedagogy a dalšími osobami působící v oblasti prevence v návaznosti na teoretická východiska diplomové práce. Při zpracování byly použité následující metody.

Pozorování

Pozorování je součástí každé vědecké metody. Na rozdíl od běžného pozorování je systematické a předem plánované. Sledováním určitých jevů a zákonitostí se docílí výsledků a popisem skutečnosti i jejich vysvětlení (Leavy, 2017). Metoda pozorování spočívala především na reakci žáků a studentů, které jsme vyučovali v rámci branných dnů zajištěné organizací Ústecké podzemí.

Dotazníkové šetření

Dotazování se dělí do několika typů. V obecné rovině se jedná o dotazování ústní, písemné a elektronické či telefonické. Dotazováním jsou zjišťovány informace hlubšího charakteru a jejich pochopení. Nevýhodou je především časová náročnost (Leavy, 2017). Dotazníkové šetření bylo zasláno na základní školy v České republice a dále preventistům hasičského záchranného sboru, policistům a dalším subjektům.

Syntéza

Spojení informací získaných analytickými metodami v jeden celek. Pomáhá pochopit souvislosti. Slouží ke shrnutí poznatků nebo vztahů (Johnson a Christensen, 2014).

Indukce a dedukce

Obě metody se používají ve smyslu zkoumání skutečnosti. Vycházejí z empiricky zjištěných skutečností, které dospějí k obecnému závěru, a naopak obecné usuzování rozeberou na jednotlivé části, to znamená vyvození závěru pro konkrétní případ z obecných pravidel (Johnson a Christensen, 2014).

SWOT analýza

Použití SWOT analýzy umožňuje organizacím maximalizovat jejich silné stránky, minimalizovat jejich slabosti, využít jejich příležitostí a překonat jejich slabosti. Metoda identifikuje, analyzuje a formuluje současné i budoucí operace a pomáhají rozvíjet strategické cíle (Sarsby, 2012). Pro aplikaci analýzy jsem vybral školy a porovnal jejich výsledky v praktické části.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 TERMINOLOGIE A PRÁVNÍ RÁMEC

První kapitola obsahuje především termíny a pojmy, jež souvisejí s problematikou preventivní výchovné činnosti, která je součástí rámcového vzdělávacího programu na základních školách v České republice. Vymezení a terminologie je důležitým faktorem pro uchopení daného tématu. V právním rámci jsou shrnuty zákony, nařízení vlády a vyhlášky.

1.1 Terminologie

Bezpečnost¹ – jedná se o stav, kdy určitý systém je schopen odolávat různým vnějším nebo vnitřním hrozbám, které mohou ohrozit jeho fungování. Cílem je zabezpečení systému různými dostupnými prostředky (Haddow, Bullock a Coppola, 2017).

Hrozba – pojem je spjat s nežádoucím nebezpečím, které může nastat na daném území a ohrozit občany či způsobit ztráty na majetku (Haddow, Bullock a Coppola, 2017).

Riziko – míra pravděpodobnosti. Jedná se o kombinaci nebezpečí souvisejícího s kombinací následků a možností jejich výskytu v určité oblasti (Haddow, Bullock a Coppola, 2017).

Následek – výsledek události. Může vést k celé řadě dalších příčin a dopadů s často zápornými účinky. Může být vyjádřen kvalitativně nebo kvantitativně (Haddow, Bullock a Coppola, 2017).

Zranitelnost – pojem je chápán jako vnímání dopadu mimořádné události na určité území. Je charakterizován systémem nebo aktivem, jenž je náchylný ke škodlivému účinku nebezpečí. Existuje mnoho aspektů zranitelnosti vyplývajících z různých prostředí (Haddow, Bullock a Coppola, 2017).

Prevence – soustavná opatření, které mají zabránit nežádoucím vlivům na obyvatelstvo a předcházet a minimalizovat dopady nežádoucí události (Unesco, 2014).

Vzdělávání – je zásadní pro přípravu občanů na správnou reakci na hrozby, které mohou nastat na určitém území (Unesco, 2014).

Ochrana obyvatelstva (dále jen OOB) jedná o systém úkolů a opatření s cílem ochránit obyvatelstvo, které ohrožuje na životech a ztrátách na majetku nežádoucí mimořádná událost přírodního nebo antropogenního charakteru (Horák et al., 2015).

---

¹ Pro vymezení systému na podmínky státu je obsah bezpečnosti uveden v ústavním zákoně č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky.

Mimořádná událost (dále jen MU) škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činnostmi člověka, přírodními vlivy a haváriemi. Jsou to události ohrožující životy, zdraví, majetek nebo životní prostředí (Horák et al., 2015).

Rámcový vzdělávací program (dále jen RVP) tvořený rámcem pro tvorbu programů vzdělávání žáků škol všech oborů (Zpěvák, 2014).

Ochrana člověka za mimořádných událostí (dále jen OČMU) systém výuky, který shrnuje základní poznatky z ochrany obyvatelstva a krizového řízení. Cílem je vytvoření znalostí, jež mohou minimalizovat škody způsobené mimořádnou událostí (Zpěvák, 2014).

Branná výchova – si kladla v minulosti za cíl připravit obyvatelstvo na válečný konflikt. Obsahovala znalosti použití chemických masek či ukrytí. V dnešní době ji zastupuje rámcový vzdělávací program, který se soustředí pouze na neválečné mimořádné události (Zpěvák, 2014).

Nouzové přežití – soubor činností a postupů orgánů a zainteresovaných subjektů za cíl připravit a minimalizovat škody na životech a majetku obyvatelstva. Zahrnuje úkony v souvislosti s ubytováním, zásobování energií nebo pitnou vodou v zasažené oblasti (Horák et al., 2015).

Evakuace – Organizované a technické opatření zabezpečující přemístění osob nebo majetku z oblasti, kde může dojít k ohrožení nebo sesunutí (Horák et al., 2015).

První pomoc – jedná se o úkony, které mají za cíl minimalizovat nebo stabilizovat člověka, který byl v přímém kontaktu s nežádoucím vlivem události a byl ohrožen na zdraví. Ze zákona je každý občan povinen první pomoc. Pokud tím neohrozí svoje zdraví nebo jeho život (Horák et al., 2015).

Příprava občanů k obraně státu – cílem koncepce je myšlenka, aby každý občan cítil svou zodpovědnost v rámci obrany státu. Zahrnuje zejména zdravotnickou přípravu, přípravu k civilní obraně a zájmovou činnost. Povinnost občanů bránit svou vlast nezanikla ani s profesionalizací ozbrojených sil České republiky (Zpěvák, 2014).

Varování a vyrozumění – jedná se o prvky systému, které jsou tvořeny sítí poplachových siren, jež zabezpečují varovné informování obyvatelstva nebo složek před mimořádnou událostí (Horák et al., 2015).

Ukrytí – využití stálých úkrytů nebo přípravou improvizovaného úkrytu, které si klade za cíl ochránit před nežádoucími účinky a následky havárií (Horák et al., 2015).

Integrovaný záchranný systém ²(dále jen IZS) je definován jako ucelený, koordinovaný postup složek, jež jsou připraveny na mimořádné události, které mohou zahrnovat preventivní, záchranné a likvidační práce. Základním cílem složek je především eliminovat ztráty na životech a majetku obyvatel České republiky (Česko, 2000a).

Krizová opatření – slouží k řešení krizových situací. Cílem je především zmírnit následky vyvolané mimořádnou událostí. Opatření omezují práva občanů a ukládají konkrétní práva a povinnosti (Horák et al., 2015).

1.2 Právní rámec

Právní rámec problematiky tvoří zákony, vyhlášky a nařízení vlády, jež souvisejí s problematikou preventivně výchovné činnosti (dále jen PVC) v souvislosti s ochranou obyvatelstva.

Zákony

Právní předpisy, které jsou přijaty parlamentem. Z hlediska právní síly jsou zákony nadřazeny vyhláškám a nařízením.

Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně

Zákon stanovuje podmínky pro ochranu zdraví, majetku, prostředí před vznikem nežádoucí mimořádné události živelných pohrom a událostem antropogenního charakteru (Česko, 1985).

Zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky

Zákon se zaměřuje na prvky týkající se bezpečnosti státu a zachování jeho demokratických základů, na ochranu životů a majetkových hodnot občana. Jsou zde vysvětleny pojmy, jako je například nouzový stav včetně toho, kdo jej může vyhlásit (Česko, 1998).

Zákon č. 106/ 1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Zákon upravuje pravidla o poskytování informací a upravuje podmínky přístupu. Povinnost poskytovat informace se netýká dotazů na názory, budoucí rozhodnutí a vytváření nových informací (Česko, 1999a).

---

² Stěžejní informace či podrobnosti lze najít v zákoně č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému.

Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany ČR

Zákon vymezuje povinnosti orgánů, územních samosprávných celků a právnických a fyzických osob k zajišťování obrany. Zahrnuje opatření k zajištění svrchovanosti, územní celistvosti, principů demokracie a právního státu, ochrany života obyvatel a jejich majetku před vnějším napadením státu (Česko, 1999b).

Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému

Tímto zákonem jsou definovány hlavní složky integrovaného záchranného systému a také jeho vedlejší složky a s tím související pravomoci a povinnosti. Vymezuje pravomoci orgánu státního zřízení od státu až po obce (Česko, 2000a).

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení

Zákon vymezuje působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů územních samosprávných celků. Dále stanovuje připravenost fyzických a právnických osob na krizové situace a zmiňuje orgány krizového řízení a jejich úkoly (Česko, 2000b).

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví

Zákon upravuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob v oblasti ochrany a podpory veřejného zdraví (Česko, 2000c).

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

Tento zákon upravuje předškolní, základní, střední, vyšší odborné a některé jiné vzdělávání ve školách a školských zařízeních, stanoví podmínky, za nichž se vzdělávání a výchova uskutečňuje (Česko, 2004a).

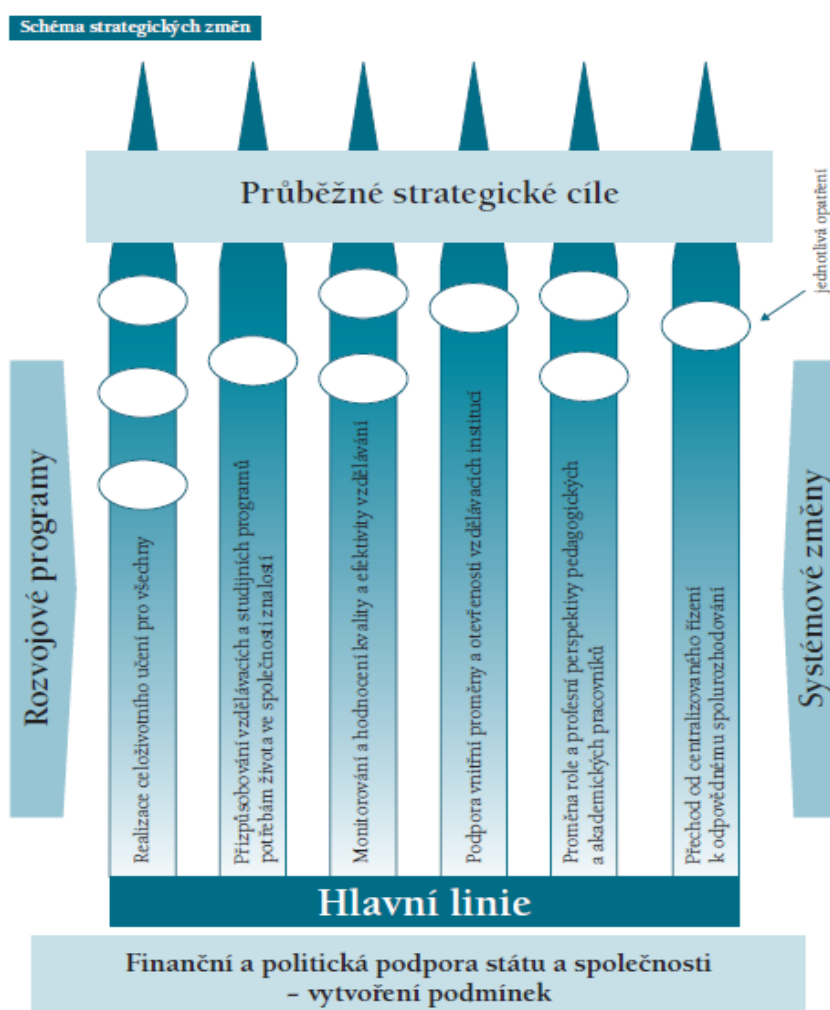
Zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon)

Legislativa upravující povinnosti občana České republiky plnit úkoly ozbrojených sil v zemi. Převzetí branné povinnosti občana, je rozhodnutí o schopnosti občana po fyzické psychické stránce (Česko, 2004b).

1.3 Dokumenty a koncepce

Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: bílá kniha

Systematizovaný dokument, který formuluje východiska vývoje vzdělávací soustavy v České republice. Jedná se spíše o otevřený materiál, jež by měl být zkoumaný v pravidelných intervalech a kriticky zkoumán v rámci legislativních a společenských změn. Formuluje nové cíle rámcového vzdělávacího programu a vytváří na základě poznatků školní vzdělávací programy pro potřeby základních škol. Principy vzdělávání odvozené z analýzy vývoje vzdělávání ve vyspělých státech, se promítli do vzdělávací politiky, které jsou rozpracované v tomto dokumentu. Strategickým cílem vzdělávání v České republice je dosažení vyšší kvality a funkčnosti vzdělávání nových studijních programů a uspokojení vzdělávací potřeby dětí (Národní program rozvoje vzdělávání v České republice, 2001).

Obrázek 1 – Strategické cíle [Národní program rozvoje vzdělávání v České republice, 2001]

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030

Dokument popisuje systém ochrany obyvatelstva v České republice a formuluje jeho základní principy a definuje nástroje a systému. Analyzuje současný stav a strategické cíle a hodnoty. Shrnuje silné a slabé stránky i příležitosti, které mohou být doplněny o návrhy o zlepšení do budoucna. Na vypracování se podílela pracovní skupina zřízená pro civilní nouzové plánování. Cíle dokumentu je tedy popsat aktuální stav a posílení systému v různých odvětvích, aby bylo zaručeno fungování systému a spolupráce subjektů zajišťující bezpečnost občanů České republiky (Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030, 2013).

Koncepce vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení 2017

Dokument popisující aktuální problematiku vzdělávání analyzuje současný stav z oblastí ochrany obyvatelstva, integrovaného záchranného systému, požární ochrany, hospodářských opatření pro krizové stavy, kritické infrastruktury, obrany státu a dalších subjektů. Analyticky byly posouzeny jednotlivé cílové skupiny vzdělávání. Pro každou skupiny byly identifikovány silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby a provedeno jejich upřednostnění prostřednictvím párového porovnání. K zabezpečení kvalitní a efektivního vzdělání je potřeba patřičná znalost problematiky a odborná příprava lektorů. Přípravenost v oblasti ochrany obyvatelstva je i prioritou Evropské unie (Koncepce vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení, 2017).

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání

Tvoří obecně rámec pro tvorbu vzdělávacích programů škol všech oborů v předškolním, základním, uměleckém, jazykovém a středním vzdělání. Dokument zavedený zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). Konkrétní a cíle a formy jsou rozebrány v praktické části diplomové práce spolu s ochranou člověka za mimořádných událostí (Jeřábek a Tupý, 2017).

Ochrana člověka za mimořádných událostí

Na základě Pokynu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do vzdělávacích programů. Je součástí rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Pro podporu vzdělávání v rámci problematiky byly vytvořeny různé dokumenty a učebnice, které se zaměřují na vzdělávání a principy sebeochrany a vzájemné pomoci. Byla vypracován i metodický podklad k výuce témat ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí v

základních školách, která pedagogům nabízí soubor základních pojmů, návrh na rozložení učiva do jednotlivých ročníků. Příručka byla vydána jako neprodejná jednorázová účelová publikace (Jeřábek a Tupý, 2017).

2 GENEZE

Ochrana obyvatelstva je definována v zákoně č. 239/2000 Sb., *o integrovaném záchranném systému*. Zákon vymezuje problematiku a definuje pojem ochrana obyvatelstva jako plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku.

2.1 Historie civilní obrany

Civilní obrana představovala v historii specifický druh obranné činnosti a systém opatření, který je nezbytným druhem strategického zabezpečení obrany státu. Z hlediska branných hodnot bylo důležité využít optimálně lidské a materiální zdroje a centralizace systému.

Zřízení organizace civilní protiletecké obrany (dále jen CPO) se datuje přijetím zákona č. 82 z 11. dubna 1935 o ochraně a obraně proti leteckým útokům a vydáním celé řady vládních nařízení. Ústředním řídicím orgánem civilní protiletecké ochrany bylo pověřeno ministerstvo vnitra. V jednotlivých městech byly zřízeny poradní výbory civilní protiletecké ochrany. K hlavním úkolům organizace patřilo zabezpečení obyvatelstva plynovými maskami

a dostatečným počtem úkrytů. CPO ve větších městech byla řízena statutárními zástupci samosprávy, které se dělily do několika odborů.

V souvislosti s koncem 2. světové války došlo k minimalizaci opatření v ochraně obyvatelstva. V letech 1946 až 1947 probíhala organizovaná likvidace protiletecké ochrany až její kompletní rozpad. Po roce 1948 se začalo formulovat nové zabezpečení a principy civilní obrany.

Pojetí civilní obrany ČSSR bylo stanoveno usnesením Rady obrany státu ze dne 1. 1. 1983, které nahradilo usnesení vlády ČSR č.49/58, ale i v dalších právních normách a prováděcích směrnících. Ve smyslu těchto dokumentů směřovalo hlavní úsilí především k zabezpečení účinné ochrany a obrany zdraví a životů obyvatelstva před následky nepřátelského napadení, vytvoření podmínek pro plynulý chod národního hospodářství při napadení a k odstraňování následků napadení.

Komplex úkolů civilní obrany se podle pořadí důležitosti dělil do čtyř základních skupin.

Po rozdělení Československa se transformovala civilní obrana na systém ochrany obyvatelstva, jaký ho známe v aktuální podobě. V další podkapitole v návaznosti na civilní obranu je rozebrán systém branné výchovy na našem území (Zpěvák, 2014).

2.2 Historie branné výchovy

Snahu o vytvoření branné výchovy na našem území můžeme vidět v dobách 1. republiky. Dr. Miroslav Tyrš, který se podílel na vzniku tělovýchovné organizace Sokol, je považován i za prvního průkopníka branné výchovy na našem území. V letech 1925 až 1927 byla snaha o vytvoření branného zákona, podle kterého se měli účastnit muži starší 18 let, a výcvik měl probíhat v objektech k tomu určených. K zavedení nedošlo z důvodu nezájmu českých politických stran a odporu ze strany německých členů strany. Historie branné výchovy je především spjata se systémem civilní obrany na našem území, který je rozebrán v předcházející podkapitole.

Součástí branné výchovy se stal i výcvik v civilní protiletecké ochraně, kterou zavedl zákon o ochraně a obraně proti leteckým útokům z 11. dubna 1935. Ten stanovoval obcím povinnost postarat se o dostatečný počet veřejných úkrytů a plynových masek pro své obyvatele a současně zaváděl místní výbory pro protileteckou ochranu, jejichž úkolem bylo soustředit pro tuto ochranu všechny dostupné složky. Navazující vládní nařízení z 18. října 1935 uložilo obcím povinnost přípravy před leteckými nálety.

Po 15. březnu roku 1935 a zřízení tzv. protektorátu bylo v českých zemích postupně odstraněno vše, co připomínalo brannou výchovu a samostatnost a obranu vlasti. Již koncem března 1939 byly zákon o branné výchově a vládní nařízení, která k němu byla před Mnichovem vydána, zrušeny, a i ministerstvo školství v té době, odvolávalo a rušilo směrnice týkající se systému branné výchovy a systém civilní obrany spadl pod složku německého Luftschutz³.

Po 2. světové válce civilní obrana a systém branné výchovy ztrácel na smyslu a až v letech 1948 se začalo s obnovou systému přípravy obyvatelstva a brannosti. Ve snaze urychlit řešení této otázky byl v roce 1951 vydán zákon o branné výchově. Výchovná práce škol se proto důsledně orientovala na spojení naší republiky se Sovětským svazem, na lidově demokratické zřízení a usilovalo se o nové postoje mládeže k obraně vlasti. Tento celkový trend zkonkretizovala v roce 1952 konference učitelů v tehdejším Československu.

Z počátku zařízení určená pro pořádání výuky a kurzů se potýkala s nedostatkem učebních pomůcek, literatury ale také kvalitních lektorů, kteří by zajišťovali výuku. Situace se postupem času zlepšovala a začalo se také s vydáváním odborné literatury a předpisů.

---

³ Některé jednotky požární ochrany za našeho území byly vyslány do Německa k hašení požáru po leteckých náletech

Přípravenost obyvatelstva zajišťovali především společenské organizace Národní fronty. Jednalo se například Svaz požární ochrany, Československý červený kříž. Smyslem připravenosti obyvatelstva bylo především to, aby každý občan mohl v případě napadení poskytnout ochranu sobě a druhým osobám.

V roce 1951 byl zřízen Svaz pro spolupráci s armádou (dále jen Svazarm), který organizoval a zajišťoval systém branné výchovy v Československu. Zřízena byla dle zákona č. 92/1951 Sb. o branné výchově z 2. listopadu 1951. Organizace se inspirovala Dobrovolnou společností. Pro spolupráci s armádou, letectvem a námořnictvem (dále jen DOSAAF)

V 60. letech až do rozpadu SSSR se branná výchova a civilní obrana připravovala na možný útok ze strany západu jadernými zbraněmi. Obyvatelstvo a mládež bylo připravováno v oblastech dekontaminace a používání ochranných prostředků a krytů civilní obrany v Československu.

Roku 1973 byl vydán nový zákon o branné výchově, který vymezoval cíle, obsah, rozsah branné výchovy, způsob jejího šíření a práva a povinnosti orgánů a organizací i účastníků branné výchovy. Zákon stanovil, že branná výchova je povinná pro žáky, učně a studenty všech stupňů a druhů škol.

V době vzniku České republiky a Slovenské republiky dochází v obou zemích k situaci, kdy systém branné výchovy zaniká a vzdělávání přechází pomalu na Hasičský sbor a jiné organizace (Zpěvák, 2014).

V letech 2003 až 2007 je nařízeno zařadit „Ochranu člověka za mimořádných událostí“ v rozsahu nejméně 6 vyučovacích hodin ročně v každém ročníku na základních školách. V Roce 2007 je systém ochrany člověka zařazen do rámcového vzdělávacího programu ministerstva školství mládeže a tělovýchovy.

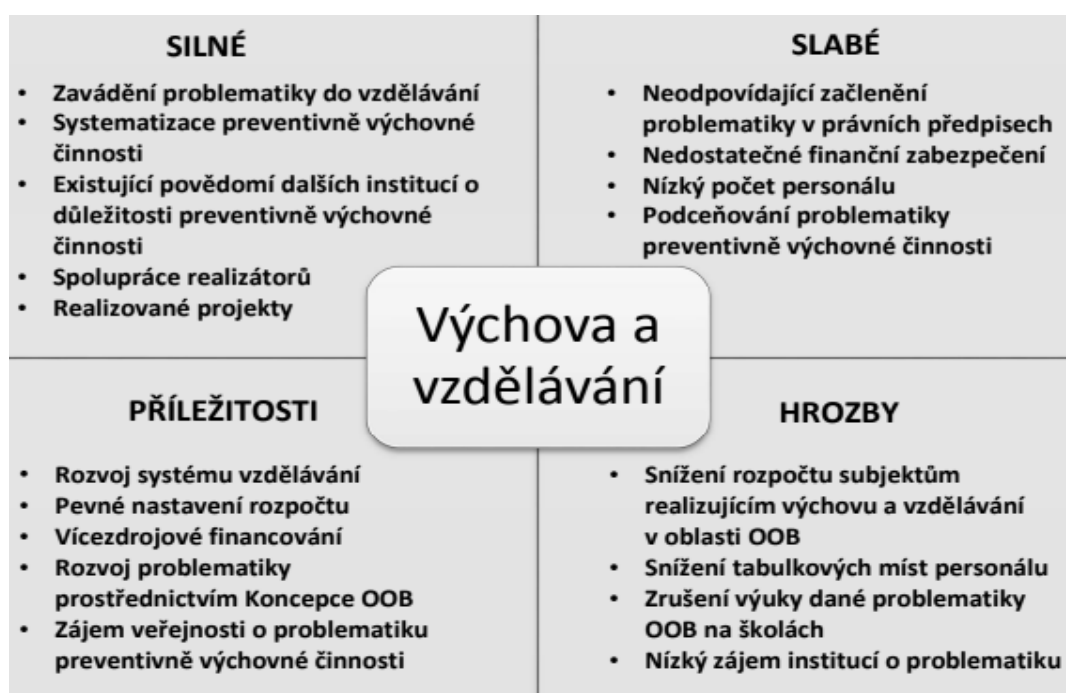
V současné době příprava žáků na základních školách je řešena prostřednictvím organizací, spolků, a dalších subjektů, které doplňují praktické znalosti a dovednosti a snaží se připravit žáky a pedagogy na běžné mimořádné události, při kterých jsou ohroženi občané a majetek. Na menších městech a obcích je preventivní výchova dětí realizována i prostřednictvím aktivit spolků jako jsou například dobrovolní hasiči nebo skauti, kteří vzdělávají v prevenci požární ochrany a environmentální ochrany a první pomoci (Koncepte ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030, 2013).

3 PREVENTIVNÍ VÝCHOVNÁ ČINNOST

3.1 Preventivní výchovná činnost v České republice

Problematika ⁴ochrany obyvatelstva je vázána na systém vzdělávání na základních školách v České republice. Na školní vzdělávací systém jsou napojeny nástavbové projekty a programy různých institucí, které cílí na danou problematiku a usnadňují praktický přínos pro pochopení učiva. Od roku 2011 je snaha systematizovat výchovu a vzdělání. Na základě vlastních zkušeností lze konstatovat, že aktuální stav ne zcela odpovídá požadavkům doby, a to jak z hlediska materiálního, tak i personálního zabezpečení. Snaha o vzdělávání nereflktuje aktuální stav a také přibývá více krizových situací, které jsou potřeba řešit. Vzdělání v oblasti prevence je ohroženo snižováním finančních prostředků a personálu, který zabezpečuje výuku. Prioritou však musí být zavedení povinného systematizovaného předmětu na základních a středních školách.

Představu o úrovni vzdělání v České republice nám přináší koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do 2030.

Obrázek 2 – Koncepce OOB [Zdroj: Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030, 2013]

⁴ Pro stávající učitele, kteří si potřebují doplnit kvalifikaci, jsou určeny kurzy Národního institutu pro další vzdělávání nebo kurzy pořádané HZS ČR a MO, které mají akreditaci MŠMT. U MV-GŘ HZS ČR se jedná o akreditovaný kurz z roku 2013, kdy byla MŠTM udělena akreditace vzdělávacích programů OČMU pro učitele základních a středních škol.

Koncepce poukazuje a navrhuje jakým postupem by se měla problematika dále ubírat. Cíle koncepce jsou tedy následující:

- systematicčnost přípravy v oblasti,
- stanovení koordinačního vzdělávacího procesu,
- stanovení cílové skupiny,
- forma edukace,
- určení rámců vzdělávání pro jednotlivé skupiny,
- specifikovat úroveň vzdělávání,
- nastavit systém přípravy vyučujících,
- stanovení organizačního a finančního zabezpečení systému.

V rámci koncepce byla zpracována analýza stavu vzdělávání pomocí metody SWOT a formou dotazníkové šetření s veřejností a odborníky. Podle současné Koncepce vzdělávání v oblasti krizového řízení, byly analyticky posuzovány jednotlivé cílové skupiny vzdělávání. Analýza byla na základě doporučení meziresortní pracovní skupiny předložena ke schválení Výboru pro civilní nouzové plánování. Pomocí fungujícího preventivního programu je možné snížit počet mimořádných událostí a zranění při nich nebo jim předejít. Program Výchova dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva je cíleně směřován především na základní školy (Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030, 2013).

3.2 Preventivní výchovná činnost v zahraničí

Systém vzdělávání a informování veřejnosti v jednotlivých státech je rozmanitý a komplikovaný a každý stát a dotčené subjekty přistupují k problematice vzdělávání podobnými způsoby s cílem vzdělávat informovat veřejnost V různých státech muselo proběhnout novelizace zákonu ochrany obyvatelstva.

UNESCO jako specializovaná agentura OSN pro vzdělávání, vědu a kulturu. Od svého založení v roce 1945, pracuje na podpoře znalostí a vzdělávání po celém světě. Na podporu zemí při navrhování konkrétních akčních plánů pro bezpečnější školy se UNESCO připojilo ke Globální alianci pro snižování rizika katastrof a odolnosti ve školství. Aliance podporuje komplexní přístup ke vzdělávání ke snižování rizika katastrof prostřednictvím Komplexního

rámce pro bezpečnost škol. V rámci podpory vydává různé publikace, které jsou zaměřeny na prevenci mimořádných událostí (School Safety, 2020).

Ve Spojených státech amerických se na prevenci proti požáru zaměřuje národní asociace požární ochrany. Oficiálním maskotem sdružení pes Sparky, který propaguje vzdělávání dětí v oblasti požární bezpečnosti. Sparky je v současné době velmi aktivní ve vzdělávání dětí o požární bezpečnosti. Často navštěvuje školy, účastní se společenských akcí a vychovává děti zábavnou formou v doprovodu svých hasičských přátel (NFPA overview, 2020).

Ve Slovenské republice se pro zkvalitnění výuky soustředí vyhláška MV SR č. 303/1996 na zabezpečení přípravy a byla několikrát novelizována. Ministerstvo vnitra Slovenské republiky zařadilo prvky systému koncepce vzdělání a výcviku. Systém vzdělávání civilní ochrany obyvatelstva je rozdělen na kurzy základní a střední.

Pro plnění úkolů a přípravy v rámci civilní ochrany mají základní školy jedinečné místo. Hlavní úkolem a cílem je připravovat a vzdělávat žáky na stupních základních škol, aby měli kvalitní informace od pedagogů a odborníků z praxe. Někteří žáci nemají zkušenosti a neuvědomují si různá rizika, kdy může dojít k ohrožení života. Čím dříve se začne s výukou tím můžou být výsledky pozitivní. V minulosti tak jak u nás byl kladen velký důraz na brannou výchovu a postupem času se od vzdělávání odpustilo. V současné době je na základních školách předmět ochrana člověka a přírody, tento předmět je součástí pro výchovu a vzdělávání. Absolvování předmětu žáci získají teoretické i praktické znalosti z problematiky Tento předmět je velice specifický a je rozdělen do ostatních předmětů, viz tabulka 1. Tematické okruhy předmětu jsou následující:

Řešení mimořádných událostí – civilní ochrana,

- zdravotnická příprava,
- chování v přírodě,
- dopravní výchova,
- bezpečné chování.

Pro realizaci je využíváno více forem a metod vzdělávání jak z teoretické, tak z praktické části. Na realizaci se spolupracovalo s různými organizace a sdruženími. Vyučovaný předmět byl zpracován v učebních osnovách předmětů a stanovení probíraného učiva je pro pedagogy velmi komplikované.

Tabulka 1– Povinné vyučovací předměty [Zdroj: Slezák, 2009]

1. – 4. ročník	5. – 9. ročník
Prvouka	Pracovní vyučování
Tělesná výchova	Přírodopis
Přírodověda	Zeměpis
Vlastivěda	Chemie
	Fyzika
	Tělesná Výchova

Ostatní předměty s tématikou mají mezipředmětovou vazbu. Znalosti z problematiky jsou více rozebrány v tabulce nad (Slezák, 2009).

4 METODY VZDĚLÁVACÍHO PROCESU

Prostřednictvím výukových metod probíhá komunikace mezi učitelem a žáky, která směřuje k naplnění vzdělávacích cílů. Výuková metoda tedy zprostředkovává žákům učivo, je nápomocná jejich učení, je soustavou kroků, které vedou k danému cíli. Plní tak funkci regulace vzdělávání žáků. Různé výukové metody kladou odlišné nároky na aktivitu žáků, na jejich samostatnost.

Obecně všechny jsou založeny na učitelově regulaci žákova učení, což znamená, že učitel systematizuje edukační cíle, rozpracovává učivo, plánuje navozování učebních aktivit žáků, zprostředkovává žákům učební informace a úlohy, kontroluje průběžné výsledky jejich učení a plánuje další průběh výuky dle naplnění osnov předmětů. Prvním důležitým krokem učitelů je povědomí o metodách a formách výuky, podle kterých probíhá jejich výuka, a dále mají za pomoci nástroje diskutovat o použitých metodách a formách s kolegy, kteří výuku pozorovali, případně s dalšími kolegy učitelského sboru na dané škole.

4.1 Metody

V literatuře a dalších odborných textech můžeme nalézt různé metody a formy, které jsou aplikovány v rámci vzdělávacího procesu mezi učitelem a žákem. Organizace výuky tvoří v souvislosti s metodami výuky předpoklad pro úspěšný průběh studia na škole a absolvování předmětu.

Metody z hlediska typu poznatků:

1) Slovní

- a) monologická,
- b) dialogická,
- c) písemné práce,
- d) práce s odborným textem a literaturou.

2) Demonstrativní metoda

- a) pozorování určitého jevu,
- b) předvádění,
- c) demonstrace a projekce.

3) Praktická metoda

- a) nácvik praktických dovedností,
- b) laboratorní činnost,
- c) pracovní a výtvarná činnost.

Každá metoda vyžaduje určité dovednosti a zkušenosti učitele předmětu. Vyučované předměty jsou rozdílné, a proto vyžadují určitý styl a metodu. V rámci předmětů je dobré kombinovat různé typy, tak aby bylo zajištěno kvalitní vzdělání žáků (Zormanová, 2012).

5 VYBRANÉ ORGANIZACE A PROGRAMY ZAJIŠTUJÍCÍ PŘÍPRAVU A VZDĚLÁVÁNÍ

Důležitou součástí při vzdělávání a přípravě občanů na mimořádnou událost jsou organizace a spolky nebo programy, které cílí na prevenci v odlišných oblastech. Různé druhy programů a projektů, jež jsou v určité formě dále předávány a tím vzniká povědomí o prevenci a připravenosti (Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030, 2013).

5.1 Organizace a složky

Hasičský záchranný sbor

Hasičské záchranné sbory kraje ve spolupráci s obcemi a základními školami, zajišťují praktické ukázky techniky a praktických věcí v oblasti požární ochrany. Cílem ukázek je přiblížit žákům a pedagogům oblasti prevence požární ochrany a nebezpečných látek, které mohou ohrozit životy. Oblast vzdělávání a preventivně výchovné činnosti spadá do působnosti odboru ochrany obyvatelstva a krizového řízení a částečně odboru prevence, viz tabulka 2 (Výchova a vzdělávání obyvatelstva, 2020).

Tabulka 2 – Aktivity v rámci prevence HZS OLK [Zdroj: HZS OLK, 2019]

Aktivity	Počet akcí	Počet zúčastněných
Přednášky a instruktáže v mateřských školách mimo projekt Hasík	37	863
Přednášky a instruktáže v základních školách mimo projekt Hasík	11	1895
Aktivity pro střední školy mimo projekt Hasík	7	659
Pohybové, vědomostní soutěže	9	2227
Exkurze na stanicích	129	5396
Aktivity pro vysoké školy	2	110
Přednášky a instruktáže v mateřských školách v programu Hasík	6	277

Přednášky a instruktáže v mateřských školách v programu Hasík	331	9027
--	-----	------

Policie České republiky

Policie České republiky ve spolupráci se zainteresovanými organizacemi nebo školami, pomáhá vzdělávat v různých oblastech prevence na základních nebo středních školách. Programy se soustředí na různé typy odvětví, kde hrozí nebezpečí nebo újma na životech. Výuka je doplňována praktickými ukázkami policistů a techniky (Preventivní přednášky, 2020).

Městská policie

Preventivní programy jsou připraveny pro všechny věkové kategorie. Jsou poskytovány zdarma a začínají již od předškolních dětí a končí u seniorů. K výuce městská policie využívá i Ajaxův zápisník, se kterým pravidelně navštěvuje děti. Pro starší ročníky se témata zaměřují na základní právní vědomí. Nutností je proložit témata i hrou, která by děti zaujala. Při besedách se nejvíce osvědčily příklady na situacích, se kterými se je možné setkat při práci strážníka (Úvod do problematiky obecní (městské) policie, © 2021).

Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby

Zdravotnické záchranné služby krajů ve spolupráci s obcemi nebo univerzitami pomáhají doplňovat praktickými ukázkami oblast první pomoci, která je důležitá pro záchranu lidského života při mimořádné události. Výuka je doplněna technikou a vybavením výjezdových posádek (Interaktivní programy pro základní školy, 2015).

Český červený kříž

Je humanitární společností s působností na celém území České republiky; existuje ze zákona. Je státem uznanou národní společností ve smyslu mezinárodního práva. Český červený kříž doplňuje výuku o poskytování první pomoci a edukuje v oblastech humanitárního práva. Zajišťuje i různé školení a certifikuje v těchto oblastech (Soutěže Mladých zdravotníků, 2020).

Armáda České republiky

Armáda zajišťuje přípravu občanů k obraně státu na základních školách a středních formou exkurzí ukázky vojenské techniky a praktickými ukázkami z oblasti vojenství a přípravy (Gerhát, 2018).

BESIP

Je oddělení Ministerstva dopravy ČR, které koordinuje výuku v oblasti bezpečnosti na pozemních komunikacích. Cílem je edukace veřejnosti a žáků na silnicích. Ve městech jsou pro žáky i k dispozici polygony dopravních hřišť⁵, kde si mohou vyzkoušet pohyb na silnicích a naučit se tak jak se mají chovat (2. stupeň základních škol, 2020).

Centrum pro bezpečný stát

Spolek, který se pomocí podkladů, projektů zaměřuje na ochranu obyvatelstva a reakci na možné mimořádné události. Stánky jsou určeny pro širokou veřejnost. Cílem projektu je vytvořit interaktivní тренаžer pro zasahující členy na místě události (Centrum pro bezpečný stát základní informace, 2020).

Záchranný kruh

Jedná se o neziskovou organizaci, která ve spolupráci s dalšími zainteresovanými subjekty vytváří a realizuje systém informování a vzdělávání. Vytváří různé vzdělávací podklady a pomůcky, které je možné i objednat na jejich webových stránkách. Vyučujícím nabízí stránky různé pracovní listy, videa metodiky i interaktivní vzdělávací učebnice. Záchranný kruh se podílí i na různých programech v rámci bezpečnosti a prevence (Záchranný kruh pro školy, 2020).

5.2 Spolky

Sbory dobrovolných hasičů⁶

Sbory dobrovolných hasičů (dále jen SDH) v obcích a městech jsou sbory dobrovolných hasičů, kteří zajišťují požární ochranu na určitém území. Jejich další náplní je vzdělávání členů v oblasti prevence a požární ochrany. Členové mladých hasičů spolu s vedoucími

---

⁵ Na našem území je v současné době více jak 160 dopravních hřišť, což nás v Evropě radí mezi nejrozvinutější síť. Výuka na hřištích je systematická a probíhá po celý rok. Tematický plán je zpracován tak, aby jeho rozsah pokryl požadované znalosti pravidel provozu na pozemních komunikacích.

⁶ Nejznámější celorepublikovou soutěží v oblasti požární prevence je Plamen. Jedná se o celoroční mimoškolní aktivitu dětí se zájmem o požární sport. Hra plamen vznikla v roce 1972 a od té doby se každoročně pravidelně opakuje.

mládeže trénují na různé soutěže a závody s požární a brannou tematikou. Mezi největší soutěž spadá i hra Plamen, cílem soutěže je především rozvíjet znalosti a dovednosti soutěžících družstev. V naší obci, kde jsem členem i místního SDH pořádáme každý rok soustředění, kde v rámci soutěží skupin trénujeme znalosti, jako je například topografie, první pomoc, střelba a požární útok, na který je kladen největší důraz. Občanská sdružení, ale i veřejně prospěšné organizace a jiné orgány a organizace působící na úseku požární ochrany. pomáhají při plnění úkolů v jejich oblasti plnění (Preventivní výchovná činnost, 2014).

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska

Organizace sdružující sbory dobrovolných hasičů. Jednou z hlavních činností dobrovolných hasičů je fyzická a odborná příprava včetně sportovních aktivit mládeže i dospělých zacílením na požární ochranu. cílem je vytváření podmínek pro činnost s dětmi a mládeží, podporovat rozvoj jejich osobnosti. Celorepubliková soutěž Plamen je celoroční aktivita, která se soustředí na požární ochranu. Cílem disciplín je ověřit získané znalosti mladých hasičů ve výcviku s požárním vybavením a technikou (Výroční zpráva SH ČMS za rok 2019, 2020).

Moravská hasičská jednota

Moravská hasičská jednota v rámci zákona o požární ochraně spolupracuje s Ministerstvem vnitra, okresními úřady, obcemi, právníckými osobami i podnikajícími fyzickými osobami při plnění úkolů na úseku požární ochrany. Pomáhá obcím při zřizování a zabezpečování činnosti jednotek (Milan, 2021).

Obrázek 3 – Okrskové cvičení okrsku č. 2 [Zdroj: vlastní]

Skauting

Jedná se celosvětové hnutí, kde je rozvíjena výchova mladých dětí a členů. Cílem skautingu je vzdělávat děti a mladé lidi k plnění povinností vůči sobě, svému okolí i vyšším hodnotám. Tyto principy jsou definovány ve skautském slibu a zákoně. Skauting jako takový vznikl v roce 1907 v Anglii a jejím zakladatelem byl Robert Baden-Powell. V současnosti největší českou skautskou organizací je Junák – český skaut, z. s. Mezi další organizace patří i Svaz skautů a skautek České republiky, Skaut – český skauting ABS. V oddílech se setkávají děti a mladí lidé s rozdílnými schopnostmi, různých národností nebo odlišného náboženského vyznání (Skautský program, 2020).

Sokol⁷

Mezi spolky, které prosazují brannou výchovu a vzdělání na našem území patří Sokol. Jehož zakladatel byl Miroslav Tyrš. Sokol patří k neúspěšnější tělovýchovné organizaci. Sokol usiluje o celkový rozvoj osobnosti člověka. Vede své členy ke spravedlivému a čestnému jednání, k aktivitě, samostatnosti a schopnosti pomáhat. Náplní organizace je soubor sportovních, pohybových, kulturních a společenských aktivit (Historie Sokola, 2020).

---

⁷ Mezi další spolky tělovýchovné organizace patří i Orel, který také zastával a prosazoval výuku k branné výchově.

5.3 Programy a projekty

Projekt Vaše cesty k bezpečí aneb chytré blondýnky radí

HZS Jihomoravského kraje, oddělení ochrany obyvatelstva a krizového řízení vytvořilo soubor podkladů a brožur, které informují o nejčastějších mimořádných událostech a jak tyto situace řešit. Informace jsou především předávány prostřednictvím na webových stránkách a brožur, které si objednali obce a různé občanské sdružení (Projekt Vaše cesty k bezpečí aneb chytré blondýnky radí, 2020).

Na kole jen s přilbou

Projekt se soustředí především na cyklisty a dopravní nehody účastníků silničního provozu. Informuje o vybavení cyklisty, které může eliminovat riziko na silnici i mimo ni. Projekt se především soustředí na širokou veřejnost tak aby pokryl co nejvíce účastníků na komunikacích. Cílem projektu je přispět ke snížení úrazů cyklistů, zejména těch se závažnými následky na zdraví (Na kole jen s přilbou, o projektu, 2020).

POKOS

Systematická a příprava občanů k obraně státu je jedním z předpokladů vytvoření potřebných schopností k zajišťování obrany. Krajské vojenské velitelství je koordinátorem aktivit v krajích. V oblasti vzdělávání spolupracuje s orgány státní správy a samosprávy, spolky, lektory. Na webových stránkách jsou k dispozici materiály, soutěže, koncepční a strategické materiály a různé odkazy, které podporují vzdělanost a prevenci. Občan má ze zákona povinnost podílet se na obraně státu, tato povinnost je daná zákonem č. 222/1999 Sb., *o zajišťování obrany České republiky* (Gerhát, 2018).

Obrázek 4 – Stanoviště chemické přípravy [Zdroj: vlastní, Ústecké podzemí]

Hasík.cz

Začátky programu můžeme sledovat už v letech 1996, který vznikl ve spolupráci s Českou asociací hasičských důstojníků. Cílem bylo dostat povědomí o požární ochraně do základních škol. V dnešní době program pokrývá oblast České republiky a vzdělává preventisty ze sborů dobrovolných hasičů, hasičského záchranného sboru a také vzdělává i pedagogické pracovníky. Na stránkách jsou k dispozici různé výukové materiály a podklady zajišťující výuku, omalovánky, soutěže. pro děti. Maskotem programu je drak Hasík (Piňos, 2020).

Program Hasiči pro školy

Projekt vzniká ve spolupráci HZS Zlínského a HZS Ústeckého kraje za finanční podpory Ústeckého kraje. Dostupnost programu je zdarma pro všechny školy v České republice. Tvořený především pro žáky 2. stupně základních škol v časovém rozpětí 5 hodin a soustředí se na oblasti z požární ochrany a ochrany obyvatelstva. Obsahový rámec učiva odpovídá mezipředmětovým vazbám. Pro žáky je materiál částečně ilustrovaný, doplněný fotografiemi a videem. Cílem je především přenést v zábavné formě informace a vzdělávat tak v prevenci. Program funguje v současnosti v deseti krajích a funguje pouze jako doplněk, nemůže tak nahradit systematickou výuku na základních školách (Piňos, 2020).

Zebra se za Tebe nerozhledne

Projekt cílený na chodce, jež jsou účastníky silničního provozu. Program je pod záštitou Policejního prezidia České republiky ve spolupráci se Zdravotní pojišťovnou Ministerstva vnitra České republiky a BESIP Ministerstva dopravy České republiky a je realizován od roku 2007 dvakrát ročně v rozsahu jednoho týdne po celém území České republiky. Jedná se o období na začátku školního roku a v jeho polovině (2. stupeň základních škol, 2020).

Výuka první pomoci dětí a mládeže

Program Českého červeného kříže se soustředí na osvojení základů první pomoci na základních a středních školách. Český červený kříž vydává pro tyto účely řadu výukových pomůcek a školí učitele-zdravotníky, kteří na školách mohou za podpory a pomoci ČČK vést zájmové kroužky mladých zdravotníků. Program je doplňován praktickými ukázkami a materiálním zabezpečením vyškolených lektorů, kteří se podílejí i vzdělávacím internetovém portálu Mladý zdravotník (Soutěže Mladých zdravotníků, 2020).

Vzdělávací program – Příprava škol a školských zařízení na mimořádné události

Hasičský záchranný sbor ČR organizuje vzdělávací program Příprava škol a školských zařízení na mimořádné události. Určený je především pro vedení školy a jejich zaměstnance. Náplní programu jsou kapitoly z oblastí ochrany obyvatelstva a krizového řízení a problematika integrovaného záchranného systému. Vzdělávací program má formu výkladu a semináře a je rozvržen do 8 vyučovacích hodin absolventi kurzu na závěr obdrží osvědčení o absolvování kurzu. Zájemci o vzdělávání v problematice se mohou obrátit na příslušný Hasičský záchranný sbor kraje – na. koordinátora PVČ. Program je akreditován u Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (Vzdělávací program, 2020).

DÍLČÍ ZÁVĚR

Teoretická práce se zaměřuje na nastínění problematiky PVČ v České republice. Pomocí odborné literatury tuzemské a zahraniční byli zde definovány pojmy které souvisí s tématem a jejich definice je důležitá pro pochopení práce. Právní rámec a dokumenty nám pomáhají doplnit informace související s preventivně výchovnou činností. V návaznosti je v základech rozebrána prevence na Slovensku. Dle dostupných podkladů a materiálu můžeme konstatovat, že výchovná činnost prochází změnou a snaží se reagovat na aktuální hrozby své doby a připravit tak obyvatelstvo na události, které mohou nastat a ohrozit je na živote. Podpora ze strany spolků, organizací a projektů na určité téma doplňuje část výuky a je důležitým prvkem. Systém vzdělávání v jednotlivých státech je odlišný a přistupuje se k tomu rozdílně. Snahou je především v určité míře předat informace veřejnosti, proto je potřeba vzdělávat a předávat informace už na základních školách. Žáci dále mohou tyto informace předávat a pomáhat tak k prevenci. Teoretická práce má informovat o preventivní výchovné činnosti žáků na základních školách a pomoci vyučujícím orientovat se ochraně člověka za mimořádných událostí.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 ANALYTICKO-EMPIRICKÁ ČÁST

6.1 Rámcový vzdělávací program

Národní program vymezuje počáteční vzdělávání jako celek. RVP vymezují závazné rámce pro jeho jednotlivé etapy vzdělávání. Dříve osnovy pro základní školy dnes už RVP, který svým obsahem vymezuje obsah témat pro předměty vyučované. Národním program rozvoje vzdělávání v ČR a zakotvený v zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školském zákoně), ve znění pozdějších předpisů, se do vzdělávací soustavy zavádí nový systém dokumentů pro vzdělávání žáků. kurikulárních dokumenty vymezují cíle a obsah vzdělávání žáku. Dokumenty jsou tvořeny ve 2. úrovních⁸(Jeřábek a Tupý, 2017).

6.1.1 Ochrana člověka za mimořádných událostí

Dle nově zavedených kurikulárních dokumentů se ochrana člověka za běžných rizik a mimořádných událostí stala součástí vzdělávání. V roce 2013 došlo k revizi vzdělávacích programů a specifikací problematiky. Témata OČMU jsou rozložena do vyučovaných předmětů, proto jejich realizace a výuka je složitější a náročnější pro pedagogy. HZS ČR na situaci dohlíží jako garant a podporuje realizaci vzdělávacího programu a doplňuje ho o nová aktuální témata. K lepší orientaci v dané problematice zpracovaly Ministerstvo vnitra, generální ředitelství HZS ČR spolu s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy pro učitele pomůcku „Podklady k výuce témat ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí v základních školách“. HZS ČR dále spolupracuje na tvorbě různých učebnic a materiálu, které mohou být využity pro zpestření výuky na škole. Dále nabízí přípravu praktických cvičení a vzdělávání pedagogických pracovníků (Jeřábek a Tupý, 2017).

Základní školy mohou využít celou řadu dlouhodobých vzdělávacích programů, které se zaměřují na různá odvětví prevence. Můžeme například jmenovat Vaše cesty k bezpečí aneb chytré blondýnky radí nebo Asociace Záchraný kruh. Na krajské úrovni se pořádají ve spolupráci s dalšími složkami a subjekty dny, které cílí na širokou veřejnost a snaží se demonstrovat úkoly a činnosti jednotlivých složek. Obvykle jsou tyto dny spojené s ukázkami činností a techniky. HZS Olomouckého kraje například nabízí pro veřejnost dny otevřených dveří na každé stanici v pátek 13. září, cílem pro pořádání v tento den je

---

⁸ Rámcový vzdělávací programy (RVP). Školní úroveň tvoří školní vzdělávací program (ŠVP).

především zlomit pověru spojené s tímto dnem a přispět především k prevenci v požární oblasti (Výchova a vzdělávání obyvatelstva, 2020).

6.2 Doplnkové materiály k výuce

Materiály učitelům nabízí soubor základních pojmů z oblasti ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí, návrh na rozložení učiva do jednotlivých ročníků základní školy včetně očekávaných výstupů, doporučené metody a formy práce, literaturu, pomůcky, užitečné odkazy, nástin začlenění problematiky v stávajícím RVP. Školních učebních pomůcek je celá řada a soustředí se na různé odvětví prevence. Pro potřeby byly vybrány ty, které souvisí s tématem.

6.2.1 Příručky

Příručka pro učitele základních a středních škol OČMU

Příručka obsahuje návod, jak žáky připravit na dopad možných následků živelních pohrom a dalších mimořádných událostí, způsobených lidskou činností, které mohou přivodit tělesná zranění nebo duševní poruchy, ztráty na životech nebo majetku. Žákům je třeba neustále zdůrazňovat, že ačkoliv průběh většiny mimořádných událostí nemusí být plně pod kontrolou člověka, tak jejich ničivé následky mohou být minimalizovány účinnými opatřeními a připraveností záchranných složek i občanů. Příručka je určena pro učitele základních a středních škol. Po probrání témat se doporučuje po třídách, v rámci ročníku nebo v rámci školy provést praktické cvičení k ověření získaných znalostí a dovedností (Martínek, 2003).

Příručka výchova dětí v oblasti požární ochrany

Příručka obsahuje návod, jak žáky připravit na dopad možných následků živelních pohrom a dalších mimořádných událostí. určené pro učitele základních a speciálních škol. Příručka je rozdělena na část teoretickou a část metodickou. V části teoretické jsou uvedeny informace o požární ochraně počínající pasážemi z právních předpisů přes popis principů hoření a nebezpečných zplodin vznikajících při hoření, průběh požáru a způsoby jeho hašení, druhy hasicích přístrojů a jejich použití, základní popis činnosti jednotek požární ochrany při mimořádné události až po základní témata první pomoci a zdravotní péče. Příručka je dostatečně obsáhlá, aby si učitel mohl vybrat problematiku a její výklad přiměřeně časovým možnostem výuky i věku dětí (Mikulka et al., 2003).

Příručka Pro případ ohrožení – příručka pro obyvatele

Cílem příručky je ve stručnosti poskytnout obyvatelům České republiky základní informace o žádoucím chování při vybraných mimořádných událostech. Příručka je čtvrtým upraveným vydáním příručky pro obyvatele. Obsah je cílený na varování, ukrytí evakuaci a vliv mimořádných událostí na společnost (Pro případ ohrožení, 2003).

6.2.2 Učebnice

Vybrané učebnice se zaměřují na problematiku mimořádných událostí. Každá učebnice cílí na jinou problematiku s cílem vzdělávat žáky tak i učitele.

Jak se zachovat, když...

Autor: Dušan Vičar, Irena Plucková, Ivo Svoboda, Jiří Šibor, Kateřina Šmejkal

Vydavatel: NNS

Učebnice je určena pro žáky 6.–9. ročníku a vyučující mohou pracovat s jednotlivými oddíly, případně kapitolami podle potřeb svých ŠVP ZV. Žáci se v ní mohou seznámit se zásadami bezpečného chování a jak reagovat v mimořádné události (Plucková et al., 2016).

Učebnice Nakladatelství Albra

- ochrana člověka za mimořádných událostí pro 6.ročník ZŠ – Povodně,
- ochrana člověka za mimořádných událostí pro 7.ročník ZŠ – Požáry,
- ochrana člověka za mimořádných událostí pro 8.ročník ZŠ – Havárie.
- od vichřice k zemětřesení 9. ročník SPL Práce

Nakladatelství Fortuna

- ochrana člověka za mimořádných událostí – sebeochrana a vzájemná pomoc,
- ochrana člověka za mimořádných událostí – havárie s únikem nebezpečných látek, radiační havárie,
- ochrana člověka za mimořádných událostí – živelní pohromy.

(Pomůcky k výuce témat ochrany člověka za mimořádných událostí na základních a středních školách, 2020).

6.3 Platformy vzdělávání a projekty

Záchranný kruh

K doplnění podkladů učitelům slouží i platforma Záchranný kruh, která podporuje a pomáhá školám a školským zařízením. Projekt je zaměřený na zavedení nových vyučovacích metod, včetně tvorby modulových výukových programů nebo i testů pro žáky. Hlavní aktivity projektu:

- tvorba interaktivních multimediálních výukových podkladů a datového prostředí,
- vzdělávání pracovníků a vedoucích pracovníků škol,
- publicita, tisky, konference, učebnice, pracovní listy a další podklady k výuce.

Při začlenění oblastí vzdělávání z problematiky škola může zvolit různé postupy dle svých možností. RVP nepředepisuje škole formy a metody postupy, jak má být učivo předáváno žákům.

Využití všech výukových materiálů je zdarma. K přístupu k výukovým materiálům je nutné se přihlásit nebo registrovat. V sekci pro základní školy jsou k dispozici vzdělávací poklady k výuce a prevenci žáků:

- interaktivní vzdělávací kurzy,
- pracovní listy,
- metodické materiály,
- databázi obrázků,
- testovací systém,
- výuková videa a deskové vzdělávací hry.

Multimediální kurzy z programu Záchranný kruh, obsahují řadu interaktivních animací a k některým z nich jsou vytvořené pracovní listy. Kurz může být tak doplněním části učiva (Záchranný kruh pro školy, 2020).

Bezpečné cesty

Cílem portálu je vzdělávání široké veřejnosti v oblasti dopravní bezpečnosti a tím předcházet snižování zranění na silničních komunikacích. Využitím multimediálních prvků, animací a videí řádově zlepšit pochopitelnost a zapamatovatelnost nejdůležitějších informací a pravidel silničního provozu.

Interaktivní videa a aplikace cílí především na děti a žáky základních škol, kteří se denně setkávají s dopravou a zdroji rizik na komunikacích a cestách. Formou her a testů se děti vzdělávají čímž, dosahují v aplikaci určitého bodového ohodnocení. Aplikace jsou dostupné prostřednictvím webového rozložení i mobilních telefonů. Děti si mohou prostřednictvím virtuální reality vžít do role chodce nebo cyklisty, který musí reagovat na možné nebezpečí a je potřeba rychlá reakce. Aplikace není složitá a je velice intuitivní a dokáže ji ovládat každý. Aplikace je plně namluvena, tj. nepotřebuje další výklad nebo vysvětlování. Je vhodná i pro děti, které ještě neumí číst. aplikace je určena pro běžné mobilní telefony s operačním systémem Android a podporující 3D brýle.

Na této stránce naleznete testy mladého cyklisty, které se používají na dětském dopravním hřišti. Testy jsou určeny pro všechny malé cyklisty před dovršením desátého roku věku, tj. před dobou, kdy mohou podle zákona již sami na kole na silnici. Při načtení stránky se náhodně vybere a zobrazí jeden z deseti testů (O portálu bezpečné cesty, 2019).

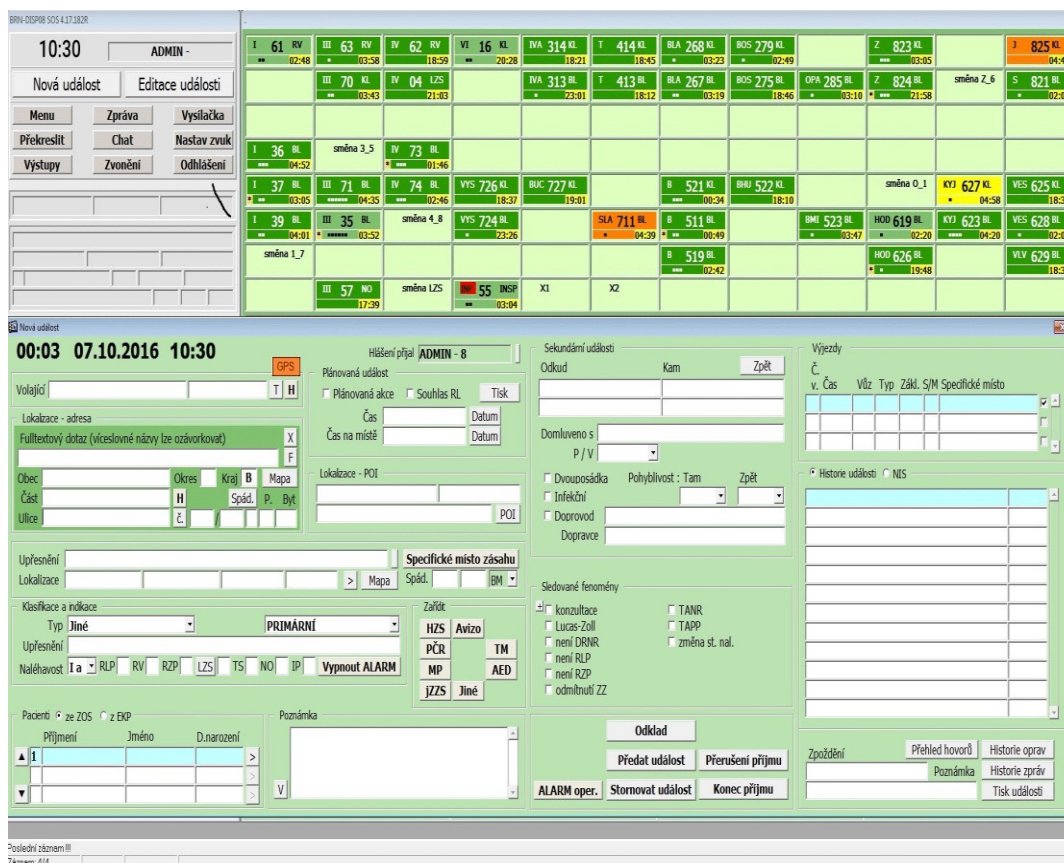
Obrázek 5 – Ukázka aplikace [Zdroj: Bezpečné cesty]

Aplikace záchranka

Aplikace Záchranka je aplikace, která umožňuje nácvik tísňového volání v rámci vzdělávání první pomoci. Telefonujte se svými žáky a účastníky kurzů na tísňovou linku stejně jako v reálné situaci. Aplikace prostřednictvím obrázků a textu ukazuje různé úrazy, které mohou nastat a je potřeba poskytnout první pomoc.

Učitel prostřednictvím aplikace může se žáky nasimulovat mimořádnou událost a diskutovat o postupu první pomoci a přivolání záchranné služby. Učitel v roli operačního střediska mluví se žákem, který je na místě události a reaguje na simulovanou událost. Žák je v roli, kdy musí reagovat a použít teoretické a praktické vědomosti. Výuková verze aplikace umí všechno výše popsání, s jediným rozdílem že po stisknutí tísňového tlačítka se vytočí

předem nastavené číslo, nikoliv dispečink. Tedy každý, kdo učí první pomoc, a chce ji učít opravdu realisticky, má možnost účastníkům kurzu nebo svým žákům zprostředkovat velmi skutečně vypadající hovor s dispečinkem. Účastník, který propojí teoretické znalosti s praktickými má mnohem větší šanci, že v reálné situaci dokáže účinně pomoci a sám se udržet v bezpečí (Výuková verze, 2020).

Obrázek 6 – Ukázka aplikace [Zdroj: Aplikace záchranka]

National Fire Protection Association

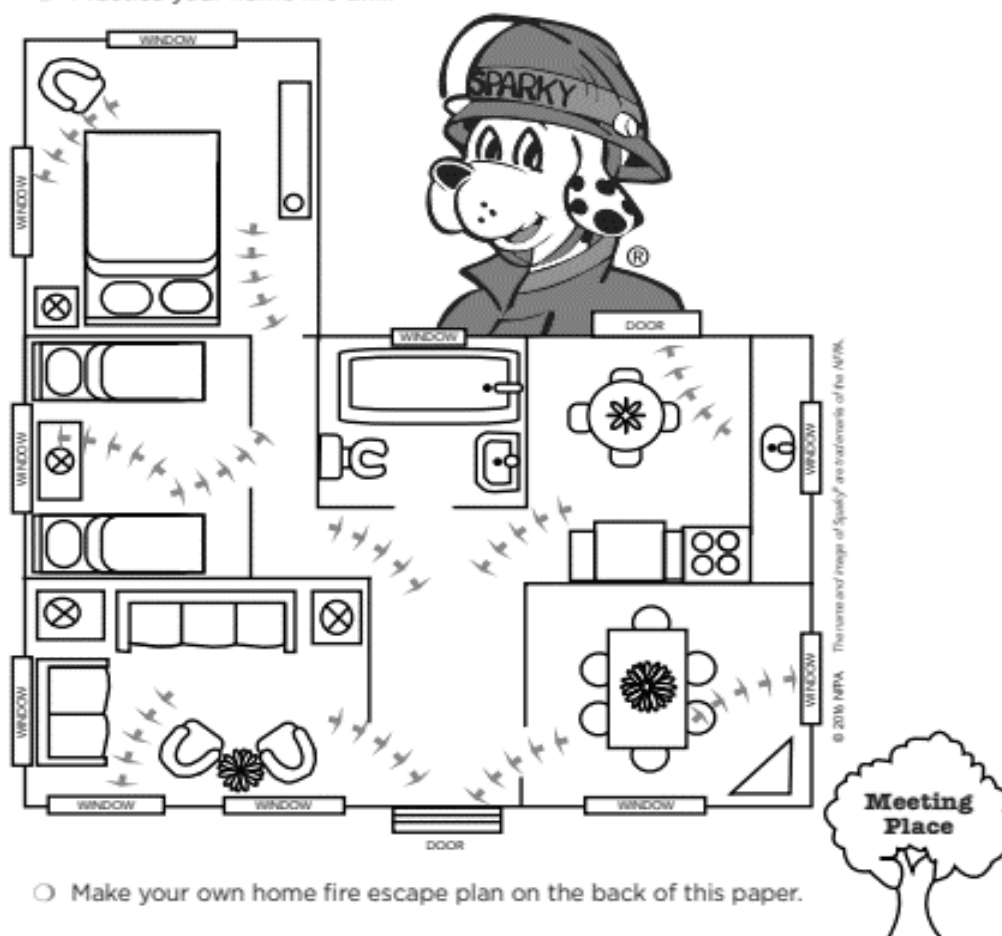
Globální nezisková organizace s vlastním financováním, založená v roce 1896, zabývající se eliminací rizik, zranění, a ekonomických ztrát v důsledku požáru, úrazu elektrickým proudem a souvisejících událostí. Projekty a aplikace pro veřejnost:

- sparky,
- sparky School House,

Sparky's Schoolhouse je místo, kde se požární bezpečnost spojuje s učením a kde učitelé mohou najít všechny lekce, zdroje ve třídě, vzdělávací videa a hry, které potřebují pro prevenci požáru. a pro výuku požární bezpečnosti. Na webu Sparky.org mohou děti najít hry, aktivity a další, které jim pomohou naučit se základní požární bezpečnost při hraní her.

How to Make a Home Fire Escape Plan

- Draw a map of your home. Show all doors and windows.
- Visit each room. Find two ways out.
- All windows and doors should open easily. You should be able to use them to get outside.
- Make sure your home has smoke alarms. Push the test button to make sure each alarm is working.
- Pick a meeting place outside. It should be in front of your home. Everyone will meet at the meeting place.
- Make sure your house or building number can be seen from the street.
- Talk about your plan with everyone in your home.
- Learn the emergency phone number for your fire department.
- Practice your home fire drill!

Obrázek 7 – Únikový plán [Zdroj: Sparky.org.]

Tyto bezplatné elektronická knihy a doplňky, jsou ideální pro posílení povědomí o požární bezpečnosti a při budování kritických dovedností čtení s porozuměním textu, slovní zásoby a dalších. Rescue Dogs, Firefighting Heroes a Science Facts splňuje běžné základní státní standardy v angličtině prostřednictvím kombinace literatury, fiktivních příběhů, vědeckých diagramů (Fire Prevention, 2020).

6.4 Prevence na vybraných základních školách

. Postupy a náplň předmětů, kde se zaměřuje na preventivní výchovnou činnost mají stejnou strukturu ale vzhledem ke zkušenostem vyučujících a obsahu učiva, jsou zde patřičné rozdíly ve výuce a spolupráci. Vybrané základní školy, které v této kapitole jsou popsány, byly vybrány z důvodu větší odezvy učitelů a ředitelů základních škol

6.4.1 Základní škola a gymnázium města Konice

Základní škola a gymnázium města se nachází v Olomouckém kraji ve městě Konici. škola poskytuje základní vzdělání, tvoří ji pět ročníků prvního stupně a čtyři ročníky druhého stupně. Gymnázium poskytuje střední vzdělání s maturitní zkouškou. Školu navštěvuje přes 550 žáků a zřizovatelem je město Konice. Aktivita a preventivní výchovná⁹ činnost jsou součástí učebních plánů na základě již zpracovaného Školního vzdělávacího programu. V jednotlivých ročnících 1. stupně se na prevenci především podílí třídní učitel. Na 2. stupni a na gymnáziu se témata promítají do třídnických hodin a zejména do hodin občanské výchovy a společenskovedního základu, přírodopisu a biologie, chemie a výtvarné výchovy. Hlavní složkou, která spolupracuje se základní školou je HZS Olomouckého kraje požární stanice v Konici. V rámci taktického cvičení, si žáci a vyučují mohou vyzkoušet postup evakuace z budovy. Další aktivity jsou spojené s ukázkami techniky a požární stanice, kde si žáci mohou vyzkoušet různé aktivity spojené s požární prevencí. Část dětí ze základní školy je součástí sborů dobrovolných hasičů v obcích, kde je důraz kladen na požární sport a další aktivity. Škola dále spolupracuje s Českým červeným křížem a Zdravotnickou záchrannou službou Olomouckého kraje. Žáci i pedagogové v rámci hodiny vyzkouší různé techniky postupy při různých úrazech. Podle aktuálního dění ve škole a v rámci šetření výchovných problémů mohou být do výuky zahrnuty další besedy a přednášky, viz tabulka 3 (Obrusníková, 2020).

V tabulce níže jsou popsány preventivní programy na jednotlivých stupních:

Tabulka 3 – Preventivní aktivity [Zdroj: Zš a g města Konice, 2020]

Ročník	Témata preventivních aktivit
1.	<ul style="list-style-type: none"> • bezpečná cesta do školy a ze školy, • mezilidské vztahy, zákl. lidská práva, úcta a pomoc, • práva a povinnosti ve škole, prevence záškoláctví, vandalismus, šikana,

⁹ Podle aktuální výroční zprávy mohou být do výuky zahrnuty další besedy a přednášky (např. právní ochrana, ochrana vlastní osoby mimo školu, šikana, bezpečná komunikace na internetu, co je to zdraví, závislosti apod.).

	<ul style="list-style-type: none"> • péče o zdraví, zákl. hygienické návyky, • krizové situace, rizikové chování.
2.	<ul style="list-style-type: none"> • vzájemné vztahy, soužití, • pravidla slušného chování, komunikace, řešení konfliktů, • zdraví a jeho ohrožení, návykové látky, • rizikové chování, šikana.
3.	<ul style="list-style-type: none"> • soužití a chování lidí, • základní pojmy v problematice prevence, sex.výchovy a drog.závislosti, • návyky k samostatnosti, osobní bezpečí.
4.	<ul style="list-style-type: none"> • životospráva a důsledky nevhodných návyků, rizikové chování, • chování slušné a rizikové, • bezpečné chování v silničním provozu.
5.	<ul style="list-style-type: none"> • soužití lidí, přátelské vztahy, • právo a spravedlnost, prevence krádeží, šikany, vandalismu, záškoláctví, • negativní účinky návykových látek, nácvik odmítání NL, • netolismus, soc.sítě, internetová komunikace, kyberšikana, • rizikové chování (šikana, násilí).
6.	<ul style="list-style-type: none"> • práva a povinnosti žáků, • společenská pravidla a normy, • pravidla soužití v prostředí komunity, • pravidla bezpečnosti a ochrany zdraví.
7.	<ul style="list-style-type: none"> • vztahy mezi lidmi a formy soužití, konflikty, • závislosti – alkohol, tabák, hráčství, netolismus, • -zdraví a výživa, tělesná a duševní hygiena, lidské potřeby.
8.	<ul style="list-style-type: none"> • osobní rozvoj, hodnoty a postoje, dospívání, • lidská práva, vztahy, • autodestruktivní závislosti, rizikové chování, násilné chování, šikana, • diskriminace, sexuální kriminalita, • podpora zdraví – negativní vliv drog, psychohygiena, stres a jeho vztah ke zdraví, • krizové situace, základy první pomoci.
9.	<ul style="list-style-type: none"> • Právní řád ČR, • sebepoznání, psychohygiena – osobní, sociální a morální vývojové, • mezilidské vztahy, rizikové chování, prevence v užívání drog, alkoholu a tabáku, • ekologie – ochrana prostředí ve kterém žijeme, • vhodná volba povolání – psychické zdraví.

Podle aktuálního dění ve škole a v rámci šetření výchovných problémů mohou být do výuky zahrnuty další besedy a přednášky.

6.4.2 Základní škola Ždírec nad Doubravou

Je úplnou základní školou s kapacitou 460 žáků, která ve školním roce 2020/21 poskytuje základní vzdělání 367 dětem ve věku od šesti do patnácti let. Vyučování probíhá v devíti

ročnících a osmnácti třídách. Základní škola se nachází ve městě Ždírec nad Doubravou v okrese Havlíčkův Brod v Kraji Vysočina. Na škole mají zajištěný projekt ochranu člověka za mimořádných událostí. Projekt je určen žákům 6. – 9. ročníku. Projekt uskutečňuje pro žáky 2. stupně na podzim a jaře v celkovém rozsahu 12 vyučovacích hodin, rozdělený do dvou částí. V obou částech mají žáci možnost se seznámit se čtyřmi tématy:

- zdravotní výchova,
- evakuace,
- mimořádné události a terorismus,
- protichemická ochrana.

První část projektu probíhá v budově školy, jednotlivá stanoviště jsou ve vybraných učebnách. Druhá část je nejprve zahájena v budově školy a poté se žáci přesunou do jejího okolí. Personálně je projekt zajištěn pedagogy 2. stupně ZŠ a MŠ Ždírec nad Doubravou.

Přínos projektu pro výchovnou a vzdělávací strategii školy:

- preventivní příprava žáků na nepředvídatelnou událost – protichemická ochrana, živelné pohromy,
- poskytnutí první pomoci,
- vhodné chování v silničním provozu,
- rozvoj týmové spolupráce mezi různými ročníky,
- orientace na mapě.

Na každém stanovišti jsou k výuce zajištěné materiální pomůcky:

- první pomoc, poranění, epilepsie, lékárnička, popáleniny,
- co dělat při požáru, při živelných pohromách, havárii,
- překonávání překážek,
- dopravní výchova,
- evakuační zavazadlo, ochranný oděv,
- orientace na mapě,
- morseova abeceda.

Projekt ¹⁰probíhá na stanovištích ve dvou variantách. Na podzim procházejí stanoviště jednotlivé třídy a na základě praktických ukázek a diskuse získávají informace o různých druzích mimořádných událostí (Benc, 2020).

6.4.3 Základní škola Hranice

Základní škola a mateřská škola v Hranicích IV – Drahotuších poskytuje základní vzdělání a tvoří ji, tvoří ji pět ročníků prvního stupně. Hlavním účelem příspěvkové organizace je poskytování předškolní a školní výchovy a vzdělávání včetně školního stravování dětí a žáků v době jejich pobytu ve škole a stravování vlastních zaměstnanců. Zřizovatelem základní školy je město Hranice. Škola spolupracuje s Městskou policií Hranice, s Autoškolou Trčka Hranice a také s dobrovolnými hasiči Drahotuše a Hasiči Hranice.. Dále se v rámci dopravní prevence využívá dopravní hřiště v Hranicích. Velice významná je spolupráce s Místní akční skupinou a Místním akčním plánem Hranice (Pospíšilová, 2020).

V tabulce níže jsou popsány preventivní programy, do kterých se škola aktivně zapojuje:

Tabulka 4 – Preventivní aktivity [Zdroj: Zš a mš Hranice, 2020]

Ročník	Témata preventivních aktivit
1.	<ul style="list-style-type: none"> • bezpečnost na silnici, krizové situace, rizikové chování, • fin. Gramotnost, • péče o zdraví, zákl. hygienické návyky, • zdravý životní styl, • pravidla slušného chování, komunikace, řešení konfliktů, • zdraví a jeho ohrožení, návykové látky, • chování ke spolužákům, menšinové rozdíly, respektování individuality kamaráda.
2.	<ul style="list-style-type: none"> • enviromentální výchova, • zásady společenského chování, • výchova ke zdraví – hygienické návyky, kultura stolování, • finanční gramotnost.
3.	<ul style="list-style-type: none"> • beseda o BESIPU, bezpečné chování, • vztahy mezi lidmi, dodržování pravidla.
4.	<ul style="list-style-type: none"> • Šikana, • základní pojmy v problematice prevence, sex.výchovy a drog.závislosti, • rizika na sociálních sítích, fin. gramotnost.
5.	<ul style="list-style-type: none"> • zapojení do projektu "Plán udržitelné městské mobility pro město Hranice ", • soužití lidí, přátelské vztahy, • Pevnost poznání v Olomouci – výukový pořad nebezpečí,

¹⁰ Na závěr projektu žáci zhodnotí svoji práci a vyučující provedou zhodnocení práce jednotlivých družstev žáků. Celkové výsledky soutěže jsou vyhlášeny následující den ve školním rozhlase.

	<ul style="list-style-type: none"> • sociálních sítí, kyberšikana.
6.	<ul style="list-style-type: none"> • kyberšikana, rizika sociálních sítí, trestní odpovědnost, • šikana, • požární ochrana, • ochrana člověka za mimořádných událostí, solidarita, pomoc lidí navzájem, primární a druhotné důsledky katastrof, • Ochrana vod.
7.	<ul style="list-style-type: none"> • kyberšikana, rizika na sociálních sítích, trestní odpovědnost, • rasismu kriminalita, drogy, • náboženství.
8.	<ul style="list-style-type: none"> • vzdělávací projekt Příběhy našich sousedů – historie, tradice, vztahy mezi lidmi, • kyberšikana, • zdravý životní styl a závislosti.
9.	<ul style="list-style-type: none"> • rasismus, drogová závislost, • právní řád ČR, • ekologie – ochrana prostředí ve kterém žijeme.

6.5 Kvalitativní výzkum

Výzkumná část zkoumá názory pedagogů, kteří se zaměřují na preventivní výchovnou část na základních školách. Výzkum obsahuje přípravnou část, fázi sběru dat a následné vyhodnocení zkoumaných vzorků s intepretací výsledků

6.5.1 Výzkumný cíl a metoda

Cílem výzkum je popsání přístupu pedagogů k preventivní výchovné činnosti na jednotlivých základních školách. Oproti kvantitativnímu výzkumu objevujeme nové souvislosti v problematice a názory pedagogů, preventistů s odlišným názorem a přístupem k problematice.

Metodou výzkumu je zvolen kvalitativní výzkum. V rámci polostrukturovaného rozhovoru ve formě dotazníku s pedagogickými pracovníky. Cílem sběru dat je získání poznatků a informací o výuce.

6.5.2 Výzkumné otázky

Výzkum zkoumá odezvu pedagogů na preventivní výchovnou činnost a jejich názor k preventivně výchovné činnosti. Pracovníci měli jasně položené otázky k problematice:

1.) Setkáváte se v pracovním prostředí s problematikou ochrany člověka za mimořádných událostí v předmětech Vámi vyučovaných?

- 2.) Jak je řešena ochrana člověka za mimořádných událostí v místě výkonu vaší pracovní pozice?
- 3.) Spolupracuje Váš zaměstnavatel se subjekty zajišťující preventivní výchovnou činnost?
- 4.) Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě Vašeho výkonu?
- 5.) Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově?
- 6.) Absoloval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?
- 7.) Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?
- 8.) Zanechala ve Vás výuka branné výchovy nějaké vědomosti a zkušenosti, které chcete předat Dále?
- 9.) Absoloval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?

6.5.3 Zkoumaný vzorek

Počet zpětných reakcí pedagogů a ředitelů je 11, kteří se zaměřují na preventivní výchovnou činnost a je součástí jejich vyučujícího předmětu. Polostrukturovaný rozhovor byl formou online z důvodu aktuální pandemické situace, viz tabulka 5.

Tabulka 5 – Výzkumný vzorek učitelů [Zdroj: vlastní]

respondent	věk	pracovní pozice	dosažené vzdělání	místo výkonu
muž	41	učitel	VŠ	Zš a g Konice
muž	45	učitel	VŠ	Zš a g Konice
muž	27	učitel	VŠ	Zš a g Konice
muž	37	učitel	VŠ	Zš a g Konice
žena	61	učitelka	VŠ	Zš Uničov, Pionýrů 685

muž	40	učitel	VŠ	Zš Ždírec nad Doubravou
muž	57	učitel	VŠ	Zš Brno, nám. Míru 3
žena	50	učitelka	VŠ	Zš a mš Loučka
muž	50	učitel	VŠ	Zš a mš Loučka
žena	57	učitelka	VŠ	Zš Kněžpole
Muž	62	ředitel	VŠ	Zš Napajedla

Polostrukturovaný rozhovor byl realizován formou online. V případě dořešení otázek nebo jiných souvislostí byla provedeno vysvětlení a doplnění. Počet zpětných reakcí preventistů a dalších lidí co se ve své kompetenci zabývají prevencí je 19. Vzhledem k různorodosti pracovních pozic bylo potřeba rozdělit preventisty do jednotlivých tabulek, dle jejich pracovního umístění, viz tabulka 6,7,8,9.

Tabulka 6 – Výzkumný vzorek PČr [Zdroj: vlastní]

respondent	věk	pracovní pozice	dosažené vzdělání	místo výkonu
žena	43	oddělení tisku a prevence	VŠ	Krajské ředitelství policie kraje Vysočina, ÚO Pelhřimov
muž	41	vedoucí oddělení	VŠ	Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje
muž	45	oddělení tisku a prevence	středoškolské	Krajské ředitelství policie kraje Vysočina, ÚO Třebíč

muž	27	oddělení tisku a prevence	VŠ	Krajské ředitelství policie kraje Vysočina, ÚO Jihlava
-----	----	------------------------------	----	---

Tabulka 7 – Výzkumný vzorek ostatní [Zdroj: vlastní]

respondent	věk	pracovní pozice	dosažené vzdělání	místo výkonu
žena	28	manažer prevence kriminality	VŠ	Krajský úřad Karlovarského kraje
žena	44	manažer prevence kriminality	VŠ	Krajský úřad Jihomoravského kraje
muž	44	MP Prostějov oddělení prevence	středoškolské	Městská policie Prostějov

Tabulka 8 – Výzkumný vzorek HZS [Zdroj: vlastní]

respondent	věk	pracovní pozice	dosažené vzdělání	místo výkonu
žena	65	referent pracoviště prevence oo a kř	středoškolské	HZS MSK územní odbor Nový Jičín
žena	58	komisař – ochrana a příprava obyvatelstva	VŠ	HZS Ústeckého kraje Územní odbor Děčín
žena	53	vrchní komisař oo a kř	VŠ	Krajské ředitelství HZS Pardubického kraje kraje

muž	37	oddělení OOB	VŠ	Krajské ředitelství HZS Jihočeského kraje
žena	47	vrchní inspektor – krizové řízení a havarijní plánování	VŠ	Krajské ředitelství HZS kraje Vysočina
muž	56	vrchní komisař odbor ochrany obyvatelstva a krizového řízení	VŠ	Hasičský záchranný sbor hl. m. Prahy
žena	53	komisař (kontrolní a PVČ) pracoviště prevence, ochrany obyvatelstva a krizového řízení	VŠ	HZS MSK územní odbor územní odbor Opava

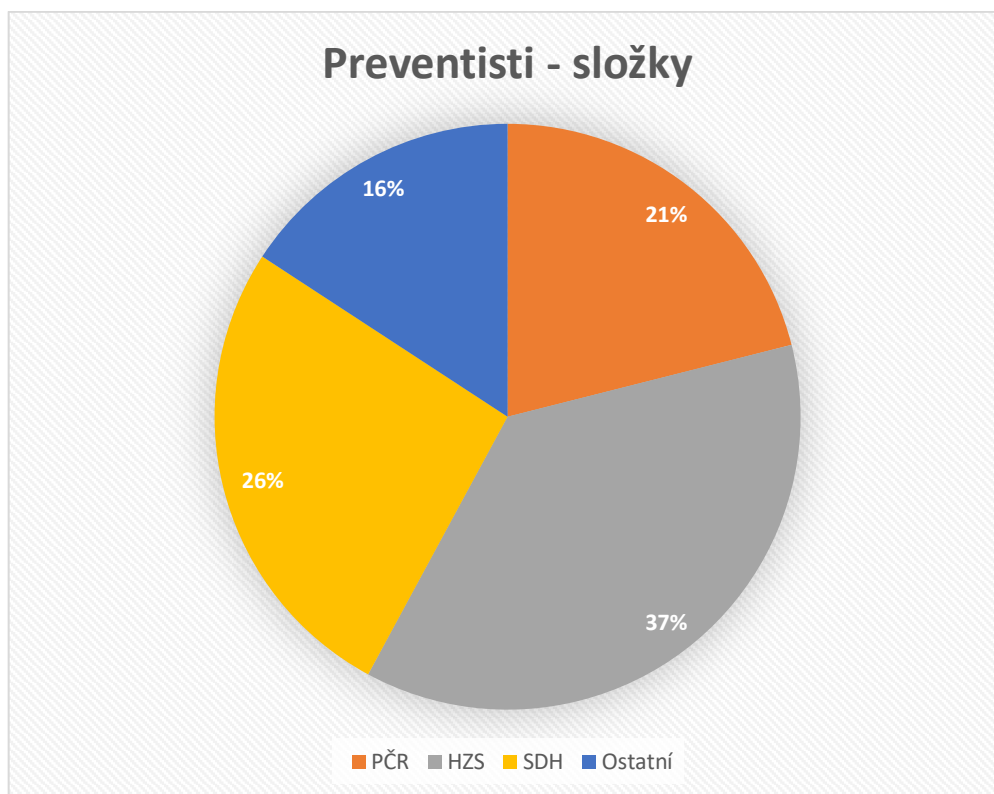
Tabulka 9 – Výzkumný vzorek SDH [Zdroj: vlastní]

respondent	věk	pracovní pozice	dosažené vzdělání	místo výkonu
muž	19	hasič – vedoucí mládeže	středoškolské	SDH Hvozd
muž	21	vedoucí mládeže	středoškolské	SDH Nová Dědina
žena	24	vedoucí mládeže	středoškolské	SDH Konice
žena	22	vedoucí mládeže	středoškolské	SDH Konice
žena	45	vedoucí mládeže	středoškolské	SDH Žďárná

V grafu níže jsou zobrazeni respondenti z preventistů a dalších osob, kteří se zaměřují na preventivní výchovnou činnost. Jsou rozdělení dle pracovní pozice a místa výkonu povolání.

Graf 1 – Preventisti dle místa výkonu [Zdroj: vlastní]

Graf 2 – Preventisti dle pozice pracovní [Zdroj: vlastní]

Převládající počet respondentů je z hasičského záchranného sboru krajů převážně z odboru, který se zabývá prevencí v oblasti požární ochrany. Dle místa výkonu povolání největší podíl respondentů byl z Olomouckého kraje, převážně ze sborů dobrovolných hasičů obce.

6.5.4 Prezentace výsledku a shrnutí výzkumu

Kvalitativní výzkum pro diplomovou práci probíhal v časovém rozmezí v měsících leden a březen včetně přípravy otázek, realizace a sumarizace dat od respondentů. Zhodnocení výsledku pomocí polostrukturovaného rozhovoru, který se odehrával v online prostředí.

Učitelé

- 1.) Setkáváte se v pracovním prostředí s problematikou ochrany člověka za mimořádných událostí v předmětech Vámi vyučovaných?

Učitelé se v rámci svých hodin dotýkají problematiky ochrany člověka za mimořádných událostí, každý učitel přistupuje k výuce trochu odlišnějším způsobem a snaží se reagovat na aktuální problémy v tématice.

- 2.) Jak je řešena ochrana člověka za mimořádných událostí v místě výkonu vaší pracovní pozice?

Většina učiva je probírána v občanské výchově a okrajově řešena v dějepise na druhém stupni.

- 3.) Spolupracuje Váš zaměstnavatel se subjekty zajišťující preventivní výchovnou činnost?

Praktická náplň předmětu je řešena se spoluprací s hasičským záchranným sborem nebo zdravotní záchrannou službou. Většina pedagogů se shoduje že spolupráce se složkami je důležitá pro pochopení souvislostí problematiky a měla by tomu být věnována větší část.

- 4.) Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě Vašeho výkonu?

Obsah učiva je brán jako doplňková náplň předmětů, což není zcela dostačující pro žáky. Měl by být kladen na větší časovou dotaci.

- 5.) Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově?

Někteří učitelé jsou členy sboru dobrovolných hasičů nebo skautu.

- 6.) Absoloval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?

Drtivá většina respondentů se vzdělávacího programu nezúčastnila.

- 7.) Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?

Transformace výuky probíhá a snaží se reagovat na aktuální věci v probíraném učivu a snaží se více soustředit na události, které mohou žáky potkat v reálném prostředí.

- 8.) Zanechala ve Vás výuka branné výchovy nějaké vědomosti a zkušenosti, které chcete předat Dále?

Branná výchova byla za některých učitelů již zrušena. Ti, co se účastnili, doporučili spíše praktické zaměření na výuku.

- 9.) Absoloval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?

Pouze pár respondentů absolvoval kurz základní vojenské přípravy.

Preventisté

- 1.) Jakým způsobem se podílíte na prevenci na základních školách (uvést pár příkladů)?

Všichni respondenti se podílí na zajištění prevenci s různým zaměřením. Projekty, soutěže a exkurze doplňují výuku.

- 2.) Je dle vašeho názoru důležitá spolupráce s ostatními spolky podílející se prevenci a výuce?

Spolupráce s dalšími subjekty je velice důležitá a dále se musí prohlubovat a rozvíjet.

- 3.) Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě vaší působnosti?

Většina respondentů se shoduje na tom, že náplň výuky by neměla být součástí průřezových předmětů, ale řešena v jednom předmětu, který by se pouze zaměřoval na mimořádné události a prevenci.

- 4.) Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově (SDH, Skaut...)?

Respondenti z řad vedoucích mládeže jsou součástí sboru dobrovolných hasičů obce, kde se zaměřují na požární prevenci a základy první pomoci

- 5.) Absolvoval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?

Většina respondentů absolvovala program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva.

- 6.) Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?

Transformace výuky zaměřující se na prevenci dle respondentů prochází obměnou, a především v dnešních dnech cílí na mimořádné události, které mohou obyvatelstvo potkat a je potřeba na ně reagovat.

- 7.) Absolvoval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?

Většina respondentů má nějaké zkušenosti s armádou nebo absolvovala kurz vojenské přípravy, ze které poznatky a zkušenosti dále uplatňují.

- 8.) Jsou žáci dle vašeho názoru připraveni reagovat na nějakou mimořádnou událost?

Zde se názor respondentů liší, dle vedoucích mládeže, děti, které jsou součástí sboru dobrovolných hasičů mají lepší základy než jejich spolužáci a jsou teoreticky i prakticky schopni čelit mimořádným událostem, které je mohou potkat.

- 9.) Jsou pedagogové schopni vyučovat témata prevence a bezpečnosti dle vašeho názoru?

Ano ale je potřeba dále výuku doplňovat praktickými ukázkami, co mohou zajistit pouze složky a orgány, kteří se problematice více věnují.

- 10.) Jak je řešena prevence a výuka s ohledem na aktuální pandemickou situaci? (různé spoty, soutěže, projekty, videa, atd...)

Vzhledem k pandemické situaci neprobíhá žádná výuka za školách, exkurze, ukázky technicky ani besedy pro seniory a další akce pro veřejnost. Přípravují se soutěže na sociálních sítích a jsou zveřejňovány aktuální informace z oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva na internetu. Vedoucí mládeže se snaží být v kontaktu s dětmi v rámci sociálních sítí.

6.6 Swot analýza vybraných základních škol

Tato kapitola navazuje na předchozí kapitoly s cílem analyzovat vybrané školy a porovnat dosažených výsledků. Samotná analýza je rozdělena na faktory a kvadranty, ve kterých jsou vypsané silné stránky, slabé stránky, příležitosti, hrozby. K výuce PVČ na vybraných

školách se přistupuje rozdílně a tvoří se zde značné rozdíly ve výuce, proto jsou váhy a hodnocení rozdílné a výsledek se liší. Položky v analýze jsou pro všechny školy stejné.

Pozitivní		Negativní/Škodlivé	
Silné stránky		Slabé stránky	
STRENGTHS		WEAKNESSES	
1	Spolupráce se složkami IZS a ostatními subjekty	1	Výuka PVČ rozdělena do předmětů
2	Bezpečnostní besedy a projekty	2	Málo školený personál
3	Zavádění problematiky do předmětů	3	Podceňování MU a PVČ
4	Praktická a teoretická výuka	4	Nedostatečné finanční zabezpečení
5	Spolupráce s městy a obcemi	5	Výuka PVČ v dnešní době ustupuje
Příležitosti		Hrozby	
OPPORTUNITIES		THREATS	
1	SW podpora PVČ	1	Snížení rozpočtů subjektům
2	Online výuka – projekty, besedy, hry	2	Zrušení výuky problematiky
3	Zájem o problematiku PVČ	3	Nízký zájem škol o PVČ
4	Vícezdrojové financování	4	Nedostatečné personální zabezpečení
5	Navázání spolupráce s dalšími subjekty	5	Dopad pandemické situace na výuku PVČ

Obrázek 8 – SWOT analýza [Zdroj: vlastní]

Silné stránky

Cílem projektů na základní škole je zvýšit odolnost žáků vůči sociálně patologickým jevům. Žáci budou seznámeni a jsou vedeni k sebevědomí, správnému sebehodnocení, ke zvládnutí stresu, krizových situací a řešení problémů. Spolupráce s IZS a dalšími složkami, je založena pouze na ukázce techniky a vybavení, popřípadě prezentacích na dané téma. Rozšíření besed a projektů s ostatními organizacemi se více zacílí na problematiku a připravenost žáků.

Slabé stránky

Slabé stránky výchovy a prevenci se na základních potýkají s málo školeným personálem a tím, že výuka PVČ je rozdělena do předmětů a žák si nemusí dát dohromady souvislosti s problematikou. Dle informací od učitelů se výuka PVČ ustupuje a je důležitější probrat jiné předměty. Na některých základních školách dochází k tomu, že výchovu a vzdělávání v oblasti obrany státu neprovádí pedagogický sbor, ale je svěřena jiným subjektům, například

spolkům, nestátním neziskovým organizacím, právníckým a fyzickým osobám apod., které tak nahrazují roli škol, místo toho, aby jejich participace měla pouze zákonem stanovený doplňkový charakter. Problematika obrany státu a prevence je sice v potřebném rozsahu zahrnuta do rámcových vzdělávacích programů pro základní vzdělávání, do výuky je však zařazována spíše okrajově.

Příležitosti

Jako příležitost k edukaci studentů v problematice PVČ je zapojení softwarových programů spolu s online přednáškami a ukázkami. Dle zkušeností je o výuku PVČ u dětí zájem a měla by být dále rozvíjena. V rámci distanční výuky by především měla být využívána sw podpora různých projektů, které cílí na různé odvětví a prevence.

Hrozby

Hrozbou výuky lze považovat snížení rozpočtu subjektům, kteří se podílejí na prevenci a finanční zdroje musí věnovat důležitějším věcem. Dalším zmíněnou hrozbou je nedostatečné personální zabezpečení, čímž je myšleno za zaměstnanci jsou přesouvání z odboru prevence na jiné pozice v dnešní době.

Výsledek.

U vybraných škol můžeme vidět různorodé výsledky v rámci analýzy. Cílem je tedy poukázat na nedostatky na jednotlivých školách a snížit u nich váhu. Hodnocení a váhy byly uděleny dle šetření s učiteli a řediteli vybraných základních škol. V rámci šetření se objevují podobné nedostatky a je potřeba je eliminovat:

- větší podpora ze strany a zřizovatele a kraje,
- spolupráce dalšími organizacemi,
- jednotný předmět výuky PVČ,
- málo školený personál,
- nedostatečné finanční zabezpečení.

V další kapitole je navržena jednotná praktická edukace pro základní školy, do které se mohou zapojit další organizace a zřizovatelé. Cílem je propojit teorii s praxí a docílit tak větší povědomosti o problematice. Žáci získají informace a praktické dovednosti o tom, jak se chovat v situacích, které ohrožují život a zdraví člověka, znalosti důležitých telefonních

čísel, praktické dovednosti při různých poraněních. Dokáží si sbalit evakuační zavazadlo, orientovat se na mapě, vhodně se chovat jako účastník silničního provozu.

Postup:

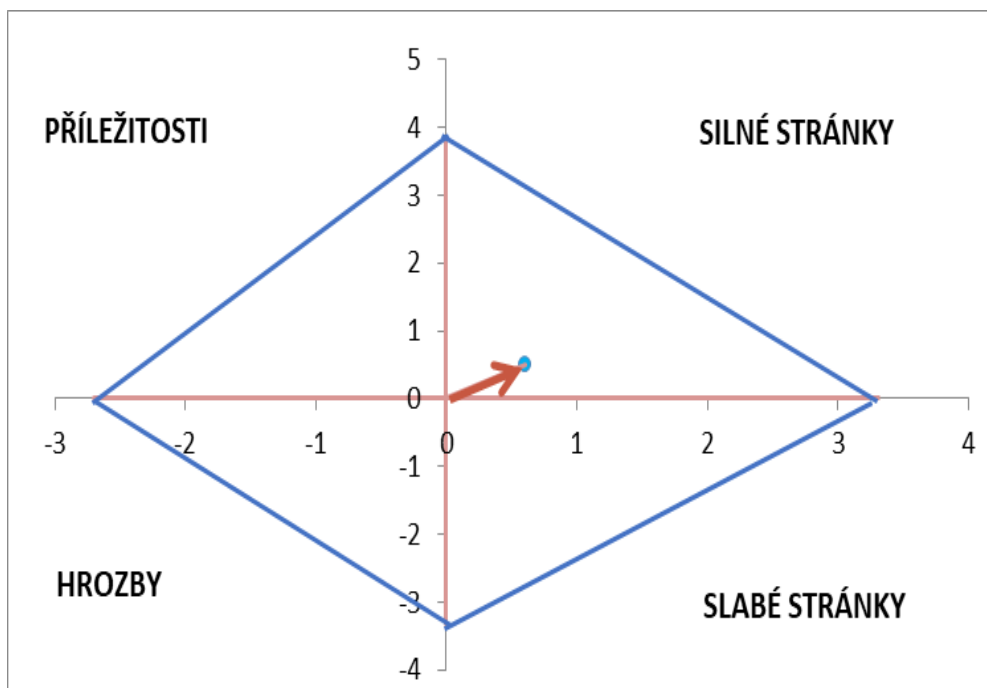
U silných stránek a příležitostí byla použita stupnice od 1 do 5. U slabých stránek a hrozeb byla použita záporná stupnice od -1 (nejnižší nespokojenost) až -5. Ke každé jednotlivé položce se přidělí váha od 0 do 1. Více důležitá položka má samozřejmě větší váhu. Na závěr se vynásobí váhy a hodnocení.

6.6.1 Základní škola a gymnázium města Konice

Tabulka 10 – Hodnocení výsledků ZŠ Konice [Zdroj: vlastní]

Silné stránky	Váha	Hodnocení	Součin
Spolupráce se složkami IZS a ostatními subjekty	0,2	5	1
Bezpečnostní besedy a projekty	0,2	4	0,8
Zavádění problematiky do předmětů	0,3	2	0,6
Praktická a teoretická výuka	0,1	3	0,3
Spolupráce s městy a obcemi	0,2	3	0,6
Součet			3,3
Slabé stránky			
Výuka PVČ rozdělena do předmětů	0,1	-3	-0,3
Málo školený personál	0,3	-3	-0,9
Podceňování MU a PVČ	0,4	-2	-0,8
Nedostatečné finanční zabezpečení	0,1	-4	-0,4
Výuka PVČ v dnešní době ustupuje	0,1	-3	-0,3
Součet			-2,7
Příležitosti			
SW podpora PVČ	0,3	5	1,5
Online výuka – projekty, besedy, hry	0,3	4	1,2
Zájem o problematiku PVČ	0,2	2	0,4
Vícezdrojové financování	0,1	3	0,3
Navázání spolupráce s dalšími subjekty	0,1	4	0,4
Součet			3,8
Hrozby			
Snížení rozpočtů subjektům	0,2	-3	-0,6
Zrušení výuky problematiky	0,2	-2	-0,4
Nízký zájem škol o PVČ	0,2	-4	-0,8
Nedostatečné personální zabezpečení	0,1	-3	-0,3
Dopad pandemické situace na výuku PVČ	0,3	-4	-1,2
Součet			-3,3
Interní		0,6	

Externí	0,5
Celkem	1,1

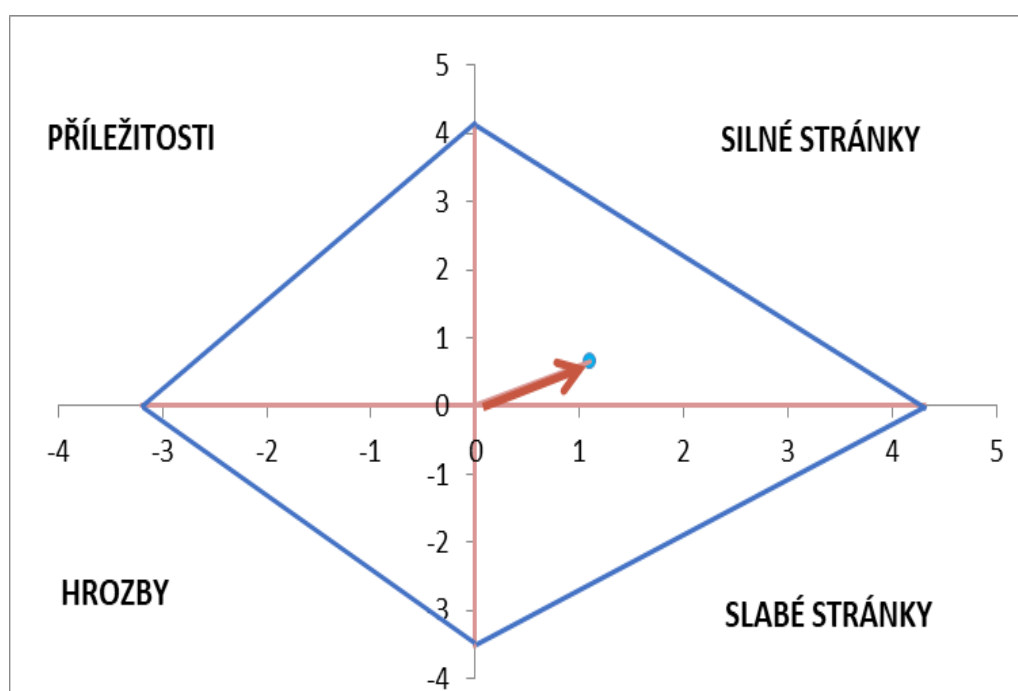
Graf 3 – Výsledek SWOT analýzy Zš Konice [Zdroj: vlastní]

6.6.2 Základní škola Ždírec nad Doubravou

Tabulka 11 – Hodnocení výsledků Zš Ždírec nad Doubravou [Zdroj: vlastní]

Silné stránky	Váha	Hodnocení	Součin
Spolupráce se složkami IZS a ostatními subjekty	0,6	5	3
Bezpečnostní besedy a projekty	0,2	4	0,8
Zavádění problematiky do předmětů	0,1	2	0,2
Praktická a teoretická výuka	0,05	3	0,15
Spolupráce s městy a obcemi	0,05	3	0,15
Součet			4,3
Slabé stránky			
Výuka PVČ rozdělena do předmětů	0,1	-3	-0,3
Málo školený personál	0,2	-3	-0,6
Podceňování MU a PVČ	0,1	-2	-0,2
Nedostatečné finanční zabezpečení	0,3	-4	-1,2
Výuka PVČ v dnešní době ustupuje	0,3	-3	-0,9
Součet			-3,2
Příležitosti			
SW podpora PVČ	0,3	5	1,5

Online výuka – projekty, besedy, hry	0,4	4	1,6
Zájem o problematiku PVČ	0,05	2	0,1
Vícezdrojové financování	0,05	3	0,15
Navázání spolupráce s dalšími subjekty	0,2	4	0,8
Součet			4,15
Hrozby			
Snížení rozpočtů subjektům	0,1	-3	-0,3
Zrušení výuky problematiky	0,1	-2	-0,2
Nízký zájem škol o PVČ	0,3	-4	-1,2
Nedostatečné personální zabezpečení	0,2	-3	-0,6
Dopad pandemické situace na výuku PVČ	0,3	-4	-1,2
Součet			-3,5
Interní		1,1	
Externí		0,65	
Celkem		1,75	

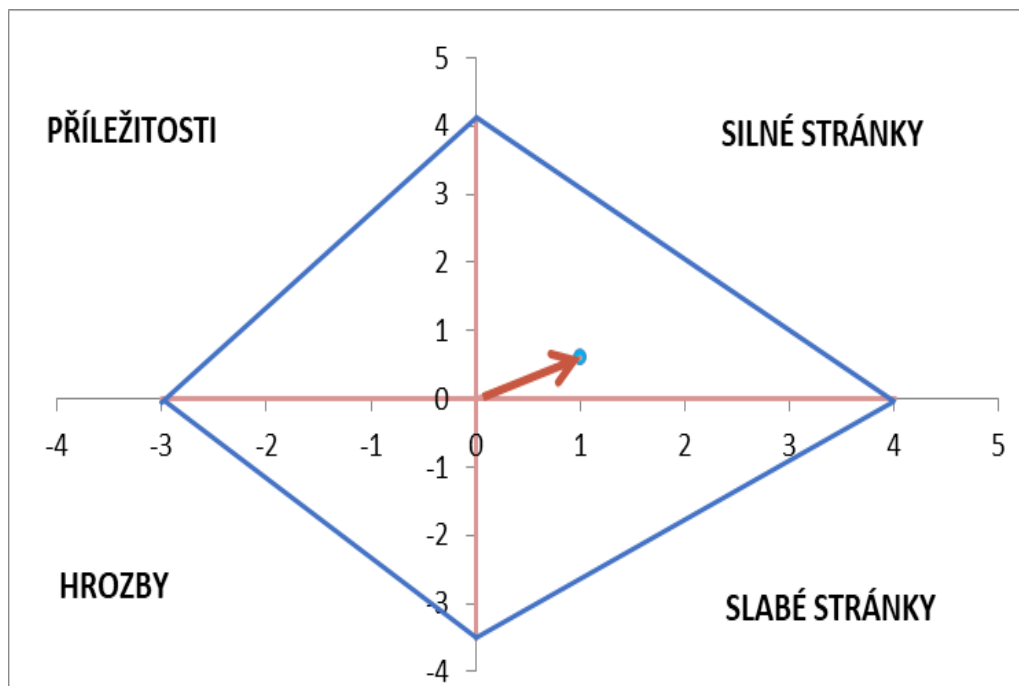
Graf 4 – Výsledek SWOT analýzy Zš Ždírec nad Doubravou [Zdroj: vlastní]

6.6.3 Základní škola Hranice

Tabulka 12 – Hodnocení výsledků Zš Hranice [Zdroj: vlastní]

Silné stránky	Váha	Hodnocení	Součin
Spolupráce se složkami IZS a ostatními subjekty	0,35	5	1,75
Bezpečnostní besedy a projekty	0,35	4	1,4
Zavádění problematiky do předmětů	0,05	2	0,1
Praktická a teoretická výuka	0,05	3	0,15
Spolupráce s městy a obcemi	0,2	3	0,6
Součet			4
Slabé stránky			
Výuka PVČ rozdělena do předmětů	0,3	-3	-0,9
Málo školený personál	0,2	-3	-0,6
Podceňování MU a PVČ	0,2	-2	-0,4
Nedostatečné finanční zabezpečení	0,2	-4	-0,8
Výuka PVČ v dnešní době ustupuje	0,1	-3	-0,3
Součet			-3
Příležitosti			
SW podpora PVČ	0,4	5	2
Online výuka – projekty, besedy, hry	0,3	4	1,2
Zájem o problematiku PVČ	0,1	2	0,2
Vícezdrojové financování	0,1	3	0,3
Navázání spolupráce s dalšími subjekty	0,1	4	0,4
Součet			4,1
Hrozby			
Snížení rozpočtů subjektům	0,2	-3	-0,6
Zrušení výuky problematiky	0,1	-2	-0,2
Nízký zájem škol o PVČ	0,3	-4	-1,2
Nedostatečné personální zabezpečení	0,1	-3	-0,3
Dopad pandemické situace na výuku PVČ	0,3	-4	-1,2
Součet			-3,5
Interní		1	
Externí		0,6	
Celkem		1,6	

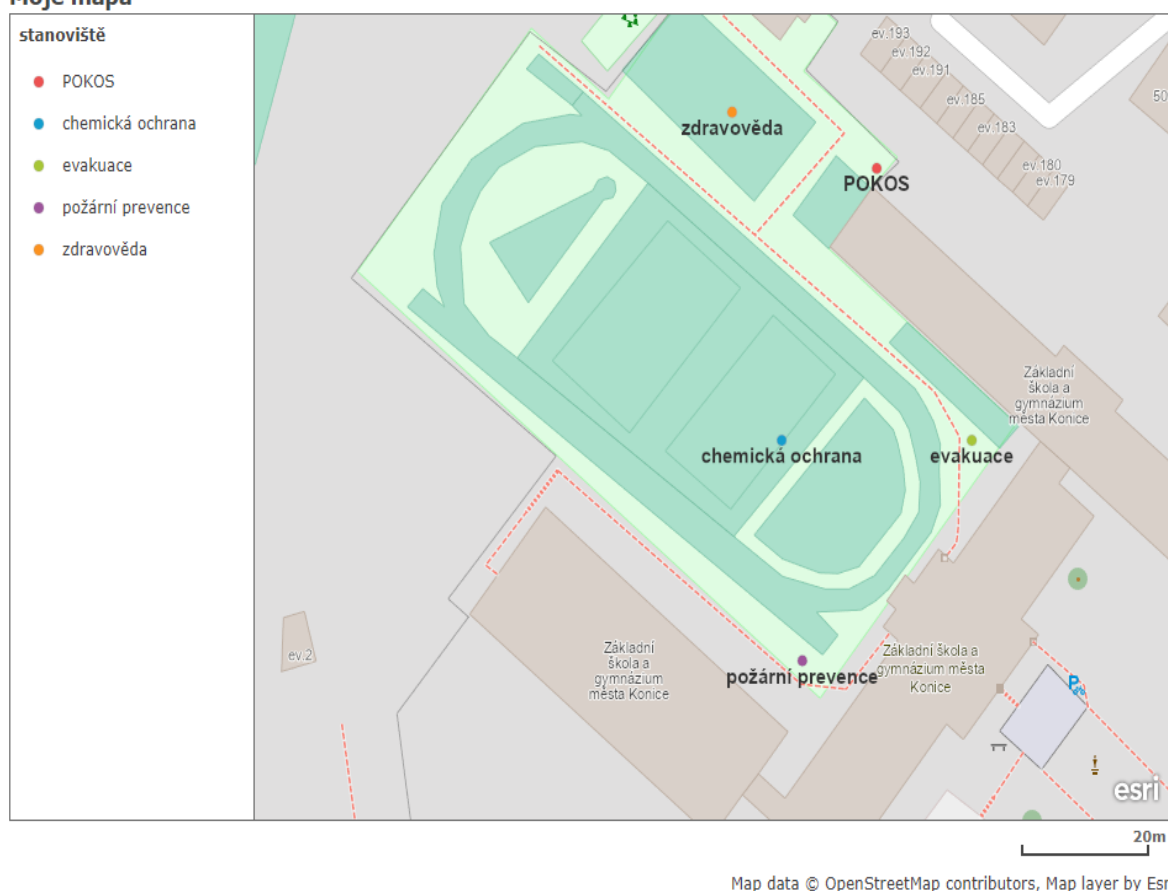
Graf 5 – Výsledek SWOT analýzy Zš Hranice [Zdroj: vlastní]

7 NÁVRHOVÁ ČÁST

Praktická výuka s ukázkou

Praktická výuka vyžaduje propojení teoretických a praktických znalostí žáku, učitelů a dalších subjektů, kteří jsou doplňkem a podporují tak vzdělávací proces. Předání znalostí je především ale na pedagogy. V rámci výuky jsem se zaměřil na praktické témata, které jsme připravovali v rámci pořádání branných dnů pro školy ve Zlínském a Olomouckém kraji. Časová dotace je na každé stanoviště stejná a její doba by měla odpovídat vyučující hodině.

Moje mapa

Obrázek 9 – Návrh rozmístění stanovišť [Zdroj: flkr.maps.arcgis.com, 2021]

7.1 stanoviště praktické výuky

Výuka může být rozdělena do jednotlivých kategorií, které se zaměřují na určitou část problematiky:

- evakuace,
- zdravotvěda a první pomoc,

- příprava občanů k obraně státu,
- požární prevence,
- chemická ochrana.

7.1.1 Evakuace

stanoviště je rozděleno na tři části, účastníci je absolvují spolu. Účastníci se rozdělí do tří družstev, tzv. expertních skupin. Jedno vypíše mimořádné události, jež se vyskytují u nás, druhé v zahraničí a třetí MU vyvolaná člověkem. Všichni tak učiní na povel v určeném časovém limitu (stačí pár minut). Vítězí ten, kdo jich má správně nejvíc. Každá expertní skupina by měla říci u vybrané MU její charakteristiku, příklad, důsledky a oblast výskytu.

Při krizových situacích se přijímají opatření k ochraně obyvatelstva. Jsou následující: varování, informování a evakuace. Další opatření je ukrytí a nouzové přežití. V takovém případě hledáme podle druhu nebezpečí (požár, povodeň, chemická havárie, radioaktivní havárie) vhodný úkryt (volné prostranství, vyvýšené místo, zděná uzavíratelná budova, utěsněná místnost uprostřed) a snažíme se toto místo zabezpečit.

V rámci vyučovací hodiny je popsána evakuace, kdy se evakuace vyhlašuje a co je její cílem. Jaké je chování při evakuaci a co je dobré před ní a během dělat. Školitel pomocí mobilního telefonu, přehraje zvukové signály a vysvětlí v jaké situaci jsou používány. Na závěr výkladu je rozebrán obsah evakuačního zavazadla.

Dle zjištění školní inspekce mají žáci malé povědomí o sirénách a varovných signálech, a jak postupovat. Po zaznění varovného signálu všeobecné výstrahy jsou občané informováni mluvícími sirénami, rozhlasem, televizí, místním rozhlasem, vozidly složek integrovaného záchranného systému nebo jiným způsobem o tom, co se stalo a co se má dělat. Zvuky sirén je možné stáhnout z webových stránek hasičského záchranného sboru a následně je pustit žákům při výkladu a sledovat jejich reakci a následně s nimi probrat danou problematiku.

Skupinová soutěž na týmy

Děti se rozdělí do čtyř skupin (pro zpestření možno označit tátové, mámy, velké děti, malé děti) a po odstartování z každé štafetovým způsobem běhají k hromadě předmětů, ze které vybírají předměty do evakuačního zavazadla. Vyhrávají ti, kteří jsou první a mají vše správně, to je, obhájí to před ostatními – proč si vzal zrovna tento a ostatní buď potvrdí, nebo ho opraví. Evakuační zavazadlo se připravuje pro případ opuštění bytu v důsledku vzniku

mimořádné události a nařízené evakuace. Jako evakuační zavazadlo poslouží např. batoh, cestovní taška nebo kufr. Zavazadlo je vhodné označit jménem a adresou. Pro potřeby simulace vyučující může přehrát varovné zvuky pomocí mobilního telefonu a diskutovat, jestli už podobné výstrahy slyšeli a debatovat s nimi o možném postupu evakuace. Příklady jsou směřovány na události, které mohou nastat na našem území a žáci mají o nich aspoň malé povědomí.

Obrázek 10 – Evakuace žáků při taktickém cvičení [Zdroj: vlastní]

7.1.2 Zdravověda a první pomoc

Stanoviště je rozděleno na resuscitaci a volání na tísňovou linku a na praktickou část s první pomocí.

Účastníci se rozdělí do dvojic s rolími ošetřující a ošetřovaný. Jejich úkolem je ošetřit kamaráda dostupnými prostředky v situaci – tepenné krvácení, zlomenina, popálenina,

zasažení chemickou látkou a pak si role prohodit. Ujasní si, kdy se se zraněným nehýbe a kdy se umísťuje do stabilizované polohy. Poté si vyzkouší transport opět pomocí dostupných prostředků (sedačka z vlastních rukou, kabát a větve). Na konec pokus, který je důležitý pro představu, při úrazu s krvácením. Zahájit dotazem, zda znají někoho, kdo daroval krev (zbyde-li čas, rozvinout debatu, proč je správné, darovat krev zdarma). Rozlít 0,5l tekutiny, tj přibližné množství při dárcovství, do tří soustředných kruhů různé velikosti, před tím nechat děti typovat, který odpovídá této ztrátě krve, jež ještě neohrožuje lidský život.

Obrázek 11 – Kardiopulmonální resuscitace [Zdroj: První pomoc živě]

Obrázek 12 – Maskovací sada [Zdroj: SDH Konice, vlastní]

Zdravověda pro 1. a 2. ročník

Rozlišení pojmu „nemoc“ a „úraz“ – vyzvat děti, aby si stoupily napravo ty, kteří měli nějakou nemoc a vlevo ty, které měli úraz. Pak nechat obě skupiny svou zkušenost říci, aby si mohli rozdíl uvědomit. K tomu slouží otázka, zda dostaly první pomoc, nebo šli k doktorovi. Děti ze skupiny „úraz“ by měli ukázat, na jaké části těla se jim úraz stal a tuto část těla pojmenovat. Společně by měli stanovit důvod úrazu a pravidla, která každému úrazu předejdou

Příklady na simulované mimořádné události

Tabulka 13 – Scénáře událostí [Zdroj: vlastní]

Příklady událostí pro žáky 1. a 2. stupně
Na lavičce v parku leží člověk (oslovit, zatřást, přičichnout k dechu, pak teprve volat, sdělit orientační bod – prolézačky, fontána, socha, až do příjezdu záchranky postupovat dle instrukcí z dispečinku).
Na sídlišti na chodníku leží člověk (to samé, pro orientaci lze uvést č.p., nebo číslo na lampě veřejného osvětlení, až do příjezdu záchranky postupovat dle instrukcí z dispečinku).
Autonehoda u železničního přejezdu (volat, pro orientaci uvést název železničního strážního domku, návěstidla, nebo tratě a nejbližší obce, až do příjezdu záchranky postupovat dle instrukcí z dispečinku).
Kamarád(ka) – sourozenec spadl z kola (v případě odření, či potlučení nevolat, v případě bezvědomí, či zlomeniny volat, udat místo nehody, jako orientační bod turistická značka, číslo cyklostezky, až do příjezdu záchranky postupovat dle instrukcí z dispečinku).
Rodič – prarodič doma omdlel (sdělit jméno a adresu, věk postiženého, je dobré vědět, zda má cukrovku, problém s tlakem, se srdcem, či jiné zdravotní problémy, až do příjezdu záchranky postupovat dle instrukcí z dispečinku).
Vrátil jsi se z venku a máš klíště, navíc pěkně nacucané (nevolat, pokud neumíš vyndat sám, zajít za doktorem).
Našel jsi v bezvědomí kamaráda(ku), který se pokusil vzít si život (zavolat, sdělit své jméno a adresu, či místo, kde jsi, až do příjezdu záchranky postupovat dle instrukcí z dispečinku)
Dopravní nehoda na frekventované silnici, či za snížené viditelnosti (zásadně se nepohybovat ve vozovce, pokusit se poslat někoho před místo nehody, aby varoval přijíždějící auta, orientační bod silniční ukazatel, křižovatka, volat a postupovat dle instrukcí).

Někdo leží v blízkosti spadlého elektrického vedení, nebo jiný zdroj elektřiny (pokusit větvi, nebo dřevěnou tyčí vodič odstranit, pohybovat se šouravými kroky, nejlépe přivolat dospělého, orientační bod číslo stožáru, volat a postupovat dle instrukcí)

Mezi další praktickou ukázkou patří simulace zástavy dechu a poskytnutí první pomoci. Školitel na figuríně popisuje postupy, které by každý měl znát. Po teoretickém výkladu si žáci zkouší poskytnutí první pomoci. Na závěr je zavedena diskuze mezi žáky a školitelem.

Abychom nevolali zbytečně záchranku, která může jinde následně chybět, musíme nejprve zjistit, co se dotyčnému stalo. Je-li dotyčný při vědomí, oslovíme ho a zeptáme se. Nehýbali se, zjistíme, zda je při vědomí (Jak to zjistíme? Proplesknutí, štípnutí, zatřesení. Dbáme při tom na vlastní bezpečnost a k podezřele vypadajícímu člověku přistupujeme zezadu a šoucháme do něj nohou). V případě, že nedýchá, (Jak to zjistíme? poslechem u úst a zvedáním hrudníku). Zahájení oživování – postižený by měl ležet na pevné a rovné ploše, zakloníme mu hlavu, zkontrolujeme prázdnotu ústní dutiny.

Kartičky s různými situacemi sloužícími k simulaci přivolání záchranky formou hry a la Partička, tzn. Že každý vylosuje situaci tomu dalšímu, který uskuteční telefonní hovor se záchrankou, což je instruktor. Kartičky je dále třeba rozdělit dle náročnosti pro jednotlivé stupně základní školy.

7.1.3 Příprava občanů k obraně státu

Stanoviště je rozděleno na dvě části, tudíž i účastníci jsou rozděleni na polovinu, jedna má přednášku armádě ČR a druhá praktickou část. Provádění přípravy občanů k obraně státu řídí Ministerstvo obrany, na přípravě občanů k obraně státu se mohou podílet i spolky (dříve občanská sdružení), církve, náboženské společnosti a další právnické osoby v součinnosti s příslušnými krajskými a obecními úřady. Během hodin se dozvědí základní informace o historii české armády a jejich úkolech. Ve spolupráci s armádou mohou pod dozorem obléknout vojenskou výstroj. Možné další hry a úkony:

- štafetový běh,
- hod maketou granátu do prostoru,
- ukázka techniky a výzbroje,
- maskování a kamufláž,

- teoretický výklad o historii armády.

Praktická část

Skupina se rozdělí na dvě družstva a ta štafetovým způsobem překonají překážkovou dráhu, na jejímž konci hodí 3 granáty do vymezeného prostoru (za každý omyl je 10 dřepů). Do každého družstva přijdou dvě sady výstroje. Po odstartování si je na sebe první dva oblečou a ten, který dráhu absolvoval, ji předá dalšímu v pořadí. Před, či po závodě se dobrovolníci pomalují maskovací barvou.

Střelnice

Stanoviště je rozděleno na dvě části, tudíž i účastníci jsou rozděleni na polovinu, jedna má přednášku o zbraních a výstroji armády ČR a druhá střelnici.

Každý návštěvník střelnice je povinen dbát zvýšené opatrnosti při pobytu v celém areálu vzduchovkové střelnice, seznámit se s tímto provozním řádem vzduchovkové střelnice a dodržovat jej. Je povinen bezvýhradně dodržovat pokyny správce střelnice a instruktorů střelby. Je-li některým ze školitelů vzduchovkové střelnice návštěvník střelnice, nebo střelec vykázán ze střelnice pro porušení pravidel provozního řádu, je povinen bezodkladně tak učinit. Povinnosti střelců jsou dány tímto provozním řádem vzduchovkové střelnice, který jsou všichni povinni bezvýhradně dodržovat.

Střelnice je vybavena lékárníčkou s prostředky pro poskytnutí první pomoci a základními protipožárními prostředky. Tyto prostředky jsou umístěny na viditelném místě vyznačeném v situačním nákresu střelnice.

7.1.4 Požární prevence

Požární prevence probíhá formou teoretickou a praktickou, kde základní škola spolupracuje s hasičským záchranným kraje a sborem dobrovolných hasičů obce. Žáci se v rámci stanoviště seznámí s úkony a nebezpečím, které může způsobit požár. Každý hasičský sbor si v rámci kraje zajišťuje prevenci sám se základními školami. Pro potřeby stanoviště je žáky seznámit s prací hasiče a nežádoucími jevy, které mohou nastat při hoření. Možné témata prevence:

- požární ochrana,
- mimořádné události,
- požár a hoření

- věcné prostředky a požární technika,
- tísňově volání.

Velký důraz je rovněž kladen na použití maximálně názorných pomůcek a také využití propagačních materiálů jako drobných odměn pro děti. Jednotlivé materiály dětmi přinesené domů, pak poslouží současně jako zdroj informací pro rodiče a jejich blízké kteří se tímto také nepřímo zapojí do výuky. Dle možností aplikace výuky bude na jednotlivých školách různá. Mnozí učitelé neprošli v příslušných technikách sami žádným výcvikem, a je pro ně proto obtížné tyto techniky vyučovat. Upoutat a udržet zájem a pozornost žáků nebývá vždy snadné. Udržet pozornost žáka zaměřenou na určitý úkol potom představuje zvlášť náročný problém, který vyžaduje, aby jej učitel zkoušel řešit nejrůznějšími metodami.

V konečné fázi výuky, je připravena ve spolupráci se sborem dobrovolných hasičů či hasičského sboru kraje pěna pro děti v případě teplého počasí. Dále může příslušník pro třídy provést ukázkou, jaké škody může způsobit nedbalost v kuchyni a jak dále takovému šíření zabránit.

Obrázek 13 – Pěnomet [Zdroj: SDH Konice]

7.1.5 Chemická ochrana

Na tomto stanovišti se účastníci dozví o chemických nebezpečích za běžného života (porucha v plavecké hale, na zimním stadionu, průmyslové havárie), ale i ve válečném stavu. Žáci spolu s vyučujícím diskutují o látkách, které mají v domácnosti a které jsou zdraví škodlivé. V rámci diskuse se projednává i použití prostředků improvizované ochrany a v praktické části se názorně ukáže, jak by taková improvizovaná ochrana měla vypadat a z čeho by se měla skládat.

Praktická část

Studenti pod dohledem vyučujícího mohou vyzkoušet ochranné prostředky a masky. Před a po nasazení musí být kontaktní místa ošetřena dezinfekcí. Týče se to okrajů a ventilů masky. Základním principem improvizované ochrany je využití vhodných oděvních součástí, které jsou k dispozici v každé domácnosti a pomocí kterých je možné chránit jak dýchací cesty, tak celý povrch těla. Ten musí být zcela zakryt, žádné místo nesmí zůstat nepokryté a všechny ochranné prostředky je nutno co nejlépe utěsnit. Žáci dle dostupných prostředků na plachtě si zvolí osobu, kterou pomohou dle dostupných věcí uchránit před únikem škodlivé látky v oblasti V závěrečné fázi je debata o použití prostředků improvizované ochrany a ukrytí v budově před látkou. Žáci vedou dialog s přednášejícím na různé látky, které je mohou ohrozit v běžném životě.

Materiální zajištění:

- stojan s obrazovým materiálem,
- SAVO,
- čpavková voda, „krtek“,
- vata, izolepa
- líh, prostředky improvizované ochrany,
- ochranné masky, sada detekčních trubiček.

7.2 Časové rozložení a finanční náklady na zabezpečení výuky

Praktická výuka probíhá na 5 stanovištích, viz tabulka 14, které jsou označeny názvem. V rámci přesunu na jednotlivé stanoviště se žáci mohou občerstvit, popřípadě se ptát jednotlivých vyučujících na problematiku. V rámci finanční stránky záleží na zřizovateli a základní škole, jaké náklady chce investovat, popřípadě jestli si zajistí agenturu, která se

tím zabývá. V tabulce níže je znázorněno časové rozložení akce a náklady na zajištění výuky. Praktická výuka probíhá ve 2 dnech pro první a druhý stupeň. Výuka by měla být doplněna externisty z praxe a další organizace.

Tabulka 14 – 1. stupeň zš [Zdroj: vlastní]

třída	8:00- 8:45	8:55 – 9:40	10:00 – 10:45	10:55 – 11:40	11:50 – 12:35
1.	Evakuace	Zdravověda	POKOS	Požární prevence	Chemická ochrana
2.	Zdravověda	POKOS	Požární prevence	Chemická ochrana	Evakuace
3.	POKOS	Požární prevence	Chemická ochrana	Evakuace	Zdravověda
4.	Požární prevence	Chemická ochrana	Evakuace	Zdravověda	POKOS
5.	Chemická ochrana	Evakuace	Zdravověda	POKOS	Požární prevence

Tabulka 15– Předběžné náklady [Zdroj: vlastní]

Vybavení na zajištění výuky OČMU				
vybavení	cena	počet v ks.	celková cena	poznámky
figurína KPR dospělého s monitorem	6 643 Kč	1	6 643 Kč	s pohyblivou čelistí
autolékárnička	200 Kč	3	600 Kč	dle vyhlášky číslo 206/2018 Sb.
krycí plachta	115 Kč	3	345 Kč	stanoviště – POKOS, zdravotvěda, evakuace
cestovní taška	200 Kč	2	400 Kč	stanoviště – evakuace
flip chart	1200 Kč	5	6000 Kč	všechny stanoviště
airsoftové zbraně	1200 Kč	2	2400 Kč	stanoviště pokos
výukové podklady	800 Kč	5	4000 Kč	všechny stanoviště
ochranná celobličejeová maska	4743 Kč	2	9486 Kč	Stanoviště chemické

Celkové náklady = 29 874 Kč

Celkové náklady se mohou lišit dle uspořádání výuky základní školou a jejich pohledem na problematiku (viz tabulka 15). Do nákladů je potřeba zařadit další věci denní potřeby, které doplňují stanoviště evakuace, kde se zajistí obsah evakuačního zavazadla. V rámci stanoviště zdravotní péče je potřeba zajistit dále maskovací složky pro simulaci úrazu. Pro potřeby výuky jsou prvotní náklady spojené s výukou v důležitě a v dalších letech se celkové náklady sníží jen na potřebné věci.

ZÁVĚR

Prevence a výuka v oblasti ochrany obyvatelstva prošla v České republice dramatickým vývojem, který se od branné výchovy zaměřil na ochranu člověka za mimořádných událostí. Cílem je vzdělávat obyvatelstvo v tématech, které mohou minimalizovat riziko a předcházet. Přípravenost a vzdělávání se na základních školách liší a není v nich jednotná forma. Tato diplomová práce se zaměřuje na zdůraznění potřeby přípravy obyvatelstva od již základního stupně vzdělávání v České republice. Práce si klade za cíl analyzovat aktuální systém vzdělávání ochrany člověka za mimořádných událostí na vybraných školách a navrhnout praktickou výuku se zaměřením na prevenci.

Stávající právní úprava a stát nevytváří náležité podmínky pro vzdělávání učitelů v oblasti prevence ochrany člověka, Různé projekty a programy se zaměřují pouze na jedno téma a není tak ucelen jednotný soubor výuky.

potenciál sociálních sítí není plně využíván, sledovanost vytvořených účtů je nízká, chybí schopnost bezprostředně reagovat na dotazy uživatelů, v některých případech jsou Ministerstvem obrany zveřejňována média, která vzbuzují negativní reakce veřejnosti i některých složek integrovaného záchranného systému. Za nejzávažnější problém označit fakt, že stávající pedagogický sbor, zejména na základních, ale i středních školách, není k výuce problematiky obrany státu dostatečně odborně připraven, nemá dostatek informací k obsahu výuky a nedisponuje doporučeními ze strany Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k formám a metodám výuky předmětné problematiky v jednotlivých hodinách.

Základem poznatků dovedností a způsobů jednání je praktický nácvik a provádění ukázek, které jsou součástí výuky v každém ročníku. Pro efektivitu vzdělávání a výchovy jsou doporučovány metody prožitkové pedagogiky. Pro výuku je třeba používat celou řadu pomůcek a vybavení, které doplňují výuku na základní škole, čímž se dosáhne toho, že žák dokáže dále vědomosti předávat.

Spolupráce v návaznosti na problematiku může doplnit a zpestřit výuku jak učitelům, tak žákům. Subjekty a zřizovatelé základních škol mají kapacity a prostředky, kterými lze výuku podpořit.

V praktické části dle analýzy jednotlivých škol je naznačen průběh a provedení praktického vzdělávání, který může doplnit a přispět tak o povědomí k problematice. Vzdělávání a

předávání učiva z těchto oblastí je klíčové k minimalizaci dopadů jednotlivých mimořádných událostí, které mohou potkat každého z nás a je potřeba jim čelit.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Tištěné monografie

GERHÁT, Ivan, 2018. Příprava občanů k obraně státu: příručka pro učitele základních a středních škol. 2. vydání. Praha: Ministerstvo obrany České republiky - Vojenský historický ústav Praha. ISBN 978-80-7278-728-9.

HADDOW, George D., Jane A. BULLOCK a Damon P. COPPOLA, [2017]. Introduction to emergency management. Sixth edition. Amsterdam: Elsevier. ISBN 9780128030646.

HORÁK, Rudolf et al., 2015. Zásady ochrany společnosti. Ostrava: Key Publishing. Monografie (Key Publishing). ISBN 9788074182365.

JOHNSON, R. Burke a Larry CHRISTENSEN, 2014. Educational Research: Quantitative, Qualitative, and Mixed Approaches. Fifth edition. Thousand Oaks, USA: Sage Publications, Incorporated. ISBN 978-1-4522-4440-2.

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030, 2013. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. ISBN 978-80-86466-50-7.

LEAVY, Patricia, 2017. Research Design: Quantitative, Qualitative, Mixed Methods, Arts-Based, and Community-Based Participatory Research Approaches. New York, USA: Guilford Publications. ISBN 978-1-4625-1438-0.

MARTÍNEK, Bohumír, 2003. Ochrana člověka za mimořádných událostí: příručka pro učitele základních a středních škol. Vyd. 2., opr. a rozš. Praha: Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. ISBN 80-86640-08-6.

Národní program rozvoje vzdělávání v České republice: bílá kniha, 2001. Praha: Tauris. ISBN 8021103728.

PLUCKOVÁ, Irena et al., 2016. Jak se zachovat, když...: pro 2. stupeň ZŠ vztahující se k osvojování účelného chování při mimořádných událostech a při ohrožení v každodenních rizikových situacích. Brno: Nová škola. Duhová řada. ISBN 978-80-7289-746-9

Pro případ ohrožení: příručka pro obyvatele, 2003. Vyd. 3., opr. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. ISBN 80-86640-18-3.

ZORMANOVÁ, Lucie, 2012. Výukové metody v pedagogice: tradiční a inovativní metody, transmisivní a konstruktivistické pojetí výuky, klasifikace výukových metod. Praha: Grada. ISBN 9788024741000.

ZPĚVÁK, Aleš, 2014. Ochrana obyvatelstva v republikovém měřítku. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha. ISBN 978-80-7452-044-0.

Právní normy (zákony, vyhlášky, nařízení)

ČESKO, 1998. Ústavní zákon č. 110/1998 Sb. o bezpečnosti České republiky. In: Sbíрка zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-110>

ČESKO, 1985. Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně. In: Sbíрка zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1985-133>

ČESKO, 1999a. Zákon č. 106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím. In: Sbíрка zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-106>

ČESKO, 1999b. Zákon č. 222/1999 Sb. o zajišťování obrany České republiky. In: Sbíрка zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-222>

ČESKO, 2000a. Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů. In: Sbíрка zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>

ČESKO, 2000b. Zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). In: Sbíрка zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-240>

ČESKO, 2000c. Zákon č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů. In: Sbíрка zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-258>

ČESKO, 2004a. Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: Sbíрка zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

ČESKO, 2004b. Zákon č. 585/2004 Sb. o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon). In: Sbíрка zákonů České republiky. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

Elektronická kniha/skripta

JEŘÁBEK, Jaroslav a Jan TUPÝ, 2017. Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky [online]. Praha [cit. 2020-11-26]. Dostupné z: https://www.msmt.cz/file/43792_1_1/

Koncepce vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení, 2017. Hasičský záchranný sbor České republiky [online]. Praha [cit. 2020-11-26]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/soubor/koncepce-vzdelavani-oobakr-pdf.aspx>

MIKULKA, Bohdan et al., 2003. Výchova dětí v oblasti požární ochrany [online]. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR [cit. 2021-03-14]. ISBN 0-86640-21-3. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/soubor/pozarni-ochrana1-pdf.aspx>

SARSBY, Alan, 2012. A Useful Guide to SWOT Analysis [online]. Nottingham, UK: Panasophix Online [cit. 2021-03-25]. ISBN 978-906460-89-1. Dostupné z: <https://www.cii.co.uk/media/6158020/a-useful-guide-to-swot-analysis.pdf>

SLEZÁK, Jan, 2009. Štátny vzdelávací program – Ochrana života a zdravia. Štátny pedagogický ústav [online]. Bratislava [cit. 2020-11-26]. Dostupné z: <https://www.statpedu.sk/files/articles/dokumenty/statny-vzdelavaci->

UNESCO, 2014. Stay safe and be prepared: a teacher's guide to disaster risk reduction [online]. Paris: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 7, place de Fontenoy [cit. 2020-11-24]. ISBN 9789231000447. Dostupné z: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000228963>

Web/Webové zdroje, příspěvek na webu

2. stupeň základních škol, 2020. BESIP [online]. Praha [cit. 2020-11-24]. Dostupné z: <https://www.ibesip.cz/Tematicke-stranky/Dopravni-ychova-deti/Zaci-zakladnich-skol/II-Stupen-ZS>

BENC, Ota, 2020. Výroční zpráva základní školy za školní rok 2019/2020. Základní škola a Mateřská škola Ždírec nad Doubravou [online]. Ždírec nad Doubravou [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: https://skola.zdirec.cz/media/files/vyr_zprava_19_20__schvalena.pdf

Centrum pro bezpečný stát základní informace, 2020. Ochrana obyvatel [online]. Praha [cit. 2021-03-25]. Dostupné z: <https://www.cpbs.cz/>

Fire Prevention, 2020. National Fire Protection Association [online]. Batterymarch Park, USA [cit. 2021-03-25]. Dostupné z: <https://www.nfpa.org/Public-Education/Staying-safe/Preparedness/Fire-Prevention-Week>

Historie Sokola, 2020. Sokol [online]. Praha [cit. 2021-04-11]. Dostupné z: <https://www.sokol.eu/historie-sokola-pamatky>

Interaktivní programy pro základní školy, 2015. Zdravotníci [online]. Praha [cit. 2020-11-24]. Dostupné z: <https://www.zdravotnici.cz/kurzy-a-skoleni/interaktivni-programy-pro-zs/>

Kardiopulmonální resuscitace, 2019. In: První pomoc živě [online]. Brno [cit. 2021-03-24]. Dostupné z: <https://www.facebook.com/PrvniPomocZive/photos/701400676732303>

MILAN, Zdeněk, 2021. O nás. Moravské hasičská jednota [online]. Brno [cit. 2021-03-25]. Dostupné z: <https://mhj.hasicovo.cz/cs/o-nas/historie>

Na kole jen s přilbou o projektu, 2020. Na kole jen s přilbou [online]. [cit. 2020-11-24]. Dostupné z: <https://www.nakolejensprilbou.cz/stranky/24/o-projektu.html>

NFPA overview, 2020. National Fire Protection Association [online]. Quincy, Massachusetts, USA [cit. 2021-04-11]. Dostupné z: <https://nfpa.org/overview>

O portálu bezpečné cesty, 2019. Bezpečné cesty [online]. Tábor: Simopt [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.bezpecnecesty.cz/cz/o-portalu>

OBRUSNÍKOVÁ, Eva, 2020. Výroční zpráva za školní rok 2019/2020. Základní škola a gymnázium města Konice [online]. Konice [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: https://www.gymnazium-konice.cz/images/docs/VZ_1920.pdf

PIŇOS, Miroslav, 2020. Preventivně výchovná činnost v oblasti požární ochrany. Hasík [online]. [cit. 2020-11-24]. Dostupné z: http://www.hasik.cz/projekt_zs.html

Pomůcky k výuce témat ochrany člověka za mimořádných událostí na základních a středních školách, 2020. Hasičský záchranný sbor České republiky [online]. Praha: MV - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR [cit. 2021-03-14]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/pomucky-pro-zakladni-a-stredni-skoly.aspx>

POSPÍŠILOVÁ, Dagmar, 2020. Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2019/2020. Základní škola a Mateřská škola Hranice IV - Drahotuše [online]. Hranice [cit. 2021-03-12]. Dostupné z: <http://www.zsdrahotuse.cz/wp-content/uploads/2020/09/Konecna-verze-Vyrocnizprava-19-20.docx>

Preventivní přednášky, 2020. Policie České republiky [online]. Praha [cit. 2020-11-24]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/preventivni-prednasky.aspx>

Preventivní výchovná činnost, 2014. Vzdělávání členů SH ČMS [online]. Praha [cit. 2020-11-24]. Dostupné z: <https://www.vzdelavani-dh.cz/publicCourse?id=50&head=84>
[program/ochrana_zivota_a_zdravia_isced3.doc.pdf](https://www.vzdelavani-dh.cz/publicCourse?id=50&head=84)

Projekt Vaše cesty k bezpečí aneb chytré blondýnky radí, 2020. Hasičský záchranný sbor Jihomoravského kraje České republiky [online]. [cit. 2020-11-24]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/oddeleni-ochrany-obyvatelstva-a-krizoveho-rizeni-preventivne-vychovna-cinnost-preventivne-vychovna-cinnost.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>

School Safety, 2020. Prevention web [online]. Geneva, Switzerland [cit. 2021-04-11]. Dostupné z: <https://www.preventionweb.net/organizations/122>

Skautský program, 2020. Skaut [online]. [cit. 2020-11-24]. Dostupné z: <https://www.skaut.cz/skauting/program/>

Soutěže Mladých zdravotníků, 2020. Český červený kříž [online]. Praha [cit. 2020-11-24]. Dostupné z: <https://www.cervenyriz.eu/cz/soutezehmz.aspx>

Úvod do problematiky obecní (městské) policie, © 2021. Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Praha [cit. 2021-5-4]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/docDetail.aspx?docid=50455&docType=ART&chnum=5>

Výchova a vzdělávání obyvatelstva, 2020. Hasičský záchranný sbor České republiky [online]. Praha [cit. 2020-11-24]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/informace-a-materialy-pro.aspx>

Výroční zpráva SH ČMS za rok 2019, 2020. Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska [online]. Praha [cit. 2021-03-25]. Dostupné z: https://www.dh.cz/images/Dokumenty/vyrocnizprava/2019/zprava_A4_2019_final.pdf

Výuková verze, 2020. Aplikace záchranka [online]. Brno: Aplikace Záchranka, z.ú. [cit. 2021-02-10]. Dostupné z: <https://www.zachrankaapp.cz/vyuka>

Záchranný kruh pro školy, 2020. Záchranný kruh [online]. Praha [cit. 2020-11-24]. Dostupné z: <https://www.zachranny-kruh.cz/pro-skoly/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

§	paragraf
ČČK	Český červený kříž
ČR	Česká republika
Et al.	a jiní
G	gymnázium
HZS	hasičský záchranný sbor
IZS	integrovaný záchranný systém
Kč	Koruna česká
KR	krizové řízení
Ks	kus
MU	mimořádná událost
OČMU	ochrana člověka za mimořádných událostí
OOB	ochrana obyvatelstva
POKOS	příprava občanů k obraně státu
PVČ	preventivně výchovná činnost
RVP	rámcový vzdělávací program
SDH	sbor dobrovolných hasičů
SH ČMS	Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska
Svazarm	Svaz pro spolupráci s armádou
ŠVP	školní vzdělávací program
Zš	základní škola
ZV	základní vzdělání

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 – Strategické cíle [Národní program rozvoje vzdělávání	18
Obrázek 2 – Koncepce OOB [Zdroj: Koncepce ochrany obyvatelstva.....	24
Obrázek 3 – Okrskové cvičení okrsku č. 2 [Zdroj: vlastní].....	34
Obrázek 4 – Stanoviště chemické přípravy [Zdroj: vlastní, Ústecké podzemí]	36
Obrázek 5 – Ukázka aplikace [Zdroj: Bezpečné cesty].....	44
Obrázek 6 – Ukázka aplikace [Zdroj: Aplikace záchranka].....	45
Obrázek 7 – Únikový plán [Zdroj: Sparky.org.].....	46
Obrázek 8 – SWOT analýza [Zdroj: vlastní]	60
Obrázek 9 – Návrh rozmístění stanovišť [Zdroj: flkr.maps.arcgis.com, 2021].....	67
Obrázek 10 – Evakuace žáků při taktickém cvičení [Zdroj: vlastní]	69
Obrázek 11 – Kardiopulmonální resuscitace [Zdroj: První pomoc živě].....	70
Obrázek 12 – Maskovací sada [Zdroj: SDH Konice, vlastní]	70
Obrázek 13 – Pěnomet [Zdroj: SDH Konice].....	74

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 – Preventisti dle místa výkonu [Zdroj: vlastní].....	56
Graf 2 – Preventisti dle pozice pracovní [Zdroj: vlastní]	56
Graf 3 – Výsledek SWOT analýzy Zš Konice [Zdroj: vlastní]	63
Graf 4 – Výsledek SWOT analýzy Zš Ždírec nad Doubravou [Zdroj: vlastní].....	64
Graf 5 – Výsledek SWOT analýzy Zš Hranice [Zdroj: vlastní]	66

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 – Povinné vyučovací předměty [Zdroj: Slezák, 2009].....	27
Tabulka 2 – Aktivity v rámci prevence HZS OLK [Zdroj: HZS OLK, 2019]	30
Tabulka 3 – Preventivní aktivity [Zdroj: Zš a g města Konice, 2020]	47
Tabulka 4 – Preventivní aktivity [Zdroj: Zš a mš Hranice, 2020]	50
Tabulka 5 – Výzkumný vzorek učitelů [Zdroj: vlastní]	52
Tabulka 6 – Výzkumný vzorek PČr [Zdroj: vlastní].....	53
Tabulka 7 – Výzkumný vzorek ostatní [Zdroj: vlastní]	54
Tabulka 8 – Výzkumný vzorek HZS [Zdroj: vlastní]	54
Tabulka 9 – Výzkumný vzorek SDH [Zdroj: vlastní].....	55
Tabulka 10 – Hodnocení výsledků Zš Konice [Zdroj: vlastní].....	62
Tabulka 11 – Hodnocení výsledků Zš Ždírec nad Doubravou [Zdroj: vlastní].....	63
Tabulka 12 – Hodnocení výsledků Zš Hranice [Zdroj: vlastní]	65
Tabulka 13 – Scénáře událostí [Zdroj: vlastní].....	71
Tabulka 14 – 1. stupeň zš [Zdroj: vlastní]	76
Tabulka 15 – Předběžné náklady [Zdroj: vlastní].....	76

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Odpovědní arch pro pedagogy

Příloha P II: Výsledky šetření pedagogů

Příloha P III: Odpovědní arch pro preventisty

Příloha P IV: Výsledky šetření preventistů

Příloha P V: Výukové podklady

PŘÍLOHA P I: ODPOVĚDNÍ ARCH PRO PEDAGOGY

Odpovědní arch rozhovoru

Dobrý den,

Jmenuji se David Navrátil a jsem studentem oboru bezpečnost společnosti se specializací na ochranu obyvatelstva na fakultě logistiky a krizového řízení Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně.

Touto cestou bych Vás chtěl požádat o vyplnění otázek na danou oblast. Rozhovor je zcela anonymní a poslouží pouze pro kvalitativní výzkum mé diplomové práce – **Preventivně výchovná činnost v oblasti ochrany obyvatelstva na vybraných základních školách.**

Údaje o dotazované osobě:

pohlaví:

věk:

pracovní pozice:

dosazené vzdělání:

místo výkonu:

1. Setkáváte se v pracovním prostředí s problematikou ochrany člověka za mimořádných událostí v předmětech Vámi vyučovaných?
2. Jak je řešena ochrana člověka za mimořádných událostí v místě výkonu vaší pracovní pozice?
3. Spolupracuje Váš zaměstnavatel se subjekty zajišťující preventivní výchovnou činnost?
4. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě Vašeho výkonu?
5. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově?
6. Absoloval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?
7. Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?
8. Zanechala ve Vás výuka branné výchovy nějaké vědomosti a zkušenosti, které chcete předat Dále?
9. Absoloval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?

PŘÍLOHA P II: VÝSLEDKY ŠETŘENÍ PEDAGOGŮ

Odpovědní arch rozhovoru

Údaje o dotazované osobě:

pohlaví: muž

věk: 41

pracovní pozice: učitel

dosažené vzdělání: VŠ

místo výkonu: ZŠ a G Konice

1. Setkáváte se v pracovním prostředí s problematikou ochrany člověka za mimořádných událostí v předmětech Vámi vyučovaných?

Ne, vyučuji předměty český jazyk a dějepis, s těmito událostmi se v rámci vyučování nesetkávám.

2. Jak je řešena ochrana člověka za mimořádných událostí v místě výkonu vaší pracovní pozice?

Tato problematika se řeší v hodinách občanské výchovy.

3. Spolupracuje Váš zaměstnavatel se subjekty zajišťující preventivní výchovnou činnost?

Ano, v rámci vyučování jsou pravidelně pořádána pro žáky 6. ročníku a primy setkání s členy Hasičského záchranného sboru Konice. Žáci 1. stupně navštěvují stanici HZS v Konici. Asi před třemi lety byla na naší škole uspořádána celodenní akce s členy zdravotnické záchranné služby.

4. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě Vašeho výkonu?

Jelikož se touto problematikou nezabývám, žádný návrh ani připomínku nemám.

5. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově?

Nejsem.

6. Absolvoval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?

Ne.

7. Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?

Jelikož se touto problematikou nezabývám, nemohu posoudit, jestli se posunula výuka v této oblasti k horšímu, nebo lepšímu.

8. Zanechala ve Vás výuka branné výchovy nějaké vědomosti a zkušenosti, které chcete předat dále?

Brannou výchovu jsem zažil snad ve věku deseti let, poté již byla zrušena, vzpomínám si snad jen na navlékání pláštěnek, igelitových sáčků na ruce a nasazování plynové masky.

9. Absolvoval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?

K základní vojenské službě jsem již nenastoupil, byla zrušena těsně po mém skončení studia na vysoké škole.

Odpořdní arch rozhovoru

Údaje o dotazované osobě:

pohlaví: muž

věk: 45

pracovní pozice: učitel

dosažené vzdělání: VŠ

místo výkonu: ZŠ a G Konice

1. Setkáváte se v pracovním prostředí s problematikou ochrany člověka za mimořádných událostí v předmětech Vámi vyučovaných?
Ano, téma je probíráno v rámci OV v 7. a 9.ročníku + branná výchova – vše k nahlédnutí na webu školy.
2. Jak je řešena ochrana člověka za mimořádných událostí v místě výkonu vaší pracovní pozice?
BOZP, PO, CO – každoroční školení v přípravném týdnu (srpen), provozní řády odborných učeben, pravidelná kontrola elektrospotřebičů atd.
3. Spolupracuje Váš zaměstnavatel se subjekty zajišťující preventivní výchovnou činnost?
Určitě s Hasiči ČR a Policií ČR, nicméně pro konkrétní informace je třeba se dotázat zaměstnavatele.
4. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě Vašeho výkonu?
Ne
5. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově?
Ne
6. Absoloval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?
Ne
7. Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?
Neumím posoudit.
8. Zanechala ve Vás výuka branné výchovy nějaké vědomosti a zkušenosti, které chcete předat Dále?
Ne
9. Absoloval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?
Ne

Odpovědní arch rozhovoru

Údaje o dotazované osobě:

pohlaví: muž

věk: 27

pracovní pozice: učitel

dosažené vzdělání: vysokoškolské

místo výkonu: ZŠ a G Konice

1. Setkáváte se v pracovním prostředí s problematikou ochrany člověka za mimořádných událostí v předmětech Vámi vyučovaných?
Ano, v občanské výchově na ZŠ a nižším gymnáziu.
2. Jak je řešena ochrana člověka za mimořádných událostí v místě výkonu vaší pracovní pozice?
Prošli jsme bezpečnostními školeními na začátku školního roku, máme k dispozici bezpečnostní pokyny a pokyny během mimořádných událostí.
3. Spolupracuje Váš zaměstnavatel se subjekty zajišťující preventivní výchovnou činnost?
Ano spolupracuje, během mé praxe jsem absolvoval již několik školení + byla konány i besedy pro žáky.
4. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě Vašeho výkonu?
Problémem je, že jde o součást OV, která je vnímána spíše jako doplňkový předmět. To je spíše ale o nastavení ve společnosti či na dané škole. Pozitivem je, že žáci mnoho věcí znají již z nižšího stupně.
5. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově?
Pokud lze do tohoto zařadit školu, tak škola.
6. Absolvoval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?
Osobně jsem se programu neúčastnil jako učitel, pouze dříve jako žák před mnoha lety.
7. Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?
Podle mého názoru se situace lepší, popř. je podobná. Z mého pohledu je dobrá, ovšem mimořádné situace jsou vždy problémové, a zvláště děti při nich reagují různě. To samé lze říct o dospělých.
8. Zanechala ve Vás výuka branné výchovy nějaké vědomosti a zkušenosti, které chcete předat Dále?
Tím jsem si neprošel, takže nezanechala.
9. Absolvoval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?
Neabsolvoval.

Odpovědní arch rozhovoru

Údaje o dotazované osobě:

pohlaví: muž

věk: 37

pracovní pozice: učitel 2. st.

dosažené vzdělání: VŠ (Mgr.)

místo výkonu: ZŠ a G Konice

1. Setkáváte se v pracovním prostředí s problematikou ochrany člověka za mimořádných událostí v předmětech Vámi vyučovaných?
- *ne přímo*
- *okrajově v dějepise nebo v Čj (zejm. u některých ukázek v čítance)*
2. Jak je řešena ochrana člověka za mimořádných událostí v místě výkonu vaší pracovní pozice?
- *požárně-poplachová směrnice*
- *v rámci výuky se tato témata objevují v rámci občanské výchovy a tělesné výchovy*
3. Spolupracuje Váš zaměstnavatel se subjekty zajišťující preventivní výchovnou činnost?
- *pravidelné besedy s příslušníky HZS*
4. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě Vašeho výkonu?
- *ne*
5. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově?
- *ano, Junák a SDH*
6. Absoloval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?
- *ne*
7. Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?
- *řekl bych, že k zásadním změnám nedošlo*
8. Zanechala ve Vás výuka branné výchovy nějaké vědomosti a zkušenosti, které chcete předat Dále?
- *ne*
9. Absoloval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?
- *ne*

Odpovědní arch rozhovoru

Údaje o dotazované osobě:

pohlaví: ž

věk: 61

pracovní pozice: učitelka

dosažené vzdělání: VŠ

místo výkonu: Základní škola Uničov, Pionýrů 685

1. Setkáváte se v pracovním prostředí s problematikou ochrany člověka za mimořádných událostí v předmětech Vámi vyučovaných?
Ano.
2. Jak je řešena ochrana člověka za mimořádných událostí v místě výkonu vaší pracovní pozice?
Učíme na dálku počítačem, pokud jsme ve škole fyzicky, máme víc hlídek na chodbě i v jídelně, aby se žáci nepotkali.
3. Spolupracuje Váš zaměstnavatel se subjekty zajišťující preventivní výchovnou činnost?
Ano.
4. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě Vašeho výkonu?
Ještě ne, ale jsem na pracovišti poměrně krátce.
5. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově?
Ne přímo, ale zajímá mi tato problematika celý život.
6. Absoloval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?
Jednou dobou jsem učila předmět „zdravovědu“. Vycházela jsem nejen z učebních materiálů, ale také ze školení z minulých pracovišť a na jednom z nich jsem byla za požární bezpečnost hlavní odpovědná osoba.
7. Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?
Bohužel se to, v případě tréninku pro zaměstnance, skoro všude bere na lehkou váhu. Na některých pracovištích byla tendence podepsat poučení bez toho, že by se to učilo nebo skutečně přečetlo. Na současném pracovišti je to poctivější, ale to bude tím, že se nacházíme aktuálně v mimořádné situaci.
8. Zanechala ve Vás výuka branné výchovy nějaké vědomosti a zkušenosti, které chcete předat Dále?
Ano. Hlavně by to chtělo více praktické cvičení.
9. Absoloval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?
Ano.

Odpovědní arch rozhovoru

Údaje o dotazované osobě:

pohlaví: muž

věk: 40

pracovní pozice: učitel

dosažené vzdělání: VŠ

místo výkonu: Základní škola Ždírec nad Doubravou

1. Setkáváte se v pracovním prostředí s problematikou ochrany člověka za mimořádných událostí v předmětech Vámi vyučovaných?

ANO

2. Jak je řešena ochrana člověka za mimořádných událostí v místě výkonu vaší pracovní pozice?

Malá hodinová dotace, téměř vše leží na škole, což je špatně.

Byly nějaké projekty, ale ty už skončily.

Nacvičuje se pravidelně požární poplach, dále školení o BOZ

Mám za sebou besedu „ozbrojený útočník ve škole“

3. Spolupracuje Váš zaměstnavatel se subjekty zajišťující preventivní výchovnou činnost?

Ano – většinou je to placené, což je problém. Vybírám často možnosti, které jsou zdarma, ale není jich moc

ochrana člověka za mimořádných událostí – tam toho teď moc neprobíhá

4. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě Vašeho výkonu?

V tomto ohledu selhává stát i kraj jako zřizovatel.

Stát a kraj by měli vyhradit peníze, vytvořit programy a materiály. Učitelé by je měli mít volně k dispozici pro svoji práci. To se neděje. Když už se něco děje, je to nekomplexní a reaguje se na řešení aktuálního problému nebo vzniklé situace (útočník ve škole například.)

5. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově?

NE

6. Absoloval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?

ANO – dříve z projektu, který už skončil

7. Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušeností?

Nic moc se neděje. Spíš bych řekl, že postupně převládají jiná témata..

8. Zanechala ve Vás výuka branné výchovy nějaké vědomosti a zkušenosti, které chcete předat Dále?

Já už jsem brannou výchovu neměl...

9. Absoloval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?

Ne – povinná služba byla za mě zrušena, v aktivních zálohách nejsem.

Odpořdní arch rozhovoru

Údaje o dotazované osobě:

pohlaví: Muř

věk: 57

pracovní pozice: učitel pro 1.stupeň ZŠ

dosažené vzdělání: VŠ

místo výkonu: Základní škola Brno, nám. Míru 3

1. Setkáváte se v pracovním prostředí s problematikou ochrany člověka za mimořádných událostí v předmětech Vámi vyučovaných?
Ano
2. Jak je řeřena ochrana člověka za mimořádných událostí v místě výkonu vaří pracovní pozice?
Úvodní povinné řkolení vřždy na začátku roku
Ano – besedy, řkolení (První pomoc, Chování v případě útoku – napadení ve řkole)
Náš program BEPEČNĚ DOMA I VE ŠKOLE
3. Spolupracuje Váš zaměstnavatel se subjekty zajiřtující preventivní výchovnou činnost?
Ano – besedy, řkolení
IZS – pro děti (exkurze s ukázkami)
4. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepření stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě Vařeho výkonu?
Zajiřtují to pořadem pro celou řkolu / PowerPoint souborů/ v našem projektu BEPEČNĚ DOMA I VE ŠKOLE (jeho realizace mi byla ve řkole umožněna = Prezentují ji vybraní učitelé sboru – celodenní preventivní akce řkoly)
5. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově?
NE
(ale mám řkolení ČČK jako zdravotník pro akce v rámci řkolství – lyžáky, řkoly v přírodě)
6. Absoloval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?
Nebyl jsem doposud. /informace mám spíše přes internet/.
7. Prořla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horřímu dle vařeho názoru nebo zkušenosti?
Začlenění základních prvků do řkolních vzdělávacích programů – je to i v učebnici, kterou používáme.
8. Zanechala ve Váš výuka branné výchovy nějaké vědomosti a zkušenosti, které chcete předat dále?
Vzpomínám na BV spíše s úsměvem – to byla taková socialistická BV proti nepříteli... (s dětmi ale třeba střílím na řkole v přírodě do terčů – vzduchovka)
(dřívě jsem závodně soutěžil – střílel ze vzduchovky)
9. Absoloval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?
ANO
2 roky vojenské přípravy na VŠ (povinná katedra při VŠ)
+ 1 rok vojenské služby u útvaru (povinně po ukončení VŠ)

Odpovědní arch rozhovoru

Údaje o dotazované osobě:

pohlaví: žena

věk: 50

pracovní pozice: ředitelka ZŠ a MŠ

dosažené vzdělání: VŠ

místo výkonu: Základní a mateřská škola Lipník nad Bečvou, Loučka

1. Setkáváte se v pracovním prostředí s problematikou ochrany člověka za mimořádných událostí v předmětech Vámi vyučovaných?

Ano.

2. Jak je řešena ochrana člověka za mimořádných událostí v místě výkonu vaší pracovní pozice?

Dle vnitřních směrnic školy.

3. Spolupracuje Váš zaměstnavatel se subjekty zajišťující preventivní výchovnou činnost?

Ano.

4. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě Vašeho výkonu?

Ne.

5. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově?

Ne.

6. Absolvoval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?

Ne.

7. Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?

K lepšímu.

8. Zanechala ve Vás výuka branné výchovy nějaké vědomosti a zkušenosti, které chcete předat Dále?

Ano.

9. Absolvoval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?

Ne.

Odpovědní arch rozhovoru

Údaje o dotazované osobě:

pohlaví: muž

věk: 50

pracovní pozice: ředitel MŠ a ZŠ

dosažené vzdělání: VŠ

místo výkonu: Základní a mateřská škola Lipník nad Bečvou, Loučka

1. Setkáváte se v pracovním prostředí s problematikou ochrany člověka za mimořádných událostí v předmětech Vámi vyučovaných?

Ne

2. Jak je řešena ochrana člověka za mimořádných událostí v místě výkonu vaší pracovní pozice?

Ve směrnících organizace

3. Spolupracuje Váš zaměstnavatel se subjekty zajišťující preventivní výchovnou činnost?

Ano

4. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě Vašeho výkonu?

Ne

5. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově?

Ne

6. Absoloval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?

Ano

7. Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?

K horšímu. Výuka není v uceleném celku.

8. Zanechala ve Vás výuka branné výchovy nějaké vědomosti a zkušenosti, které chcete předat Dále?

Ano

9. Absoloval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?

Ano

Odpovědní arch rozhovoru

Údaje o dotazované osobě:

pohlaví: žena

věk: 57

pracovní pozice: učitelka

dosažené vzdělání: vysokoškolské

místo výkonu: Základní škola Kněžpole

1. Setkáváte se v pracovním prostředí s problematikou ochrany člověka za mimořádných událostí v předmětech Vámi vyučovaných?

Ano, ve vzdělávacích oblastech Člověk a jeho svět, Člověk a zdraví – ve vyučovacích předmětech Prvouka, Přírodověda, Tělesná výchova

2. Jak je řešena ochrana člověka za mimořádných událostí v místě výkonu vaší pracovní pozice?

Ne

3. Spolupracuje Váš zaměstnavatel se subjekty zajišťující preventivní výchovnou činnost?

Ano, zaměření na prevenci požární ochrany a zdraví.

4. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě Vašeho výkonu?

Vhodné by bylo zvýšení časové dotace pro výuku.

5. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově?

Ne.

6. Absolvoval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?

Ne, ale na škole probíhá pro žáky 2. ročníku výukový program Hasík (Hasičský záchranný sbor).

7. Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?

Ne

8. Zanechala ve Vás výuka branné výchovy nějaké vědomosti a zkušenosti, které chcete předat Dále?

Ne.

9. Absolvoval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?

Ne.

Odpovědní arch rozhovoru

Údaje o dotazované osobě:

pohlaví: muž

věk: 62

pracovní pozice: ředitel

dosažené vzdělání: VŠ

místo výkonu: 2. ZŠ Napajedla

1. Setkáváte se v pracovním prostředí s problematikou ochrany člověka za mimořádných událostí v předmětech Vámi vyučovaných?

Ano.

2. Jak je řešena ochrana člověka za mimořádných událostí v místě výkonu vaší pracovní pozice?

Začleněna do několika vyučovacích předmětů.

3. Spolupracuje Váš zaměstnavatel se subjekty zajišťující preventivní výchovnou činnost?

Ano, (např.: Madio).

4. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě Vašeho výkonu?

Určitě se dá něco zlepšit, ale v tuto chvíli je výuka na velice slušné úrovni.

5. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově?

Ne.

6. Absoloval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?

Ano, škola je zapojena do krizové připravenosti a je součástí krizového plánu Zlínského kraje.

7. Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?

Výuka je na stejné kvalitativní úrovni.

8. Zanechala ve Vás výuka branné výchovy nějaké vědomosti a zkušenosti, které chcete předat Dále?

Ano, např. zdravotěda, orientace v terénu atd.

9. Absoloval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?

Ano, absolvoval jsem VZS (četař u protivzdušné obrany).

PŘÍLOHA P III: ODPOVĚDNÍ ARCH PRO PREVENTISTY

Odpovědní arch rozhovoru

Dobrý den,

Jmenuji se David Navrátil a jsem studentem oboru bezpečnost společnosti se specializací na ochranu obyvatelstva na fakultě logistiky a krizového řízení Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně.

Touto cestou bych Vás chtěl požádat o vyplnění otázek na danou oblast. Rozhovor je zcela anonymní a poslouží pouze pro kvalitativní výzkum mé diplomové práce – **Preventivně výchovná činnost v oblasti ochrany obyvatelstva na vybraných základních školách.**

Údaje o dotazované osobě:

pohlaví:

věk:

pracovní pozice:

dosazené vzdělání:

místo výkonu:

1. Jakým způsobem se podílíte na prevenci na základních školách (uvést pár příkladů)?
2. Je dle vašeho názoru důležitá spolupráce s ostatními spolky podílející se prevenci a výuce?
3. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě vaší působnosti?
4. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově (SDH, Skaut...)?
5. Absoloval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?
6. Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?
7. Absoloval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?
8. Jsou žáci dle vašeho názoru připraveni reagovat na nějakou mimořádnou událost?
9. Jsou pedagogové schopni vyučovat témata prevence a bezpečnosti dle vašeho názoru?
10. Jak je řešena prevence a výuka s ohledem na aktuální pandemickou situaci? (různé spoty, soutěže, projekty, videa, atd...)

PŘÍLOHA P IV: VÝSLEDKY ŠETŘENÍ PREVENTISTŮ

Odpovědní arch rozhovoru

Údaje o dotazované osobě:

pohlaví: žena

věk: 53

pracovní pozice: vrchní komisař OO a KŘ

dosažené vzdělání: VŠ

místo výkonu: KŘ HZS Pardubice

1. Jakým způsobem se podílíte na prevenci na základních školách (uvést pár příkladů)?
Přednášky, besedy, projekty, soutěže, semináře pro pedagogy.
2. Je dle vašeho názoru důležitá spolupráce s ostatními spolky podílející se na prevenci a výuce?
Ano. Je však důležité, aby spolky či organizace byli proškoleni v předmětné oblasti a jejich výuka byla kvalitní a odpovídala současným požadavkům v souvislosti s RVP pro základní vzdělávání.
3. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě vaší působnosti?
Některé školy stále nevěnují dostatek prostoru pro výuku OČMU. Znalosti žáků na některých školách neodpovídají současným trendům. Pedagogové se občas spoléhají na naši návštěvu a myslí si, že za ně vše odučíme. Pozornost tedy zaměříme hlavně na školská zařízení, která se nacházejí v zónách havarijního plánování a v zónách ohrožení. Ze zkušeností víme, že více znalostí mají děti v menších obcích než ve městě. Jedná se především o děti, které navštěvují kroužky SDH.
4. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově (SDH, Skaut...)?
Ne. Pouze docházím do Rady ochrany obyvatelstva při OSH, pokud se sejdou.
5. Absoloval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?
Ano.
6. Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?
Určitě. Na základě mých zkušeností (u HZS jsem již 19 rokem) výuka v této oblasti pokročila k lepšímu. Jednak existuje spousta podpůrných a metodických materiálů, ze kterých lze čerpat (učebnice, brožury, informační letáky). A a dále pro pedagogy organizujeme semináře, besedy, exkurze na stanicích. Účastníme se projektových dnů a organizujeme prezentační akce s tematikou „OČMU“. Snažíme se působit všemi možnými směry, až nás občas mrzí, že účast dětí a pedagogů není až tak vysoká.
7. Absoloval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?
Ne.
8. Jsou žáci dle vašeho názoru připraveni reagovat na nějakou mimořádnou událost?
Ano.
9. Jsou pedagogové schopni vyučovat témata prevence a bezpečnosti dle vašeho názoru?
Ano. Témata nejsou obsahově náročná. Pedagogové si však stěžují na nedostatek časové dotace. V současné době se upřednostňují témata jako je finanční gramotnost, enviromentální výchova apod.

10. Jak je řešena prevence a výuka s ohledem na aktuální pandemickou situaci? (různé spoty, soutěže, projekty, videa, atd...)

Za období nouzového stavu školy a pedagogové nechceme více zatěžovat. Pouze posíláme soutěže a např. HZS Pardubického kraje spustil v lednu 2021 projekt „Hýbejte se s hasiči“, kdy profesionální hasiči Pardubického kraje připravili sérii cviků za odborného dohledu učitele tělocviku. Děti mají hasiče rády, a tak jsou cviky komponovány tak, že cviky, které hasiči cvičí, poté určitě využijí při své záahové činnosti, a to mohlo děti opravdu bavit.

Odpovědní arch rozhovoru

Údaje o dotazované osobě:

pohlaví: žena

věk: 58

pracovní pozice: komisař – ochrana a příprava obyvatelstva

dosazené vzdělání: VŠ

místo výkonu: HZS Ústeckého kraje Územní odbor Děčín

1. Jakým způsobem se podílíte na prevenci na základních školách (uvést pár příkladů)?
Hasík – výchova dětí v oblasti PO a OO – výuka 1. a 2. cyklu pro žáky 2. a 6. tříd
Soutěž Mladý záchranář. Přednášky ve školách a mimo školy pro žáky a studenty. Projektové dny na základních a středních školách, dny otevřených dveří
Účast na různých akcích – stánek s PVCČ (Dny dětí, Běh na podporu Vojenského fondu solidarity a Nadace policistů a hasičů, Jánské vajíčko, Mladé Labe, Dopravní dny apod.), exkurze na požárních stanicích
2. Je dle vašeho názoru důležitá spolupráce s ostatními spolky podílející se na prevenci a výuce?
Ano.
3. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě vaší působnosti?
Ne.
4. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově (SDH, Skaut...)?
Ne.
5. Absolvoval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?
Ano – Hasík – výchova dětí v oblasti PO a OO – Certifikát Citadela Bruntál-
6. Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?
K lepšímu. Hasík a soutěž Mladý záchranář jsou velice vítány, oblíbené, děti se zapojují.
7. Absolvoval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?
24 let u armády jako civilní zaměstnanec.
8. Jsou žáci dle vašeho názoru připraveni reagovat na nějakou mimořádnou událost?
Myslím, že většinou ano.
9. Jsou pedagogové schopni vyučovat témata prevence a bezpečnosti dle vašeho názoru?
Ano – pro školy byly distribuovány CD, příručky, učitelé byly i proškoleni a seznámeni s programem Hasiči do škol.
10. Jak je řešena prevence a výuka s ohledem na aktuální pandemickou situaci? (různé spoty, soutěže, projekty, videa, atd...)
V současné době od března loňské roku všechny akce pozastaveny.

Odpovědní arch rozhovoru

Údaje o dotazované osobě:

pohlaví: žena

věk: 44

pracovní pozice: preventista

dosažené vzdělání: VŠ magisterský stupeň

místo výkonu: Brno, KrÚ JMK

1. Jakým způsobem se podílíte na prevenci na základních školách (uvést pár příkladů)?
Na KrÚ JMK jsou v rámci odboru školství zřízeny dvě místa preventistů/koordinátorů prevence. Jeden má na starost prevenci kriminality a druhý protidrogovou prevenci a současně je koordinátor školní prevence. Metodicky vede kolegy v Pedagogicko-psychologických poradnách a ti následně školní metodiky prevence. Školní metodici prevence jsou seznamováni s novými trendy v prevenci, s nabídkou různých školení, vzdělávání, preventivních programů. Pořádáme pro ně semináře na aktuální témata z oblasti prevence. Jihomoravský kraj také vyhlašuje dotační program „Preventivní programy škol“, do kterého si mohou školy z kraje žádat o dotaci a realizovat různé školní preventivní programy.
2. Je dle vašeho názoru důležitá spolupráce s ostatními spolky podílející se prevenci a výuce?
Existuje celá šíře nežádoucích jevů a preventivní programy kromě Policie ČR, městské policie, armády či OSPOD (kurátoři pro mládež) realizují často právě nestátní neziskové organizace. Spolupráce je nezbytná, protože se na nás školy často obracejí, abychom jim poradili s výběrem programu a je dobře, že o těchto NNO víme a známe nabídku programů, které školám nabízíme. NNO si často na tyto programy žádají k nám na kraj o dotaci do dotačního programu pro oblast protidrogových služeb, v rámci, kterého je možné žádat i na primární prevenci.
3. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě vaší působnosti?
Bohužel tomuto tématu se školy věnují spíše okrajově a průřezově v rámci různých předmětů, zejména na první stupni základních škol. Dle mého názoru by bylo vhodné, aby bylo toto téma probíráno ve školách v rámci nějakého konkrétního předmětu nikoliv průřezově. Některé školy si zvou na přednášky policii či hasičský záchranný sbor či městské policie.
4. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově (SDH, Skaut...)?
Nejsem.
5. Absoloval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?
Před dvěma roky jsme na KrÚ JMK pořádali konferenci zaměřenou na toto téma pro školy v Jihomoravském kraji. V rámci akce byly školy seznámeny s programy, které jsou u nás v kraji na toto téma realizovány. Byly postupně představeny preventivní aktivity PČR, Městské policie Brno, Hasičského záchranného sboru Jihomoravského kraje, dále Záchranného kruhu a Zdravotnické záchranné služby. V rámci akce jsme se seznámili i s interaktivním programem Hasiči pro školy (vznikl díky HZS Ústeckého a Zlínského kraje). Školy v kraji byly v minulých letech z naší úrovně proškoleny i na nebezpečného útočnicka ve škole ze strany Policie ČR. Nyní již školy průběžně oslovují Policii samy a tato školení jsou realizována přímo ve školách.

6. Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?

Osobně bych řekla, že spíš k horšímu, každá škola to pojímá jinak, někde se tématu věnují a je pro ně prioritou, jinde je to téma okrajové a velmi opomíjené. Bylo by vhodné téma zařadit jako samostatný předmět.

7. Absoloval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?
Ne.

8. Jsou žáci dle vašeho názoru připraveni reagovat na nějakou mimořádnou událost?

Asi se to nedá paušalizovat. Někteří jsou připraveni, někteří méně. Dle výsledků průzkumu, který si dělala v minulosti Česká školní inspekce, na tom nebyli žáci našich škol příliš dobře.

9. Jsou pedagogové schopni vyučovat témata prevence a bezpečnosti dle vašeho názoru?

Pokud se v této oblasti vzdělávají a zjišťují si novinky a nové trendy, pak určitě ano. Na některých školách to zvládají přímo učitelé, některé školy využívají pravidelně Policii ČR či HZS, MP. Záleží na tom, jak mají nastavený ve škole systém prevence.

10. Jak je řešena prevence a výuka s ohledem na aktuální pandemickou situaci? (různé spoty, soutěže, projekty, videa, atd...)

Některé tradiční soutěže fungují ve školách i za současné situace. Velmi dobře fungují soutěže, programy a spoty zaměřené na kyberšikanu, což je v tuto chvíli velmi dobře, neboť se děti přesunuly do online prostředí a zvyšuje se riziko kyberšikan. Některé organizace se velmi snaží nabízet školám pomoc, např. Člověk v tísni a jejich Jeden svět nestačí, který nabízím zdarma učitelům filmy zaměřené na různá témata i rizikové jevy a školy je můžou využívat i v rámci distanční výuky. Obávám se, že na tradiční preventivní programy však školy nyní nemají vůbec čas a realizovány nejsou, což ale chápu. Musí zajistit primárně výuku základních předmětů.

Odpovědní arch rozhovoru

Údaje o dotazované osobě:

pohlaví: muž

věk: 44 let

pracovní pozice: oddělení prevence

dosažené vzdělání: středoškolské

místo výkonu: Městská policie Prostějov

1. Jakým způsobem se podílíte na prevenci na základních školách (uvést pár příkladů)?
Docházíme do všech základních škol v Prostějově. Formou přednášky máme pro děti připravené prezentace, videa, obrázky a další materiály. Samozřejmě témata máme přizpůsobená dané věkové kategorii, od první až po devátou třídu.
2. Je dle vašeho názoru důležitá spolupráce s ostatními spolky podílející se prevenci a výuce?
Ano je. Ne všichni se dokáží orientovat a poskytnout odborné informace i z jiných oborů, a proto je velice důležitá spolupráce i s jinými kvalifikovanými subjekty, podílející se na prevenci a výchově dětí a mládeže.
3. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě vaší působnosti?
Dle mého názoru, mimořádné události se stávají výjimečně a nejsou součástí běžného života. Nepochybně informovanost a rady, jak se v krizových situacích zachovat může do budoucna lidem hodně pomoci.
4. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově (SDH, Skaut...)?
Jsem členem sportovního oddílu v kopané. Mám trenérskou licenci a trénuji starší přípravku.
5. Absolvoval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?
V oblasti požární výchovy a ochrany obyvatelstva jsem absolvoval školení zaměřená na danou problematiku.
6. Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?
Dle mých zkušeností se prevence ve všech oborech a preventivní programy velice zlepšili. Můžu to porovnat na své osobě. Když jsem navštěvoval základní školu, na prevenci se v dřívějších letech nekladl takový důraz, jako v dnešní době. Různých přednášek a besed se složkami IZS a dalšími organizacemi bylo poskromnu, nebo vůbec žádné nebyly.
7. Absolvoval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?
Já jsem absolvoval základní vojenskou službu v délce trvání jednoho roku. Bylo to v Praze u jednotky Hradní stráže.
8. Jsou žáci dle vašeho názoru připraveni reagovat na nějakou mimořádnou událost?
Hodně by záleželo, o jakou mimořádnou událost by se jednalo. Děti úplně jiným způsobem myslí a také se chovají než dospělí lidé. Z vlastní zkušenosti vím, že i lidé, kteří jsou na podobné situace vycvičení, můžou dostat šok, a tak zvané znehybnět. Na druhou stranu, pokud by se nějaká krizová situace udála v prostorách školy, můžou žákům pomoci informace, které se na přednáškách,

popřípadě besedách dozvěděli. Mohli by mít důležitý vliv na jejich chování a rozhodování, jak těžkou událost zvládnout. To samé platí i mimo budovu školy.

9. Jsou pedagogové schopni vyučovat témata prevence a bezpečnosti dle vašeho názoru?

Myslím si, že základní a důležitá témata ano. Dnes jsou na školách metodici prevence i školní psychologové. Samozřejmě je mnohem lepší, když se na prevenci podílí i jiné organizace než jenom škola. Nemělo by být pravidlem všechno nechat jen na učitelích. Tak, jako v každém oboru je i na úrovni prevence důležité vzdělávání a poznávání nových oblastí a trendů.

10. Jak je řešena prevence a výuka s ohledem na aktuální pandemickou situaci? (různé spoty, soutěže, projekty, videa, atd...)

Bohužel epidemiologická situace neumožňuje osobní přítomnost žáků na výuce ve škole. Krizová opatření, která jsou v současné době v platnosti, nám nedovolují provádět prevenci na základních školách. Naše preventivní činnost je zaměřená momentálně na preventivní akce na veřejném prostranství za dodržení mimořádných a ochranných opatření. Soutěže a podobné akce, na kterých je předpokládána větší účast osob, nejde pořádat kvůli omezenému počtu, a to na dvě osoby na veřejnosti přístupných místech.

Odpovědní arch rozhovoru

Údaje o dotazované osobě:

pohlaví: muž

věk: 41

pracovní pozice: vedoucí oddělení

dosažené vzdělání: vysokoškolské

místo výkonu: Krajské ředitelství policie Ústeckého kraje

1. Jakým způsobem se podílíte na prevenci na základních školách (uvést pár příkladů)?
Zapojení se do projektu Hasiči pro školy (témata mimořádných událostí kde se podílí i PČR) a projektu Aktivní útočník ve škole (školení pedagogických pracovníků).
2. Je dle vašeho názoru důležitá spolupráce s ostatními spolky podílející se na prevenci a výuce?
Rozhodně ano.
3. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě vaší působnosti?
Pevné začlenění tématu do učebních osnov.
4. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově (SDH, Skaut...)?
Ne.
5. Absolvoval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?
Ne.
6. Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?
Ano, např. projekt AČR POKOS, i když je v některých případech kontroverzní.
7. Absolvoval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?
Ano.
8. Jsou žáci dle vašeho názoru připraveni reagovat na nějakou mimořádnou událost?
Jak kteří, obecně spíše ne.
9. Jsou pedagogové schopni vyučovat témata prevence a bezpečnosti dle vašeho názoru?
Jak kteří.
10. Jak je řešena prevence a výuka s ohledem na aktuální pandemickou situaci? (různé spoty, soutěže, projekty, videa, atd...)
Není žádná, školy sotva stíhají probrat základní učivo v online prostředí.

Odpovědní arch rozhovoru

Údaje o dotazované osobě:

pohlaví: muž

věk: 45

pracovní pozice: oddělení tisku a prevence

dosažené vzdělání: středoškolské

místo výkonu: Krajské ředitelství policie kraje Vysočina, ÚO Třebíč

1. Jakým způsobem se podílíte na prevenci na základních školách (uvést pár příkladů)?
Oddělení tisku a prevence přednáší formou besed na základních, středních školách a dětských domovech. Přednášky jsou na téma: Závislostní jednání – omamné a psychotropní látky, Právní vědomí – trestní odpovědnost, Nebezpečí virtuálního prostředí, Bezpečnost na ulici a bezpečí domova, Bezpečí v dopravě – cyklisté a chodci. Dále v období prázdnin jezdíme na letní dětské tábory, kde děti mohou vidět policejní techniku a ukázky policejní práce.
2. Je dle vašeho názoru důležitá spolupráce s ostatními spolky podílející se na prevenci a výuce?
Můj názor je, že určitě ano. Policie ČR spolupracuje s různými neziskovými organizacemi, Městskou policií, HZS a ZZS. Tato spolupráce přináší kladné reakce pro prevenci v našem kraji.
3. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě vaší působnosti?
Ve výuce se soustředit, aby se žáci a studenti uměli zachovat v kritické situaci jako je např. dopravní nehoda, požár, když někdo upadne do bezvědomí. (poskytnout první pomoc, nezmatkovat)
4. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově (SDH, Skaut...)?
Nejsem v žádné organizaci ani spolku.
5. Absolvoval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?
Tohoto typu ne.
6. Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?
Jelikož jsem na pozici prevence pouze jeden rok, tak nemůžu spravedlivě posoudit, ale můj názor je, že prevence v našem kraji je na velmi dobré úrovni.
7. Absolvoval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?
Ano v roce 2005 jsem nastoupil základní vojenskou službu v Kroměříži, dále mám kurz taktické přípravy u PČR.
8. Jsou žáci dle vašeho názoru připraveni reagovat na nějakou mimořádnou událost?
Záleží na tom, o jakou mimořádnou událost jde. Každý člověk jedná v kritických situacích jinak. Myslím, že většina žáků, (i dospělých) nemá dostatek znalostí, jak reagovat v těchto situacích.
9. Jsou pedagogové schopni vyučovat témata prevence a bezpečnosti dle vašeho názoru?
Ano, ale musí být odborně proškolení od odborníků na danou problematiku.

10. Jak je řešena prevence a výuka s ohledem na aktuální pandemickou situaci? (různé spoty, soutěže, projekty, videa, atd...)

Většina žáků a studentů je na distanční výuce, tak není možné provádět preventivní programy ve školách. Určitě se budeme snažit preventivní programy zachovat i za cenu videokonferencí nebo podobným způsobem.

Odpořední arch rozhovoru

Údaje o dotazované osobě:

pohlaví: muž

věk: 27

pracovní pozice: preventista

dosažené vzdělání: VŠ (Bc)

místo výkonu: Krajské ředitelství policie kraje Vysočina, ÚO Jihlava

1. Jakým způsobem se podílíte na prevenci na základních školách (uvést pár příkladů)?
Oddělení tisku a prevence realizuje preventivní přednášky (besedy) na různých typech školských zařízení. Na základních školách se provádí preventivní činnost napříč všemi stupni školského zařízení. Preventivní téma je dáno v závislosti na věkové skupině žáků (studentů). Téma přednášky si určí zpravidla školské zařízení, resp. výchovný poradce dané školy sám po dohodě s preventistou. Přednášky jsou na tematiku: Závislostní jednání – omamné a psychotropní látky, Právní vědomí – trestní odpovědnost, Nebezpečí virtuálního prostředí, Bezpečnost na ulici a bezpečí domova, Bezpečí v dopravě – cyklisté a chodci.
2. Je dle vašeho názoru důležitá spolupráce s ostatními spolky podílející se na prevenci a výuce?
Z mého pohledu rozhodně. Policie České republiky spolupracuje s různými organizacemi a územní samosprávou. Tato spolupráce přináší ucelený komplex pro preventivní činnost pro každé území. V dnešní době je spolupráce nastavena s některými organizacemi automaticky (obecní policie, Besip apod.)
3. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě vaší působnosti?
Nevim, jakým způsobem cílí samotné školské zařízení na tuto oblast. Víceméně pro oblast ochrany osob při mimořádných událostech by bylo dobré mít jednotnou koncepci, která by byla dále přednášena na cílené subjekty. V rámci některých ředitelství policie se realizuje projekt s názvem AMOK – šílený střelec na školách. Jsou názorně předváděny reálné situace chování šíleného střelce, který vnikne do školského zařízení. Názorně se studenti učí, jakým způsobem se chovat, nezmatkovat a celou situaci „zvládnout“.
4. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově (SDH, Skaut...)?
V žádné organizaci tohoto typu nejsem.
5. Absolvoval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?
Nikdy jsem nebyl účasten podobného programu.
6. Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?
Toto je rozsáhlé téma, které se neustále vyvíjí v závislosti na danou oblast. Ke zlepšení dochází v době, kdy je spatřen útlum trestné činnosti či přestupkového jednání. Cílená prevence na jakoukoliv oblast je však důležitá. Dnešní doba se točí zejména kolem online prostředí, tudíž se většina prostředků přesouvá do této oblasti. Trestná činnost páchaná mládeží nebo na mládeži ve virtuálním prostředí je velkým tématem současnosti, a především v této oblasti by měla být více probírána.

7. Absolvoval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?
Nikdy jsem neabsolvoval vojenskou přípravu ani nemám žádné zkušenosti s armádou. Absolvoval jsem akorát základní kurz taktické přípravy při nástupu k Policii České republiky.
8. Jsou žáci dle vašeho názoru připraveni reagovat na nějakou mimořádnou událost?
Hodně individuální otázka. Záleží, co to je za mimořádnou událost. Záleží na typu člověka, pokud má zkušenost či je jinak připraven. U mimořádné události typu požáru či dopravní nehody bude reagovat zpravidla každý určitým způsobem. U mimořádné události, která hodně působí na psychiku člověka typu teroristického útoku či již zmíněného šíleného střelce, je to otázkou.
9. Jsou pedagogové schopni vyučovat témata prevence a bezpečnosti dle vašeho názoru?
Pokud k tomu dostanou prostor a náležité školení od odborníků na tuto problematiku, tak rozhodně ano. Právě škola by měla být prvotním a hlavním subjektem, od kterého se subjekt dozví o problematice prevence a bezpečnosti. V návaznosti na to může škola domluvit preventivní přednášku či školení u jiných organizací typu HZS, PČR aj.
10. Jak je řešena prevence a výuka s ohledem na aktuální pandemickou situaci? (různé spoty, soutěže, projekty, videa, atd...)
Z pohledu školských zařízení asi nijak, neboť se vše přesunulo do formy distanční výuky. Z pohledu Policie České republiky je řešena preventivní činnost okrajově, a to zejména v závislosti na pandemickou situaci. Některé ředitelství pořádají preventivní činnost pro určité subjekty distanční formou. Do budoucna by bylo dobré, kdyby se oblast distanční formy besed či přednášek na tematiku bezpečnosti z pohledu Policie ČR dále rozvíjela, nejen s ohledem na pandemickou situaci.

Odpovědní arch rozhovoru

Údaje o dotazované osobě:

pohlaví: žena věk: 43
pracovní pozice: Preventista dosažené vzdělání: VŠ
místo výkonu: Krajské ředitelství policie kraje Vysočina, ÚO Pelhřimov

1. Jakým způsobem se podílíte na prevenci na základních školách (uvést pár příkladů)?
Preventivní přednášky na témata (drogy, kyberkriminalita, dopravní problematika, chování v krizových situacích, šikana na školách, domácí násilí). Preventivní projekty určené žákům ZŠ.
2. Je dle vašeho názoru důležitá spolupráce s ostatními spolky podílející se prevenci a výuce?
Ano.
3. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě vaší působnosti?
Použití teoretických základů v praktické simulaci, názorné ukázky a použití v reálném světě. Rozbor jednotlivých situací s názornými ukázkami možných důsledků, které mohou nastat z jednotlivých kroků pomyslného větvení při řešení vzniklé situace.
4. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově (SDH, Skaut...)?
Ano.
5. Absoloval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?
Ano (bez zvýšeného požárního nebezpečí).
6. Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?
Ano, k lepšímu. Zpracovány metodické pomůcky, které se stále aktualizují. Došlo k metodické specifikaci učiva a výukových plánů. Převod učiva do digitální formy pro přístupnější použití názorných video-ukázek přímo z praxe.
7. Absoloval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?
Ne.
8. Jsou žáci dle vašeho názoru připraveni reagovat na nějakou mimořádnou událost?
Ne.
9. Jsou pedagogové schopni vyučovat témata prevence a bezpečnosti dle vašeho názoru?
Vzhledem k tomu, že pedagogové nemají patřičné znalosti z dané problematiky (drogy, kyberšikana, domácí násilí...) a hlavně bez zkušeností se skutečnými případy, nemohou posoudit vzniklé situace a navrhnout správné a logické rozhodnutí s posouzením vzniklých důsledků. Výuková videa nemohou nahradit praktické znalosti a zkušenosti školených preventistů, ale měla by sloužit jako nástroj pro přiblížení a rozbor reálných situací.
10. Jak je řešena prevence a výuka s ohledem na aktuální pandemickou situaci? (různé spoty, soutěže, projekty, videa, atd...)
- Projekty určené pro prevenci široké veřejnosti zaměřené na jednotlivá témata (viditelnost, chodci, dopravní prevence...)

- *Reálné (hmotné) výstupy z daných projektů, které se rozdávají v rámci preventivních akcí (náramky, reflexní pásky, rozvrhy, omalovánky pro nejmenší.)*
- *Výukové filmy na daná témata pro školy*
- *Videa určená pro širokou veřejnost (jak se chovat při nebezpečných situacích – když zazní siréna, co je evakuační zavazadlo...)*

Spoty + videa k pandemické situaci

Odpovědní arch rozhovoru

Údaje o dotazované osobě:

pohlaví: žena

věk: 22

pracovní pozice: vedoucí mládeže SDH Konice

dosažené vzdělání: středoškolské

místo výkonu: SDH Konice

1. Jakým způsobem se podílíte na prevenci na základních školách (uvést pár příkladů)?
Pořádáním různých workshopu, přednášek.
2. Je dle vašeho názoru důležitá spolupráce s ostatními spolky podílející se prevenci a výuce?
Ano spolupráce je důležitá. Když budeme spolupracovat s ostatními, tak nám to může rozšířit obzory budeme mít více, co předat. Také získáme nové zkušenosti.
3. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě vaší působnosti?
Ne žádné nemám. Domnívám se, že u nás děláme vše, co je v našich silách.
4. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově (SDH, Skaut...)?
Ano jsem členkou SDH Konice
5. Absoloval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?
Ano absolvovala jsem.
6. Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?
Neřekla bych, že došlo k nějaké výrazné změně, akorát díky současné mimořádné situaci se tomu věnujeme víc intenzivněji.
7. Absoloval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?
Ne žádnou nemám.
8. Jsou žáci dle vašeho názoru připraveni reagovat na nějakou mimořádnou událost?
Řekla bych, že ti starší např. na 2. stupni ano, u těch menších si nejsem úplně jistá, za ně jsou v případě mimořádné situace spíše připraveni rodiče v rámci možností.
9. Jsou pedagogové schopni vyučovat témata prevence a bezpečnosti dle vašeho názoru?
Řekla bych, že ano a pokud ne tak, si myslím, že by měli alespoň vědět základní informace o prevenci a bezpečnosti, které by byli schopni předat.
10. Jak je řešena prevence a výuka s ohledem na aktuální pandemickou situaci? (různé spoty, soutěže, projekty, videa, atd...)
Většinou pomocí videí nebo projektů

Odpořední arch rozhovoru

Údaje o dotazované osobě:

pohlaví: žena

věk: 24

pracovní pozice: vedoucí mládeže

dosazené vzdělání: úplné středoškolské

místo výkonu: SDH Konice

1. Jakým způsobem se podílíte na prevenci na základních školách (uvést pár příkladů)?
Nepodílíme, náš sbor se nevěnuje prevenci na základních školách
2. Je dle vašeho názoru důležitá spolupráce s ostatními spolky podílející se na prevenci a výuce?
Spolupráci mezi spolky hodnotím jako užitečnou v různých oblastech, tedy i v oblasti prevence. Spolky si mohou navzájem předávat užitečné informace a tím pádem budou přednášky komplexnější.
3. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě vaší působnosti?
Vlastně vůbec nemám zdání, jestli nějaká taková výuka v našem městě probíhá, řekla bych, že spíše ne. Tedy alespoň naše organizace se touto problematikou nezabývá. Určitě by ale nebylo od věci, kdyby se nějaká přednáška zařadila do výuky ve škole nebo i třeba v rámci spolků působících v našem městě.
4. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově (SDH, Skaut...)?
Ano, jsem členka SDH
5. Absoloval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?
Ano, mám kurz vedoucího mládeže SDH
6. Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?
Nemám o této oblasti žádné informace.
7. Absoloval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?
Ne.
8. Jsou žáci dle vašeho názoru připraveni reagovat na nějakou mimořádnou událost?
Myslím si, že ne. Mohou reagovat pouze z hlediska svého vlastního instinktu.
9. Jsou pedagogové schopni vyučovat témata prevence a bezpečnosti dle vašeho názoru?
Myslím si že ne, protože každý z pedagogů se specializuje na určitou oblast a o jiných oblastech nemá většinou ani povědomí. Bylo by přínosnější, kdyby na školách působil externě nějaký odborník na danou problematiku. Učitelé nejsou dostatečně kvalifikováni k tomu, aby předávali informace v tomto oboru dětem na školách. To už by podle mého názoru byli více schopni zapůsobit organizace nebo spolky, protože například v našem spolku je spousta členů, kteří mají vojenské vzdělání nebo také vysokoškolské vzdělání v různých oborech.
10. Jak je řešena prevence a výuka s ohledem na aktuální pandemickou situaci? (různé spoty, soutěže, projekty, videa, atd...)
Asi jsem nic nezaregistrovala. Možná proto, že se nezajímám o věci, které se dějí na místní základní škole. Byla jsem ale na zastupitelstvu města a byl tam také jeden nespokojený rodič, který si stěžoval

na to, že žáci naší školy nemají moc vyučovacích hodin online. Jednalo se konkrétně o 4 hodiny týdně a srovnával to s jinými školami, kde mají studenti 4 hodiny vyučování denně. Starosta řekl, že byla ve škole inspekce a ta neshledala nic závadného. Potom se k tomu přidal další rodič a vyjádřil svůj nesouhlas. Starosta slíbil, že se zkontaktuje s jinými školami a nechá se inspirovat v tom, jak to dělat lépe.

Odpořední arch rozhovoru

Údaje o dotazované osobě:

pohlaví: muž

věk: 21

pracovní pozice: vedoucí mládeže SDH Nová Dědina dosažené vzdělání: středoškolské

1. Jakým způsobem se podílíte na prevenci na základních školách (uvést pár příkladů)?
Na prevenci na základních školách se nyní aktivně nepodílím.
2. Je dle vašeho názoru důležitá spolupráce s ostatními spolky podílející se na prevenci a výuce?
Spolupráce spolků je určitě důležitá. Myslím, že oblast preventivně výchovně činnosti je hodně široká, proto je dobré, když spolky spolupracují (např. škola pozve hasiče či zdravotníky do školy).
3. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě vaší působnosti?
Bylo by dobré v rámci školy zajistit nějaký volnočasový kroužek zabývající se touto problematikou.
4. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově (SDH, Skaut...)?
Ano jsem vedoucí mládeže v kroužku SDH.
5. Absolvoval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?
Přímou vzdělávací program jsem neabsolvoval, ale jako vedoucí mládeže hasičů jsem musel podstoupit školení vedoucích, na kterém se podobná problematika řešila.
6. Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?
V době, kdy jsem chodil na základní školu probíhala výuka prevence zejména návštěvami hasičů v hodinách nebo žáci navštřevovali hasičskou zbrojnicu. Aktuálně nevím, jak výuka probíhá.
7. Absolvoval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?
Vojenskou přípravu jsem neabsolvoval. Zkušenost s armádou mám jen kdy nám voják uděloval školení pořadové přípravy v rámci SDH (pochodování, postoj, povely)
8. Jsou žáci dle vašeho názoru připraveni reagovat na nějakou mimořádnou událost?
Tohle je velmi individuální záležitost. Myslím, že i dospělý člověk, který není zasvěcen do problematiky nebo je jen minimálně by reagoval obtížně.
9. Jsou pedagogové schopni vyučovat témata prevence a bezpečnosti dle vašeho názoru?
Nějaké základní minimum a pravidla je učitel schopen předat. Spíš by bylo vhodnější zařadit do osnov základní přípravu v rámci celé aprobace. Taky je to velmi individuální sám učitel může zařadit do výuky prevenci v oblasti svých předmětů např. první pomoc v předmětu prvouka nebo přírodopis (učení o člověku)
10. Jak je řešena prevence a výuka s ohledem na aktuální pandemickou situaci? (různé spoty, soutěže, projekty, videa, atd...)
Momentálně je vše pozastaveno, tedy aspoň v naší organizaci. Aktuální situace je taková, že ve vnitřních prostorách děti vzdělávat ani venku to není možné s ohledem na opatření i počasí. Problém vidím v tom, že až se znovu sejdeme děti se skoro nebudou znát a veškerý postup bude ztracený. V kroužku potřebuji hlavně kontakt s dětmi, jejich reakce a zejména pracují jako tým tudíž

je nezbytně nutné provádět teambuildingové aktivity. Nyní stojím před situací, kdy bych nejraději děti vzal a pokračoval v činnosti ovšem stav to nedovoluje. Čekáme tedy na lepší situaci a počasi kdy se budeme moci sejít alespoň venku.

Odpořední arch rozhovoru

Údaje o dotazované osobě:

pohlaví: Muř

věk: 19

pracovní pozice: vedoucí mládeře

dosažené vzdělání: středoškolské

místo výkonu: SDH Hvozď

1. Jakým způsobem se podílíte na prevenci na základních školách (uvést pár příkladů)?
Přímým způsobem se nepodílím prevence na základních školách, ale podílím se na prevenci školáků, kteří mají zájem chodit do sdružení mladých hasičů. Zde probíráme různou problematiku, vysvětlujeme si, jak se zachovat v krizových situacích a učíme se požárnímu sportu.
2. Je dle vašeho názoru důležitá spolupráce s ostatními spolky podílející se prevenci a výuce?
Za mě určitě ano, je důležité, aby se samotné děti mezi sebou bavily a navzájem se tak učily.
3. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě vaší působnosti?
Myslím si, že prozatím jsem zde nepostřehl zvlášť velké nedostatky.
4. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově (SDH, Skaut...)?
Jsem členem SDH Hvozď.
5. Absoloval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?
Jako člen výjezdové jednotky mám za sebou několik školení a kurzů kde jsem získal vzdělání které se dále snažím předávat mladým hasičům.
6. Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?
Myslím si, že prevence je v dnešní době na dobré úrovni. Zdá se mi, že je čím dál více lidí, kteří se prevenci věnují a tím se i eliminuje počet mimořádných událostí.
7. Absoloval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?
S Armádou nemám doposud žádné zkušenosti.
8. Jsou žáci dle vašeho názoru připraveni reagovat na nějakou mimořádnou událost?
Dle mého názoru si myslím že ano. Prevence provází žáky už od mateřských škol, kde je učí základním věcem. Myslím si, že většina by se dokázala při mimořádné události zachovat správně nebo by se pokusili o co nejsprávnější postup.
9. Jsou pedagogové schopni vyučovat témata prevence a bezpečnosti dle vašeho názoru?
Určitě ano, pedagogové mohou využít svých znalostí a zkušeností, nebo mohou využít různých sociálních sítí kde je mnoho prezentací a videí, které mohou přehrát dětem.
10. Jak je řešena prevence a výuka s ohledem na aktuální pandemickou situaci? (různé spoty, soutěže, projekty, videa, atd...)
Myslím si, že základní prevence je v téhle době vysvětlena v určité míře, tak aby ji i děti pochopily. Např: umývat si ruce atd... Bohužel je zde mnoho nejasností, které děti nemusí pochopit, protože je poslední dobou nechápou ani dospělí. Tím myslím změnu za změnou v opatřeních. Jednu dobu se roušky nosit smí poté zase ne atd...

Odpořední arch rozhovoru

Údaje o dotazované osobě:

pohlaví: žena

věk: 45

pracovní pozice: vedoucí mládeže

dosažené vzdělání: středoškolské

místo výkonu: SDH Žďárná

1. Jakým způsobem se podílíte na prevenci na základních školách (uvést pár příkladů)?
Učím děti základům první pomoci, znalost požárních přístrojů a způsoby hašení
2. Je dle vašeho názoru důležitá spolupráce s ostatními spolky podílející se prevenci a výuce?
Ano, např. v hasičském kroužku si děti mohou vyzkoušet některé věci i prakticky
3. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě vaší působnosti?
Myslím, že by se takové základy měly více učit přímo ve škole. Ne všechny děti navštěvují hasičský, nebo zdravotnický kroužek.
4. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově (SDH, Skaut...)?
Ano, jsem vedoucí mladých hasičů při SDH Žďárná
5. Absoloval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?
Ano, každé 2 roky podstupuji školení na post vedoucí mládeže,
6. Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?
Ano, děti mají rozšířené možnosti ve způsobu vzdělávání.
7. Absoloval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?
Ne.
8. Jsou žáci dle vašeho názoru připraveni reagovat na nějakou mimořádnou událost?
Ano, z praxe vím, že dovedou poskytnout první pomoc.
9. Jsou pedagogové schopni vyučovat témata prevence a bezpečnosti dle vašeho názoru?
Pokud by podstoupili aspoň nějaké základní školení, tak určitě ano.
10. Jak je řešena prevence a výuka s ohledem na aktuální pandemickou situaci? (různé spoty, soutěže, projekty, videa, atd...)
Všechny soutěže a akce jsou zrušeny. Schůzky mladých hasičů jsou zakázány.

Odpovědní arch rozhovoru

Údaje o dotazované osobě:

pohlaví: žena

věk: 28

pracovní pozice: manažer prevence kriminality

dosažené vzdělání: VŠ

místo výkonu: Karlovarský kraj

1. Jakým způsobem se podílíte na prevenci na základních školách (uvést pár příkladů)?

- ✓ *Přednášky, besedy v rámci preventivních projektů (např. v rámci projektu Kraje pro bezpečný internet – (Ne)bezpečný mobil, ON-LINE ZOO), ve spolupráci se subjekty působící v oblasti prevence kriminality (CZ. NIC, NÚKIB...)*
- ✓ *Realizované projekty ve školách podpořené v rámci dotačního programu kraje na podporu aktivit v oblasti prevence kriminality (you connected, z.s.; Světlo Kadaň, z. s.; vybrané městské policie v rámci kraje s projektem Notes strážníka Pavla)*
- ✓ *Projekt Ajaxův zápisník realizovaný Krajským ředitelstvím policie KVK finančně podpořený krajem*
- ✓ *Distribuce preventivních materiálů k využití pro studenty či pedagogy do škol (např. preventivní materiály projektu Kraje pro bezpečný internet)*
- ✓ *Tvorba preventivních materiálů pro školy k využití (Metodický dokument Dohledová služba ve škole)*
- ✓ *Realizace preventivních aktivit a aktivit zaměřujících se na bezpečnost*

2. Je dle vašeho názoru důležitá spolupráce s ostatními spolky podílející se prevenci a výuce?

Dle mého názoru je spolupráce školy s ostatními subjekty působícími v oblasti prevence kriminality dokonce klíčová. Řada těchto subjektů je schopna na základě své praxe a hlubokých znalostí v dané problematice poskytnout žákům i pedagogům optimální informace. Školy jich často velice rády využívají, jelikož mnoho témat (především aktuálních trendů – které jsou velmi proměnlivé např. oblast kyber bezpečí) nejsou schopny zabezpečit prostřednictvím vlastních pedagogů z hlediska odborné znalosti konkrétní problematiky.

3. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě vaší působnosti?

Jelikož se zabývám prevencí kriminality, nejsem podrobně seznámena s průběhem, rozsahem ani stavem výuky ochrany člověka za mimořádných událostí na školách v kraji.

4. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově (SDH, Skaut...)?

Ne

5. Absoloval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?

Ne.

6. Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?

Je nesporné, že prevenci kriminality i všem bezpečnostním tématům by školy mohly věnovat více času. Některé školy o tato témata jeví skutečně velký zájem, obratem reagují na problémy, které je

ve škole trápí (např. šikana, kyberšikana, návykové látky, problémy vyskytující se s kyber prostředím) poptávkou besed, či jiných preventivních programů. Paušálně můžeme říci, že prevence je dnes poměrně v „módě“ a řada subjektů, které v této oblasti působí, mají od škol neustále poptávky.

Stále se ale najdou i školy, které se místo prevence snaží své problémy tzv. zamést pod koberec.

7. Absolvoval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?
Ne.

8. Jsou žáci dle vašeho názoru připraveni reagovat na nějakou mimořádnou událost?

To je velice těžká otázka, protože ani dospělý člověk nemůže s jistotou říci, že je připraven reagovat na mimořádnou událost, když nikdy neví, v jaké se ocitne situaci a jakou reakci u něj vyvolá jeho aktuální míra stresu. Podle nedávných průzkumů na toto téma znalosti žáků v této oblasti nebyly moc dobré. Řada starších pubertáků neznala čísla tísňového volání, natož pak, aby věděla něco o první pomoci, či jak se chovat v konkrétních situacích. V tomto, než kdy více bych řekla, že opakování je matka moudrosti a ve znalostech je skutečně stále co zlepšovat.

9. Jsou pedagogové schopni vyučovat témata prevence a bezpečnosti dle vašeho názoru?

Nelze odpovědět jednoznačně kladně, či záporně. Záleží vždy na zaměření dané školy, konkrétním pedagogovi a na daných preventivních, či bezpečnostních tématech. Smutným faktem je, že na preventivní a bezpečnostní témata v rámci běžného vyučování nezbyvá mnoho času, natož zabývat se pak jimi nějak rozsáhle. Převážně bych řekla, že převládá model, kdy řada učitelů pro jejich výuku není (nebo se vzhledem k aktuálním trendům dnešní doby) necítí být dostatečně erudovaná. Jedná se především např. o oblast bezpečného chování na internetu, kdy jsou školy velice rády za jakoukoli preventivní aktivitu z vnějšku například prostřednictvím nestátních neziskových organizací, městských policií, PČR, či dalších odborných subjektů.

I kvůli zlepšení schopnosti vyučovat preventivní a bezpečnostní témata probíhá vzdělávání pedagogů v různých preventivních a bezpečnostních oblastech, tvorba různých podpůrných preventivních materiálů pro výuku jako například metodiky, pracovní listy, videospoty, či třeba e-learning.

10. Jak je řešena prevence a výuka s ohledem na aktuální pandemickou situaci? (různé spoty, soutěže, projekty, videa, atd...)

Jelikož aktuální výuka je řešena primárně on-line formou, preventivní působení je aktuálně zaměřeno rovněž touto cestou. V dnešní době je k dispozici již mnoho materiálů v on-line podobě, tudíž dostupnost jejich využití je bezproblémová. Řada škol využívá v rámci on-line vyučování například soutěžní on-line kvíz projektu Kraje pro bezpečný internet, který je zaměřen na problematiku internetové bezpečnosti a další materiály projektu. Řada subjektů se již přizpůsobily situaci natolik, že jsou schopny uspořádat on-line různé webináře dle požadavků školy.

Odpovědní arch rozhovoru

Údaje o dotazované osobě:

pohlaví: žena

věk: 65

pracovní pozice: referent pracoviště prevence, ochrany obyvatelstva a krizového řízení

dosažené vzdělání: ÚSO

místo výkonu: HZS MSK územní odbor Nový Jičín

1. Jakým způsobem se podílíte na prevenci na základních školách (uvést pár příkladů)?
  - realizace programu HASÍK CZ – Výchova dětí v oblasti požární ochrany a *ochrany obyvatelstva*, www.hasik.cz
  - *ukázky techniky*
  - *exkurze na stanicích*
  - *soutěže*
  - *vzdělávání pedagogických pracovníků na základních a středních školách*
2. Je dle vašeho názoru důležitá spolupráce s ostatními spolky podílející se prevenci a výuce?
  - *složky IZS, regionální tisk, rozhlasové a televizní stanice*
  - *Česká asociace hasičských důstojníků*
  - *organizace pracující se seniory (kluby seniorů, akademie třetího věku, domovy pro seniory apod.), seniorpointy*
3. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě vaší působnosti?
V současné době ne.
4. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově (SDH, Skaut...)?
Ne.
5. Absoloval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?
HASÍK CZ – Výchova dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva (pro základní i střední školy)
6. Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?
Od roku 2006, kdy v této oblasti pracuji, postoupila výuka na školách i preventivní činnost obecně značně dopředu (metodicky, materiálně i finančně).
7. Absoloval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?
Ne.
8. Jsou žáci dle vašeho názoru připraveni reagovat na nějakou mimořádnou událost?
Nejde to zobecňovat, záleží na jednotlivcích. Teoretická povědomost je dle mého názoru průměrná. Jsou ovšem případy, kdy se žáci dostali do mimořádné situace a zachovali se naprosto vzorově.
9. Jsou pedagogové schopni vyučovat témata prevence a bezpečnosti dle vašeho názoru?
Provádí se vzdělávání pedagogických pracovníků na základních a středních školách s cílem začlenění otázek mimořádných událostí do dílčích předmětů. Zpětná vazba zatím není vyhodnocena

10. Jak je řešena prevence a výuka s ohledem na aktuální pandemickou situaci? (různé spoty, soutěže, projekty, videa, atd...)

Vzhledem k pandemické situaci neprobíhá žádná výuka za školách, exkurze, ukázky technicky ani besedy pro seniory a další akce pro veřejnost. Připravují se soutěže na sociálních sítích a jsou zveřejňovány aktuální informace z oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva na internetu, využitím sociálních sítí a medií (rozhlas, TV, tisk).

Odpovědní arch rozhovoru

Údaje o dotazované osobě:

pohlaví: muž

věk: 37

pracovní pozice: oddělení OOB

dosažené vzdělání: Mgr.

místo výkonu: České Budějovice

1. Jakým způsobem se podílíte na prevenci na základních školách (uvést pár příkladů)?
Projekty HZS; den bezpečnosti s hasiči – máme většinou osm stanovišť, ukázky techniky, simulátor výbuchu jedlého oleje při hašení vodou, hasicí přístroje, čísla tísňových linek, dýchací přístroj, obleky, termokamera atd.; přednáška na škole
2. Je dle vašeho názoru důležitá spolupráce s ostatními spolky podílející se prevenci a výuce?
Ano.
3. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě vaší působnosti?
Zavést samostatný předmět OČMU na ZŠ a SŠ.
4. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově (SDH, Skaut...)?
Ne, nejsem.
5. Absoloval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?
Ano, např. Kurz vedení exkurzí HZS.
6. Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?
Malé zlepšení z důvodu vhodného interaktivního materiálu (knížky, videa).
7. Absoloval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?
Ne.
8. Jsou žáci dle vašeho názoru připraveni reagovat na nějakou mimořádnou událost?
Vysoce individuální, nelze paušalizovat, také dle věku – velký rozdíl I a II stupeň
9. Jsou pedagogové schopni vyučovat témata prevence a bezpečnosti dle vašeho názoru?
Ano jsou.
10. Jak je řešena prevence a výuka s ohledem na aktuální pandemickou situaci? (různé spoty, soutěže, projekty, videa, atd...)
Točíme videa, která se dají využít v rámci on-line výuky, máme korespondenční a facebookové soutěže, vydáváme tiskoviny.

Odpovědní arch rozhovoru

Údaje o dotazované osobě: Alena Doskočilová

pohlaví: žena

věk: 47

pracovní pozice: vrchní inspektor – krizové řízení a havarijní plánování

dosažené vzdělání: vysokoškolské

místo výkonu: HZS Kraje Vysočina

1. Jakým způsobem se podílíte na prevenci na základních školách (uvést pár příkladů)?
Jedná se např. o akreditovaný kurz pro pedagogické pracovníky k výuce tematiky OČMU, přednášky a besedy, vědomostní soutěže, využívání multimediální učebny na PS Třebíč, exkurze na hasičských stanicích, využívání interaktivních prezentací – „Hasiči pro školy“, v současné době se jedná o on-line konference a besedy.
2. Je dle vašeho názoru důležitá spolupráce s ostatními spolky podílející se na prevenci a výuce?
Nevím, jaké spolky máte na mysli. Jestli je to např. ČČK, SDH, Bílý kruh bezpečí apod., tak samozřejmě je důležitá jakákoli spolupráce, která se podílí na prevenci a bezpečnosti.
3. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě vaší působnosti?
Nemám.
4. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově (SDH, Skaut...)?
Nejsem členem
5. Absoloval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?
Tento vzdělávací program jsem neabsolvovala
6. Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?
Vzhledem k tomu, že na této pozici jsem velmi krátkou dobu nemohu tedy posoudit dle zatím dosažených zkušeností, zda došlo ke změně výuky či nikoli
7. Absoloval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?
Neabsolvovala
8. Jsou žáci dle vašeho názoru připraveni reagovat na nějakou mimořádnou událost?
Ano
9. Jsou pedagogové schopni vyučovat témata prevence a bezpečnosti dle vašeho názoru?
Ano
10. Jak je řešena prevence a výuka s ohledem na aktuální pandemickou situaci? (různé spoty, soutěže, projekty, videa, atd...)
Vzhledem k tomu, že od loňského března je omezena školní docházka a výuka probíhá distančně je obtížné dle mého názoru vzhledem k časovému prostoru zařazovat další výukové materiály nad rámec toho co pedagogové musí svým žákům předat.

Odpovědní arch rozhovoru

Údaje o dotazované osobě:

pohlaví: muž

věk: 56

pracovní pozice: vrchní komisař

dosažené vzdělání: VŠ

místo výkonu: Hasičský záchranný sbor hl. m. Prahy, odbor

1. Jakým způsobem se podílíte na prevenci na základních školách (uvést pár příkladů)?
Organizace exkurzí pro všechny typy škol, včetně posluchačů VŠ, praktické ukázky na stanicích s realizací programu MŠMT v oblasti přípravy člověka na MU, a pokud to situace dovolí, také účast na akcích, pořádaných pro mládež mimo stanici.
2. Je dle vašeho názoru důležitá spolupráce s ostatními spolky podílející se na prevenci a výuce?
Spolupráce je velmi důležitá, neboť žáci získávají komplexnější pohled a znalosti z oblasti fungování IZS. Naše spolupráce je na velmi dobré úrovni.
3. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě vaší působnosti?
Systém našeho přístupu je poměrně dobře fungující a drobné změny by bylo možné vidět pouze v technickém dovybavení pracovišť, kde PVČ probíhá.
4. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově (SDH, Skaut...)?
Nejsem.
5. Absolvoval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?
Ano.
6. Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?
Rozhodně došlo k rozšíření možností vzdělávání mládeže v oblasti PO a IZS, a to i díky zavedení předmětu Příprava člověka na MU do vzdělávacích programů.
7. Absolvoval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?
Absolvoval jsem, vzhledem k mému věku, povinnou základní vojenskou službu.
8. Jsou žáci dle vašeho názoru připraveni reagovat na nějakou mimořádnou událost?
V současné době se schopnost reagovat na mimořádné události u dětí výrazně zlepšila a myslím si, že děti jsou, v rámci svých možností, schopné adekvátně reagovat na vzniklé situace.
9. Jsou pedagogové schopni vyučovat témata prevence a bezpečnosti dle vašeho názoru?
Ve velké míře jsou učitelé edukováni k dané problematice a jejich přístup k dané problematice se za poslední roky výrazně posunul k lepšímu.
10. Jak je řešena prevence a výuka s ohledem na aktuální pandemickou situaci? (různé spoty, soutěže, projekty, videa, atd...)
Vzhledem k současné pandemické situaci a pozastavení všech aktivit směrem ke školám není tato problematika řešena.

Odpovědní arch rozhovoru

Údaje o dotazované osobě:

pohlaví: žena

věk: 53

pracovní pozice: komisař (kontrolní a PVČ)

dosažené vzdělání: VŠ

místo výkonu: Opava

1. Jakým způsobem se podílíte na prevenci na základních školách (uvést pár příkladů)?
  - *Pravidelně provádím výuku dětí v projektu Hasík CZ,*
  - *Besedy na školách na dané téma (Projektové dny, Dny prevence apod.),*
  - *Účast na Branných dnech škol.*
2. Je dle vašeho názoru důležitá spolupráce s ostatními spolky podílející se na prevenci a výuce?
Pokud se týká požární ochrany ANO, výklad pro děti na ZŠ má být jednotný a jednoduchý
3. Máte nějaké návrhy či připomínky ke zlepšení stavu výuky ochrany člověka za mimořádných událostí v místě vaší působnosti?
Výuku přizpůsobit dané škole a zejména možným rizikům v okolí (povodeň, chemická havárie, povětrnostní vlivy apod.)
4. Jste členem v organizaci či spolku, která se podílí na prevenci či výchově (SDH, Skaut...)?
Příslušník HZS
5. Absoloval/a jste vzdělávací program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a ochrany obyvatelstva?
Ano, a to i pro střední školy a školy v zóně ohrožení
6. Prošla nějaká změna výuky v prevenci a ochrany člověka k lepšímu či horšímu dle vašeho názoru nebo zkušenosti?
Nevim, od jakého data, ale Moravskoslezský kraj má díky projektu Hasík CZ výrazný podíl na zlepšení výuky a pokrytí škol
7. Absoloval/a jste kurz základní vojenské přípravy nebo máte jiné zkušenosti s armádou z minulosti?
Ne, jen spolupráce na akcích pro veřejnost.
8. Jsou žáci dle vašeho názoru připraveni reagovat na nějakou mimořádnou událost?
Ano, moje odučené děti určitě a už několikrát to prokázaly
9. Jsou pedagogové schopni vyučovat témata prevence a bezpečnosti dle vašeho názoru?
Nejsou schopni a není ani zájem, musí učit dle rámcových vzdělávacích programů a tam to je rozříštěné. A pedagogové sami tápou a mnohdy dětem sdělí neúplné nebo zavádějící informace
10. Jak je řešena prevence a výuka s ohledem na aktuální pandemickou situaci? (různé spoty, soutěže, projekty, videa, atd...)
V současné době NENÍ řešena takřka vůbec. Vše je cíleno na dospělé a děti v této oblasti tápou Toto téma není rozpracované, nikdo se jím nezabývá na národní úrovni vzhledem k věku dětí.

PŘÍLOHA P V: VÝUKOVÉ PODKLADY

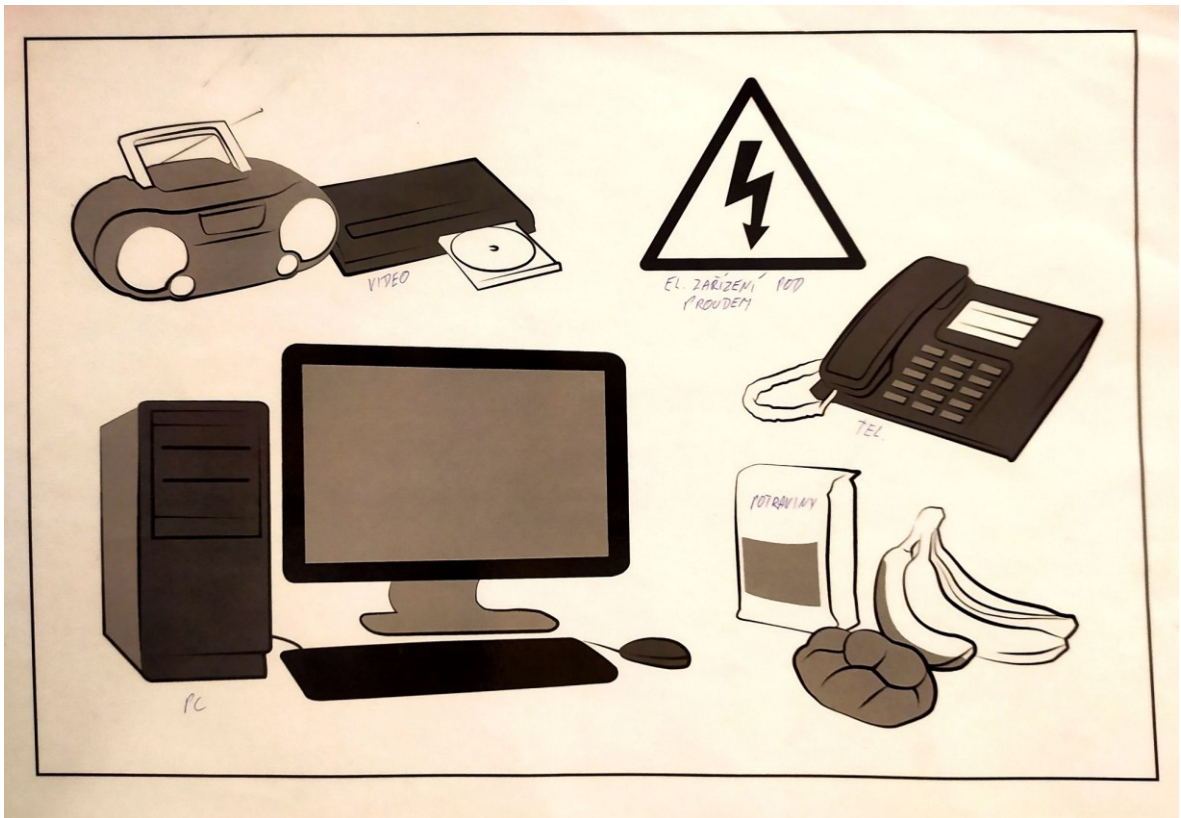
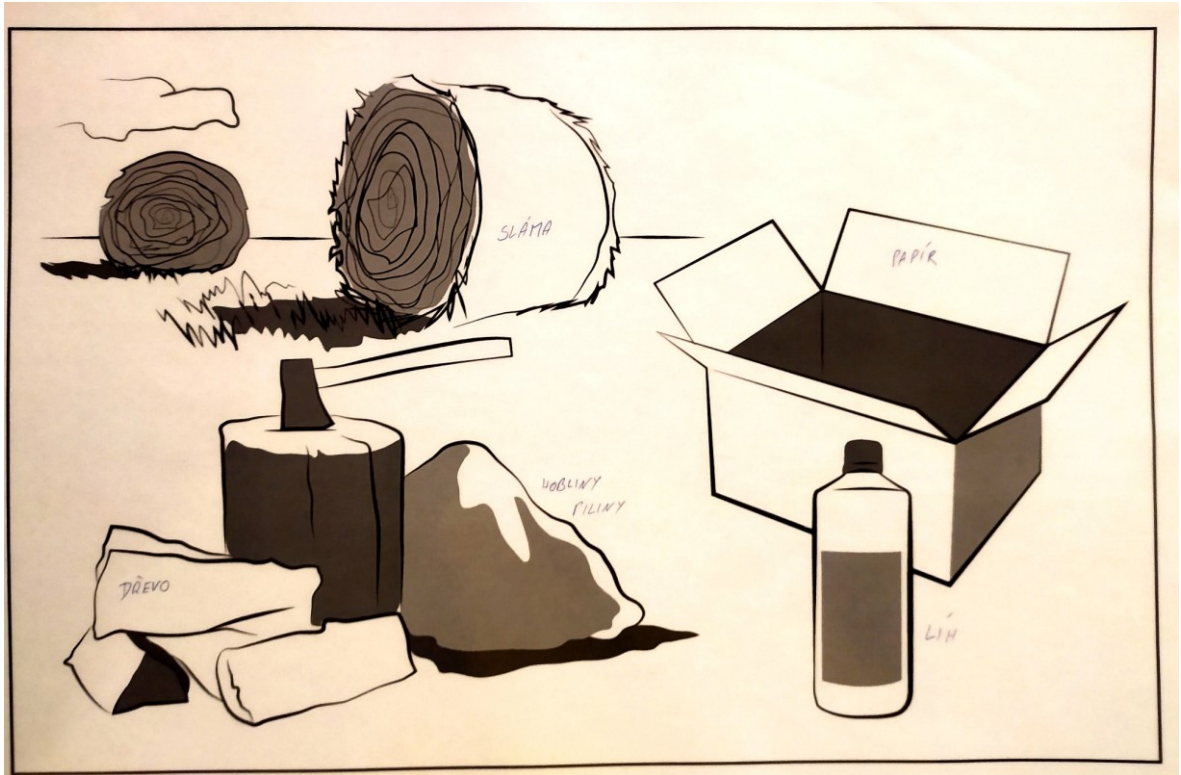

Zakroužkuj předměty, které patří do evakuačního zavazadla.

MIMORÁDNÉ UDÁLOSTI - pracovní list č. 2

Vyhotveno v rámci projektu
"Chraň svůj svět, chraň svůj život"
www.zachrannykruh.cz

Popiš situaci na obrázku a na displej telefonu napiš správné telefonní číslo, na které bys volal. Obrázky si vybarví.

PŘÍRUČKA PRVNÍ POMOCI - pracovní list č. 1e

Co myslíš? Na kterém ze tří obrázků je správný postup.
Zaškrtni jej.

OMRZLINY

PODCHLAZENÍ

POLEPTÁNÍ OČÍ

OPAŘENINY

POPÁLENINY

ÚPAL

POPÁLENINY

PŘÍRUČKA PRVNÍ POMOCI - pracovní list č. 5

 <p>Read a Book</p> <p>"How Much Do You Know About Fire Safety?"</p> <p>GO!</p>	 <p>Find the Smoke Alarms</p> <p>Look at this Seek and Find activity. See if you can find two hidden smoke alarms.</p> <p>GO!</p>	 <p>Firetrucks</p> <p>Find out what's inside a firetruck.</p> <p>GO!</p>
 <p>I Spy Outside</p> <p>See if you can find these things outside.</p> <p>GO!</p>	<p style="text-align: center;">Fire Safety at Home Student Choice Board</p> <p>Rules:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Have Fun! 2. Complete as many squares as you can, in any order. 3. Take breaks! Don't try to finish everything quickly. 4. Share what you learn about fire safety with family and friends. <div style="text-align: center;"> <p>NFPA Kids</p> <p><small>Sparky is a trademark of NFPA. ©2001 National Fire Protection Association</small></p> </div>	 <p>Play a Game</p> <p>Check out the Sparky's Firehouse Game.</p> <p>GO!</p>
 <p>Listen to a Song</p> <p>"What's That Sound?"</p> <p>GO!</p>		 <p>Read a Book</p> <p>"Annie Makes a Plan"</p> <p>GO!</p>
 <p>Hot or Not</p> <p>Complete this activity worksheet.</p> <p>GO!</p>		 <p>Play a Game</p> <p>Play a fire safety game.</p> <p>GO!</p>
 <p>Sparky's Story</p> <p>Listen to the story of Sparky the Fire Dog.</p> <p>GO!</p>		 <p>Outside Meeting Place</p> <p>Help Sparky through the maze.</p> <p>GO!</p>

Dear Parents & Caregivers,

Our class is learning about fire safety. Your child learned about the importance of having a safe way out of a home in the case of an emergency and the important role smoke alarms play in keeping us safe. Your child also learned how to report an emergency by dialing 9-1-1.

Please talk to your child about the importance of fire safety as you complete some, or all, of the activities below. **Together we can keep your family safe from fire.**

 <p><u>Testing Smoke Alarms</u></p> <p>Find the smoke alarms in your home. Have a grown-up push the smoke alarm button so you can hear the sound.</p>	 <p><u>Plan a Meeting Place</u></p> <p>Choose an outside family meeting spot. Be sure to mark your meeting place on your map.</p>	 <p><u>What Do You Know About Fire Safety?</u></p> <p>Read "How Much Do You Know About Fire Safety?" Tell a grown-up two things you learned.</p>
 <p><u>Hot or Not?</u></p> <p>Watch the "I Spy Cooking Safety" video. Take a tour of your home and explore the things that can get hot.</p>	 <p><u>Fire Safety Minute</u></p> <p>Watch this fire safety video to learn how to be safe in less than a minute.</p>	 <p><u>I Spy Fire Hazards</u></p> <p>Watch the "I Spy Fire Safety" video. Then grab a grown-up and play "I Spy Fire Safety" in your home.</p>
 <p><u>Print an Activity</u></p> <p>Print out a coloring page, activity page, or fire safety maze to complete together.</p>	 <p><u>Play a Game</u></p> <p>Play a fire safety game of your choice. Talk about what you learned from the game.</p>	 <p><u>Make a Plan</u></p> <p>Read "Annie Makes a Plan" and then make a fire escape plan. Practice your plan twice a year.</p>